

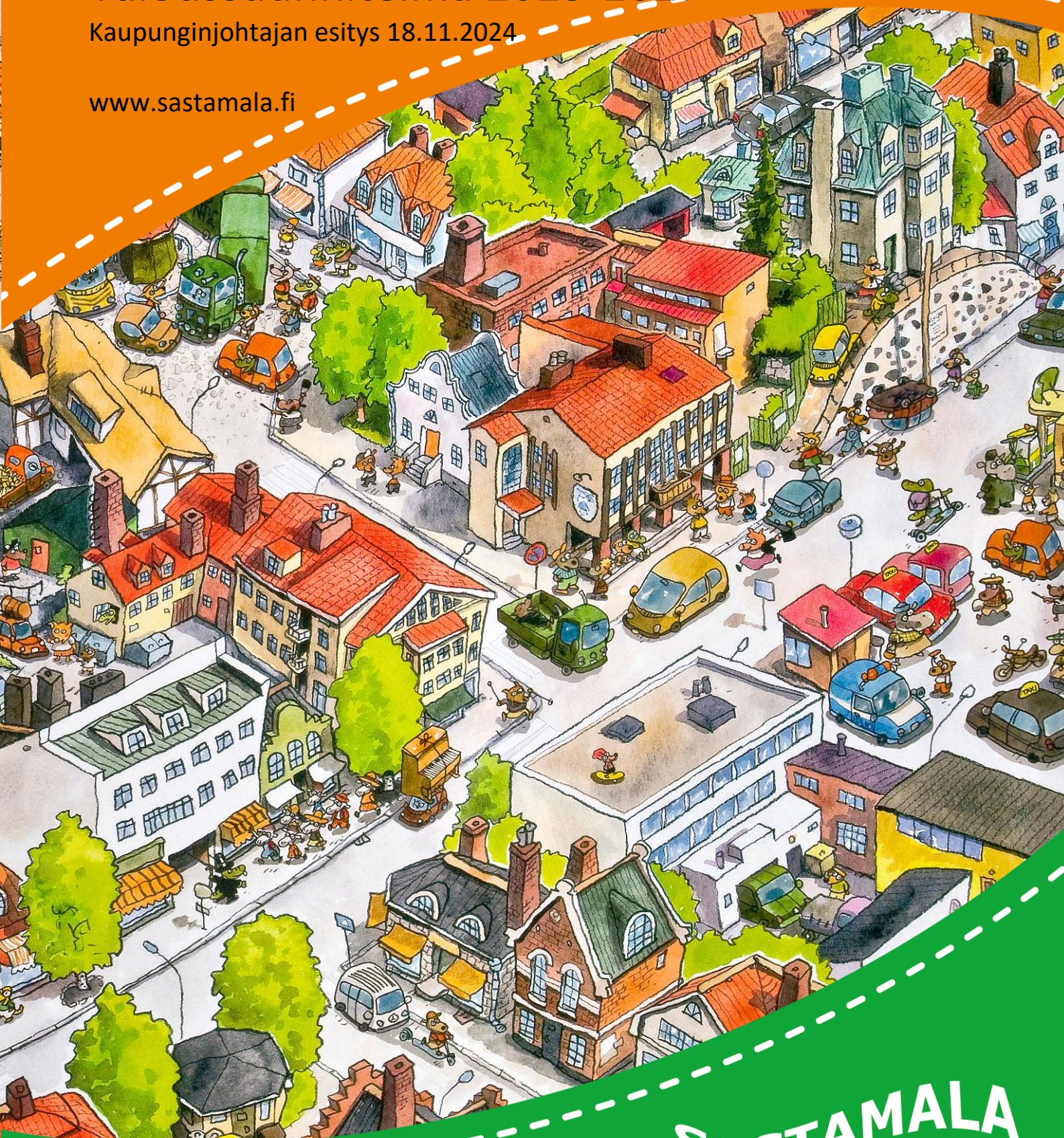
Sastamalan kaupunki

TALOUSARVIO 2025

Taloussuunnitelma 2025-2027

Kaupunginjohtajan esitys 18.11.2024

www.sastamala.fi

SASTAMALA
sopivasti sykettä

Sisällys

1.	KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
2.	SASTAMALAN STRATEGIA	3
3.	KAUPUNKIKONSERNIN KESKEISET TEEMAT SUUNNITELMAKAUDELLA 2025-2027 SEKÄ KAUPUNKITASOISET TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUODELLE 2025	8
3.2.	Osaamista tulevaisuuden tekijöille	8
3.3.	Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	9
3.4.	Osallistuminen ja vaikuttaminen	9
3.5.	Ympäristö- ja ilmastovastuu.....	10
3.6.	Muuttuva toimintaympäristö.....	11
3.7.	Tasapainoinen talous	11
3.8.	Kaupunkitasoiset toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025	12
3.9.	Riskienhallinta	13
4.	SASTAMALAN TOIMINTAMALLI 2025.....	14
5.	HENKILÖSTÖ	15
6.	LÄHTÖKOHDAT SUUNNITELMAKAUDELLE 2025-2027	16
6.1.	Yleinen taloudellinen tilanne	16
6.2.	Sastamalan väestö	18
6.3.	Sastamalan talouden kehitys vuoteen 2024 ja arvio 2025 - 2027	18
6.4.	Talousarviovuoden 2025 laskentaperusteet.....	19
6.5.	Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 laskentaperusteet.....	25
6.	TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA	26
7.	TALOUDEN TUNNUSLUVUT	28
8.	TALOUSARVION LAADINTAPERUSTEET	29
9.	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA KÄYTTÖSUUNNITELMAT	31
10.	TALOUSARVIOASETELMA	34
11.	TILIVELVOLLISET	35
12.	KÄYTTÖTALOUSOSA	36
12.1.	Käyttötalousmäärärahat, yhteenveto.....	37
12.2.	Konsernihallinto	38
12.3.	Sivistystoimi	48
12.4.	Tekninen toimi	59
13.	INVESTOINNIT	65
14.	TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAT, EMOKAUPUNKI JA LASKENNALLISET TASEYKSIKÖT	71
15.	LIKELAITOSTA KOSKEVAT TAVOITTEET JA LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN.....	73
16.	SASTAMALAN KONSERNIIN KUULUVILLE YHTIÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET.....	77
17.	TALOUSARVION SITOVAT ERÄT.....	88
18.	SASTAMALAN VESI LIKELAITOKSEN TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027.....	89

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Tausta

Suomessa yleinen taloustilanne on ollut taantumassa, mutta ennusteiden mukaan pohja näyttäisi olevan ohi-tettu. Valtiovarainministeriön ennusteet arvioivat, että jo vuoden 2025 aikana talous kääntyy hitaan kasvun uralle. Työttömyysaste on jatkanut kasvuaan, vaikka yritykset haluavat pitää kiinni osaavasta työvoimasta. Rakentaminen kokonaisuudessaan on tällä hetkellä alhaisella tasolla ja se näkyy ennen kaikkea vähäisenä uusien asuntojen määränä. Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun ja varautumismenojen myötä.

Vuonna 2023 useat kunnat tekivät ylijäämäisiä tilinpäätöksiä, joiden takana olivat edellisiltä vuosilta siirtyneet verohännät. Tänä vuonna on palattu normaaliin ja kuntatalouden tilannekuva on heikentynyt erittäin paljon. Monet kunnat tekevät jo tältä vuodelta suuria alijäämiä ja jo julkaistujen vuoden 2025 talousarvioiden valossa voidaan arvioida, että näin jatkuu myös lähivuosina. Tämä tulee johtamaan talouden sopeuttamistoiimiin, yt-neuvotteluihin ja veronkorotuksiin lähivuosina. Yleinen talouskehitys ja valtion käynnistämä normienpurku voivat osaltaan helpottaa tilannetta, mutta niiden vaikuttavuus ei tule kovin nopeasti.

Käyttötalous ja verotus

Sastamalan vuoden 2025 talousarvio on usean ylijäämäisen vuoden jälkeen jäämässä alijäämäiseksi. Vuosikate ei riitä poistoihin, vaan tulos on - 0,5 miljoonaa euroa. Vielä kun huomioidaan korkea investointitaso (17 milj. euroa), niin kaupungin velkamäärä tulee kasvamaan voimakkaasti. Taloussuunnitelman vuosina 2026–2027 tuloksen arvioidaan painuvan 2 miljoonaa euroa tappiolliseksi. Tuloksenkäsittelyerät, eli varausten purkamisen hieman parantaa tilannetta. Alijäämäisen tuloksen ja korkean investointitason seurauksena kaupungin velkataso nousee talousarviovuonna 8 miljoonaa euroa ja koko suunnittelukaudella yhteensä lähes 28 miljoonaa euroa. Vuoden 2027 lopussa kokonaisvelka on noin 91 miljoonaa euroa ja kaupungin velka- ja takausvastuut ylittävät 100 milj. euron rajan.

Veroprosentti on 8,9 prosenttia, mikä on Pirkanmaan keskitasoa ja kiinteistöverot ovat valtakunnallisesti verrattuna jopa erittäin alhaiset. Yritysten kiinteistöistään maksama yleinen kiinteistövero on alin mahdollinen.

Toiminnallisesti suurin muutos talousarvioon tulee, kun työllisyyden hoidon järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta alkaen. Sastamalan kaupunki tulee olemaan Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen vastuukunta järjestäen palvelut myös Punkanlaitumen, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Parkanon ja Kihniön alueella. Kuntien välisessä sopimuksessa on päätetty, että lähipalveluista kunnat vastaavat itsenäisesti, mutta keskitetyistä palveluista vastaa Sastamala. Punkalaitumen osalta myös lähipalvelut ovat Sastamalan vastuulla. TE-palveluiden rinnalla myös kuntien kotouttamispalvelut ovat uudistumassa ja vaativat uudenlaista resursointia. Näiden uudistusten ja eräiden valtion tekemien rahoitusmuutosten seurauksena kuntien suhdanneherkkyys kasvaa merkittävästi.

Talousarviossa vertailukelpoinen nettomenojen kasvu on maltillinen, noin 2 prosenttia. Talousarviossa pysyminen edellyttää kaikilta toimialoilta toiminnallista sopeutusta, jo esitettyjen toimenpiteiden lisäksi.

Investoinnit

Sastamalan kaupungin investointiohjelma on poikkeuksellisen korkea, vuosina 2024–2027 bruttoinvestoinnit ovat yli 75 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 nettoinvestointitaso on noin 17 miljoonaa euroa. Investointiesitys noudattaa isojen hankkeiden osalta kaupunginvaltuuston vuoden 2023 talousarvion päätöksenteon yhteydessä tekemää linjausta.

Sylvään taitotalon rakentaminen on käynnissä ja se valmistuu vuoden 2026 kesään mennessä. Myös Pehulan monipalvelukeskuksen (päiväkotikoulu) aikataulu on yhtenevä taitotalon kanssa. Uimahallin ja liikuntasalin hankesuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 11.11.2024. Taloussuunnitelmassa on vuosille 2025–2027 varattu yhteensä 24 miljoonaa euroa hankkeen toteutukseen. Hanke tullaan toteuttamaan kaupungin 100 % omistamaan kiinteistöyhtiöön, jota pääomitetään 5 miljoonan edestä ja muuhun velkaan annetaan kaupungin takaus. Talousarviossa hanketta on vielä käsitelty kaupungin omana investointina.

Yhdyskuntatekniikan osalta investointitaso laskee hieman yli kahteen miljoonaan euroon, sisältäen pääosin nykyisen katuverkon parannusta. Myös vesijohtojen ja viemäreiden saneerausta jatketaan suunnitellusti saneerausohjelman mukaan. Mouhijärvelle uuden yhtenäiskoulun lähelle varataan määräraha kunnallistekniikan rakentamiseen.

Lopuksi

Petteri Orpon hallitus aloitti työskentelynsä kesällä 2023. Hallitusohjelmassa linjattiin, että kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Osana uudistusta arvioidaan myös verotulojen tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Lokakuulla 2024 kuntaministeri Ikonen ilmoitti, että uudistus siirtyy vuoden 2027 alkuun. Tällä hetkellä ei ole tietoa uudistuksen vaikutuksista Sastamalan kaupungille. Uudistus on tarkoitus tehdä ns. kustannusneutraalisti valtion ja kuntien välillä, mikä voi kuitenkin johtaa melkoihin kuntien välisiin muutoksiin.

Näköpiirissä oleva tulevaisuus näyttää hyvin haastavalta kuntien talouden osalta. Uskon kuitenkin, että Sastamala menestyy jatkossakin yhteistyöllä ja omiin vahvuuksiin uskomalla. Talouden sopeuttamistoimia pitää jatkaa ja löytää tuottavuutta parantavia toimenpiteitä. Työ pitää olla määrätietoista mutta harkittua ja se edellyttää kokonaisuuden ymmärrystä. Päätän katsauksen presidentti Mauno Koiviston sanoin:

”Ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettakaamme, että kaikki käy hyvin.”

Sastamalassa 18.11.2024

Jarkko Malmberg
kaupunginjohtaja

2. SASTAMALAN STRATEGIA

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Sastamalan kaupungin strategian marraskuussa 2021. Strategia on tiivistetty strategiatalon muotoon.

Sastamalan kaupungin visio 2030 **Omannäköisen elämän Sastamala**”

Tyytyväinen Sastamalan asukas saa laadukkaat palvelunsa omasta kaupungistaan, viettää aktiivista vapaa-aikaa ja elää omannäköistään elämää itselleen parhaiten sopivassa ympäristössä.

Moderni muuttovoittoinen, menestyvien yritysten ja osaavan työvoiman Sastamala on kiinteä osa Tampereen työssäkäyntialuetta. Kehittyneet liikenne yhteydet mahdollistavat sujuvan liikkumisen. Sastamala on vahvistanut asemaansa tunnettuna matkailu- ja kulttuurikaupunkina.

Me kaikki teemme yhdessä töitä uudistuvan ja ympäristöstään vastuullisen Sastamalan ja sen asukkaiden hyväksi.

Strategiaan liittyvät ohjelmat:

- elinvoimaohjelma, hyväksytty valtuustossa 25.4.2022
- hyvinvointisuunnitelma 2021-2024, hyväksytty valtuustossa 15.11.2021
- kaupunkirakennesuunnitelma, päivitys hyväksytty valtuustossa 16.9.2019
- kaavoitusohjelma, päivitys vuosittain

Strategiset mittarit ja seuranta:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategian päivityksen yhteydessä strategiset mittarit, jotka kuvaavat kehityksen suuntaa seuraavilla teemoilla/osa-alueilla:

- Väestödynamiikka
- Työllisyysdynamiikka
- Yritysdynamiikka
- Tulodynamiikka
- Muu elinvoimadynamiikka

Jokaisella teemalla on useampi muuttuja ja jokaiselle muuttujalle asetetaan strategiakauden tavoitetaso. Tavoitetason toteutumista arvioidaan vähintään kahdesti vuodessa (kesäkuun osavuosikatsaus ja tilinpäätös) viimeisimmän käytettävissä olevan tiedon perusteella.

Strategian hyväksymisen yhteydessä linjattiin, että strategian väliarviointi ja mahdollinen päivitys suoritetaan valtuustokauden puolivälissä vuonna 2023. Väliarviointi on tehty syksyllä 2023.

Hyvinvointimittarit määritellään hyvinvointikertomuksessa.

Alla olevissa taulukoissa lähtötaso ja tavoitetaso on määritelty strategian hyväksymisen yhteydessä. Viimeisin toteutuma -sarake sisältää kesäkuun 2024 osavuosikatsauksessa raportoidut tiedot.

Väestödynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATA-VUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUTUMA (30.6.2024)
1. LUONNOLLINEN VÄESTÖNLISÄYS	Syntyneiden ja kuolteiden välinen erotus ajanjakson aikana	Tilastokeskus, väestötilastot, kuukausittain	-157 (2020)	Enintään -100	-83 (ennakkotieto)
2. KOKONAISNETTOMUUTTO	Maan sisäisen muuttoliikkeen tulomuuton ja maahanmuuton sekä lähtömuuton ja maasta muuton välinen erotus ajanjakson aikana	Tilastokeskus, väestötilastot, kuukausittain	-66 (2020)	Positiivinen	+129 (ennakkotieto)
3. VÄESTÖNLISÄYS	Alueen väestömäärän yhteenlaskettu muutos kaikkien väestönkehityksen osatekijöiden osalta ajanjakson aikana	Tilastokeskus, väestötilastot, kuukausittain	-223 (2020)	Enintään -100	+44 (ennakkotieto)

Työllisyysdynamikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (KOKO MAA KA/MED)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUMA (30.6.2024)
1. TYÖLLISYYSASTE (%)	Työllisten 15-64-vuotiaiden %-osuus suhteessa samankäiseen väestöön	Tilastokeskus, työvoimatutkimus, vuosittain	71,5 (2019) (72,2)	75,0	74,1 (M4/2024)
2. TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ JA TYÖTTÖMYYSASTE (%)	Työttömien määrän ja osuuden suhteessa työvoimaan eli työllisiin ja työttömiin	TEM, työnvälitystilasto, kuukausittain	6,5 (M8/2021) - (10,7)	Keskimäärin enintään 6,0	8,7 (M6/2024) Koko maa 10,9
3. TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE: ALLE 25-VUOTIAIDEN TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ	Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä ja osuus kaikista alueen työttömistä työnhakijoista	TEM, työnvälitystilasto, kuukausittain	9,8 (M8/2021) (11,7)	Keskimäärin enintään 10,0	13,9 (M6/2024)
4. AKTIVOINTIASTE (%)	Aktiivitoimenpiteissä olevien määrä keskimäärin kuukauden aikana työmarkkinatukea saaneista henkilöistä	KELA, Kelasto -tietokanta, kuukausittain	43,2 (M5/2021) (30,0)	50,0	39,0 (M6/2024)

Yritysdynamikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (KOKO MAA KA/MED)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUMA (30.6.2024)
1. ALOITTANEIDEN YRITYSTEN MÄÄRÄ	Aloittaneiden yritysten absoluuttinen määrä ajanjaksolla	Tilastokeskus, aloittaneet ja lopettaneet yritykset, neljännesvuosittain Kaupunki, osavuosit-tain	146 (2020)	Vähintään 120	40 (Q1/2024)
2. TOIMIVIEN YRITYSTEN MÄÄRÄ (YRITYSKANTA)	Toimivien yritysten määrä (yrityskanta) ajanjaksolla	Tilastokeskus, toimivien yritysten määrä, neljännesvuosittain	2 235 (2020)	Vähintään 2 300	2 351 (Q1/2024)
3. UUSIEN TEOLLISUUS- JA LIIKETILOJEN MÄÄRÄ	Valmistuneiden uusien teollisuus- ja liiketilojen kuumäärä	Kaupunki, osavuosit-tain	37 258 (2020)	Vähintään 30 000	7588

Tulodynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (PIRKANMAA/ KOKO MAA KA)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUMA (30.6.2024)
1. TULOVEROPROSENTTI	Kaupungin tuloveroprosentti	Tilastokeskus, vuosittain	8,86 (2023) (HVA-leikkaus - 12,64) 21,50 (2021) (21,43 (2021))	Pirkanmaan kuntien aritmeettista keskiarvoa alhaisempi	8,9 (2024) (9 (2024))
2. TILITETTYJEN KUNNALLISVEROJEN MÄÄRÄ	Tilitettyjen kunnallisverojen määrän kehitys ja muutos edellisen vuoden vastaavaan	Verohallinto, tilitetyt kunnallisverot, vuosittain (osavuositain)	+1,7% (2020) (+5,1%)	Kertymä kuntien keskimääräinen taso	-19,4% (-20,8%)
3. TILITETTYJEN YHTEISÖVEROJEN MÄÄRÄ	Tilitettyjen yhteisöverojen määrä ja muutos edellisen vuoden vastaavaan	Verohallinto, tilitetyt yhteisöverot, kuukausittain (osavuositain)	+7,2% (2020) (+3,0%)	Kertymä kuntien keskimääräinen taso	-17,3% (-17,5%)
4. VEROTULOJEN MÄÄRÄ	Kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverojen yhteenlaskettu määrä euroina asukasta kohden laskettuna	Tilastokeskus, tulotilat, vuosittain	3 445 €/as (2020) (79,6 % keskiarvosta) (4 326 €/as)	Määrä lisääntyy suhteessa maan keskiarvoon	
5. VUOSIKATEPROSENTTI	Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoitukseen ja lainojen lyhennyksiin.	Kaupunki, osavuositain	141 (2020)	Vähintään 100	126
6. LAINAMÄÄRÄ	Kaupungin lainamäärä euroina asukasta kohti Konsernilainat euroina asukasta kohti	Tilastokeskus, vuosittain Kaupunki, kuukausittain	2 578 (2020) (3 448) 4 642 (2020) (7 457)	Kuntien keskimääräisiä alhaisemmat	2010

Muu elinvoimadynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (KOKO MAA KA/MED)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUMA (30.6.2024)
1. VALMISTUNEIDEN ASUNTOJEN MÄÄRÄ	Valmistuneiden asuntojen yhteismäärä ajanjakson aikana ja osuus 10 000 asukasta kohden lasketuna	Tilastokeskus, rakentaminen, vuosittain Kaupunki, osavuositain	56 (2020) 23,3 (2020) (35 748) (64,6)	40 Vähintään 17,0	9
2. VÄESTÖN KOULUTUSTASO-MITTAININDEKSI (VKTM-INDEKSI)	Alueen yli 20-vuotiaan väestön koulutustasoa kuvaava indeksi, jossa huomioidaan asukkaiden koulutuksen keskimääräinen pituus ja voidaan verrata muihin alueisiin	Tilastokeskus, koulutus-tilastot, vuosittain	308,3 (2019) (379,7)	320	323,7 (2022) (391,3 koko maa 2022)
3. TALOUDELLINEN HUOLTOSUHDE	Alueen ei-työllisten määrä suhteessa työllisiin ajanjakson aikana. Mitä alhaisempi suhdeluku, sitä kilpailukyysisempi alue väestön työmarkkina-aseman näkökulmasta	Tilastokeskus, väestötilastot, vuosittain	161,6 (2019) (132,8)	Enintään 150,0	155,2 (2022) (129,6 koko maa 2022)
4. KELA:N SAIRASTAVUUSINDEKSI	Mittaa alueen sairastavuutta yleisempien sairausryhmien osalta suhteessa koko maan keskiarvoon	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja KELA, sairastavuus-indeksit, vuosittain	108,0 (2018) vakioitu (100)	Enintään 105,0	Indeksi vaihtunut, ei vertailukelpoinen

Strategiaan liittyvät keskeiset teemat/tehtävät ja kaupunkitasoiset toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025 on esitetty talousarvion luvussa 3. Strategiasta johdetut toimialojen strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat tavoitteet sekä vastuualueiden vuoden 2025 lautakuntatason tavoitteet on esitetty talousarvion luvussa 13.

3. KAUPUNKIKONSERNIN KESKEISET TEEMAT SUUNNITELMAKAUDELLE 2025-2027 SEKÄ KAUPUNKITASOISET TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUODELLE 2025

3.1. Hyvinvointia asumisen ja elämiseen

Hyvinvointityötä ohjaa valtuustokausittain laadittava hyvinvointisuunnitelma, joka tukee johtamista ja edistää suunnitelmallista hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä tukevien rakenteiden ja toiminnan johtamista. Nimetyt hyvinvointityöryhmät vastaavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen strategisten linjausten valmistelusta hyvinvointisuunnitelmaan, joka tulee päätöksentekoon vuonna 2025. Hyvinvoinnin tavoitteita ja toimenpiteitä arvioidaan vuosittain tehtävässä hyvinvointikertomuksessa ja valtuustokausittain laadittavassa laajassa hyvinvointikertomuksessa. Se ohjaa strategisten hyvinvointia edistävien valintojen tekemistä uudelle valtuustokaudelle. Sastamalalaiset ovat mukana yhteisessä tekemisessä. Sastamalalaisten hyvinvointia tuetaan yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Hyvinvoinnin edistämisen painopisteet vuonna 2025

Hyvinvoinnin edistämisessä keskeistä on vuonna 2025 paikallisten hyvinvointiin liittyvien ilmiöiden tunnistaminen ja niistä johdettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden sekä seurannan asettaminen uuteen hyvinvointisuunnitelmaan. Vuoden 2025 työskentelyssä painotetaan yhteisöllisyyden tukemista, ikääntyneiden kaatumisen ehkäisyä ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman toimenpiteiden viemistä osaksi arkityötä.

Hyvinvointityön kolme työryhmää luovat yhdessä parempaa hyvinvointia

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistää *Sastamalan perhekeskus* ja sen toimintaa ohjaa ohjausryhmä. Perhekeskus on verkostomainen tapa koota yhteen kaikki sastamalalaisten lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivat tahot. Tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia vahvistamalla ja kehittämällä systemaattisesti Sastamalan perhekeskuksen toimintaa. Kaikki otetaan mukaan yhteiseen tekemiseen ja ketään ei jätetä yksin. Perhekeskus tekee yhteistä työtä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Omannäköisen elämän Sastamala - hyvinvointityöryhmä vahvistaa paikallisidentiteettiä ja varmistaa, että sastamalalaisilla on mahdollisuuksia osallistua, sopivasti mielekästä tekemistä ja kohtaamisia. Työryhmä huomioi digitaalisten palveluiden mahdollisuudet ja edistää sastamalalaisten taitoja niiden käyttöönottoon ja käyttöön.

Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen - hyvinvointityöryhmä varmistaa terveellisen, turvallisen, viihtyisän ja liikumista tukevan kaupunkikeskustan ja asuinympäristöt. Työryhmä vie eteenpäin mahdollisuuksia kohtaamiselle ja yhteisöllisyydelle sastamalalaisten käyttämissä paikoissa.

3.2. Osaamista tulevaisuuden tekijöille

Laadukkaiden palveluiden turvaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä edellyttää keskeisten teemojen tunnistamista erityisesti vähenevän taloudellisen resurssin tilanteessa. Seuraavien vuosien painopiste on tekoälyn tunnistamisessa ja hyödyntämisessä osana palveluprosesseja. Tähän liittyy kuntalaisten ja henkilöstön digitaalisten taitojen parantaminen, joka on yksi keskeinen painopistealue tulevina vuosina. Lisäksi elinikäisen oppimisen toteuttaminen edellyttää yhteistoimintamallien ja palveluohjauksen jatkuvaa kehittämistä yhdessä kumppaneiden kanssa (erityisesti hyvinvointialue).

Sivistyslautakunnan hyväksymä tieto- ja viestintätekniikan strategia päivitetään vastaamaan nykyistä tilannetta tulevasta kehityksestä. Tilakeskuksen talonrakennusohjelmassa huomioidaan uudistuvien ja ajanmukaisten oppimisympäristöjen vaatimukset.

Tulevaisuuden työelämässä tarvittavat taidot ja osaaminen ovat jatkuvassa muutoksessa ja kaupungin henkilöstön osaamisen kehittäminen on keskeistä tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa. Muun muassa digitalisaatio ja palveluprosessien muutokset edellyttävät jatkuvaa oppimista ja osaamisen päivittämistä sekä sopeutumista muuttuviin olosuhteisiin. Osaamisen kehittämistarpeisiin vastataan mm. henkilöstöresurssien tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella kohdentamisella, teknologian ja tekoälyn hyödyntämisellä sekä työssäoppimisen edistämällä. Henkilöstön jatkuvaa oppimista tuetaan esimerkiksi kohdennetulla täydennyskoulutuksella digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntäen.

3.3. Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä

Saavutettavuus

Kaupungin strategiassa saavutettavuuden parantaminen on keskeisessä roolissa. Tulevaisuuden visiossa tavoitteena on olla jatkossa yhä tiiviimmin osa Tampereen työssäkäyntialuetta. Tämän johdosta keskeisten liikenneväylien (vt 11, vt 12 ja rautatie) turvallisuuden ja palvelutason parantamiseksi tehdään jatkuvasti laaja-alaista edunvalvontatyötä. Suunnitelmakaudella jatkuu lähijunaliikenteen käynnistämisen vaihtoehtojen selvittäminen sekä valaistuksen saaminen Häijää-Nokia välille Murhasaaren ohituskaista mukaan lukien. Tietoturvalliset tietoliikenne yhteydet ovat luonnollisesti myös jatkossa entistäkin tärkeämpiä etä- ja hybridityön vakiintuessa.

Saavutettavuus liittyy myös palveluihin. TE-palveluja koskevan uudistuksen valmistelun ja toteutuksen keskeinen tavoite on lähipalveluina tuotettavien palveluiden saavutettavuus sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaille. Palvelujen saavutettavuutta edistetään yhteistyössä muiden työelämätoimijoiden kanssa tavoitteena ns. yhden luukun palvelut.

Yritysten kasvun tukeminen ja osaavan työvoiman saatavuus

Yritysten kasvua tuetaan yrityksen elinkaaren kattavilla perustamis-, elinvoima- ja sijoittumispalveluilla, joita tuotetaan itse tai verkostokumppaniensa toimesta. Paikallisessa yritysrajoituksesta toimimisella tuotetaan tietoa ja näkökulmia muun muassa kaavoitukseen, osaamisen tarpeisiin sekä muihin yritystoiminnan edellytysten parantamiseen.

Työvoimapalveluilla tuetaan yritysten rekrytointitarpeita yksilöllisesti. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi tehdään yhteistyötä koulutusorganisaatioiden ja palveluntuottajien kanssa. Kansainvälistymisen ja kotoutumisen rakenteita kehitetään osana työllisyysalueen osaavan työvoiman saatavuutta turvaamaan.

Yritysten ilmastotyötä edistetään osana laajempaa ilmastoverkostotoimintaa.

Matkailu, kulttuuri ja tapahtumat

Sastamalan alueen kansallista tunnettua ja vetovoimaisuutta edistetään. Alueen matkailumarkkinointia jatketaan kärkinä kulttuuri, lapsiperheet ja aktiviteetit. Matkailumarkkinointi nähdään osana kaupunkimarkkinointia. VisitSastamala-verkkosivuja kehitetään mm. kieliversioiden osalta.

3.4. Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aukkaiden osallisuus ja vuorovaikutteisuus

Aukkaiden osallisuutta vahvistetaan Sastamalassa osallistuvan budjetoinnin toimintamallilla myöntämällä rahoitusta hyvinvointia tukevan toiminnan toteuttamiseen. Vuonna 2025 osallistuvan budjetoinnin teemana on

yhteisöllisyyden vahvistaminen, johon liittyviä hankkeita voivat toteuttaa myös erilaiset yhdistykset ja järjestöt. Tarkoitukseen varataan talousarviossa 30 000 euron määräraha.

Vuorovaikutteisuutta lisätään asukkaiden osallistamisen lisäämisellä (mm. asukasraadit). Pääpaino osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämisessä on digitaalisissa palveluissa.

Osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta lisätään myös asukastilaisuuksilla, joita järjestetään eri puolilla Sastamala. Niiden tarkoituksena on saattaa yhteen viranhaltijat, päättäjät sekä alueen asukkaat keskustelemaan yleisellä tasolla alueen asioista. Asukastilaisuudet eivät korvaa tietyn yhden asian vuoksi järjestettäviä tilaisuuksia.

Viestintä strategian tukena

Viestinnän keskeisiä tehtäviä ovat strategian tukeminen sekä strategiasta johdettujen toimenpiteiden viestiminen sidosryhmille, kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen sekä positiivisen mielikuvan rakentaminen ja kaupungin tunnettuuden lisääminen. Kaupungin viestintä pitää sisällään niin kasvokkain tapahtuvan kuin digitaalisen ja muilla keinoilla tapahtuvan viestinnän. Viestinnän keskeisiä kohderyhmiä ovat asukkaat, potentiaaliset asukkaat, yrittäjät ja elinkeinoelämä, matkailijat, päättäjät ja henkilöstö.

Viestintä on kiinteä osa kaikkea aktiivista kanssakäymistä ja siten jokaisen työntekijän ja luottamushenkilön perustehtävä. Viestinnän kokonaisvastuu on johdolla, mutta kaikki yksittäisistä työntekijöistä luottamushenkilöihin vaikuttavat viestinnällään Sastamalan kaupungin tunnettuuteen ja imagoon - siihen millaisena Sastamala nähdään ja koetaan kaupungin sisällä ja sen ulkopuolella.

Selkeä ja ajantasainen viestintä edesauttaa avointa vuorovaikutusta ja kaupunkilaisten osallisuutta. Viestinnän ja markkinoinnin keinoin tuomme esiin asukkaiden mahdollisuuksia elää omannäköistä elämää mm. erilaisten asumisvaihtoehtojen, laadukkaiden oppimisympäristöjen, harrastusten ja kulttuuripalveluiden kautta. Sastamalan kaupungin viestintä on asiakaslähtöistä, monikanavaista, ennakoivaa sekä muita kunnioittavaa sekä saatavuttavaa.

Markkinointiviestinnän kärjet johdetaan elinvoimaohjelman painopistealueista.

3.5. Ympäristö- ja ilmastovastuu

Sastamalan kaupunki on liittynyt vuonna 2020 Kohti hiilineutraalia kuntaa (Hinku) -verkostoon. Verkostoon liittymisen myötä Sastamalan kaupunki on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Hinku-kuntana Sastamala pyrkii vähentämään ilmastopäästöjään lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla rakennusten energiatehokkuutta. Sastamalan kaupunki ottaa hiilineutraaliustavoitteet huomioon erityisesti talonrakennushankkeissa, joissa huomio kiinnittyy kolmeen asiaan: rakennusmateriaalien ja rakentamisen hiilineutraalius, rakennuksen käytönaikainen energiankulutus sekä lisäksi rakennuksille pyritään huomioimaan mahdollisimman pitkä elinkaari. Sastamala kannustaa myös paikallisia yrityksiä ja asukkaita ilmastotekoihin, sekä ottaa ilmastönäkökulman huomioon myös maankäytössä sekä muissa hankinnoissaan.

Kasvihuonekaasupäästöjä on Sastamalassa pyritty vähentämään mm. rakennusten energiatehokkuutta parantamalla. Sastamalan kaupunki on jo vuonna 2016 liittynyt työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen energiatehokkuussopimukseen (KETS). KETS on vapaaehtoinen järjestelmä, joka tarjoaa viitekehysten kunnan tehokkaan ja vaikuttavan energiatehokkuustyön toteuttamiseen. Tavoitteena on liittää energiatehokkuus sekä pyrkimys uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen osaksi kunnan toimintaa ja sen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä. Nykyinen sopimuskausi on vuosille 2017-2025. Kaupungin KETS-sopimuksessa energiansäästöillä tarkoitetaan nykyisen kulutuksen vähentämistä.

Energiansäästö- ja energiatehokkuustoimenpiteet voivat olla teknisiä tai liittyä toimintatapoihin, käyttäytymiseen ja energiaa kuluttavien laitteiden käyttöön.

Kaupunki on sopimuksen myötä parantanut omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuutta. Viime vuosina kaupunki on panostanut uusien rakennusten energiatehokkuuteen, fossiilisten polttoaineiden käyttöä on pyritty vähentämään kiinteistöissä mahdollisuuksien mukaan, ja kiinteistöihin on investoitu aurinkosähkövoimaloita.

3.6. Muuttuva toimintaympäristö

Yleiset kehitystrendit

Helmikuun 2022 lopulla käynnistynyt Venäjän edelleen jatkuva hyökkäyssota Ukrainaan heijastuu vaikutuksiin monin eri tavoin myös kuntien toimintaympäristössä. Kaupungin alueelle on sodan aikana muuttanut sotaa paenneita ukrainalaisia. Osa ukrainalaisista on jo hakenut kotikuntaoikeutta vuoden täällä oleskeltuaan, osa on palannut Ukrainaan ja osa muuttanut muualle Suomessa. Kaupungin toimesta on edistetty kotoutumista ja järjestetty mm. kieliopetusta, varhaiskasvatusta ja valmistavaa opetusta.

Ukrainassa käytävä sota ja muut kriisikohteet maailmassa sekä niiden heijastusvaikutukset (mm. pakotteet ja hybridi-vaikuttaminen) vaikuttavat laajasti koko yhteiskuntaan luoden epävarmuutta tulevista. Varautumisen ja valmiussuunnittelun merkitys on noussut. Erityisesti energiahuollon ja tietoliikenteen toimivuuden varmistaminen on tärkeää.

Kuntien toimintaympäristöön vaikuttavat kansainvälisten heijastusvaikutusten ohella kansalliset haasteet. Julkinen talous on kaiken kaikkiaan voimakkaasti alijäämäinen ja valtion taloushaasteet luovat painetta myös kuntiin mm. valtionosuusleikkausten muodossa. Vuonna 2027 näillä näkymin toteutuvalla valtionosuusudistuksella voi olla hyvinkin merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kaupungin talouteen. Tietotekniikan kehittyminen ja tekoäly luovat aivan uudella tavalla haasteita ja toisaalta myös mahdollisuuksia palvelujen järjestämiseen ja digitaalisuuden edelleen lisäämiseen.

3.7. Tasapainoinen talous

Tasapainoinen talous luo perustan tuotettavien palveluiden ja lakisääteisten tehtävien toteuttamiselle. Tasapainoinen talous mahdollistaa myös alueen elinvoimaa lisäävien toimenpiteiden ja investointien toteuttamisen. Myös kuntalaki (410/2015) asettaa kuntataloudelle tasapainovaatimuksen. Yleisesti määritellen kunnan talous on tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot (tulos positiivinen) ja kattaa myös investointien rahoitustarpeen. Tasapainoiseen kuntatalouteen kuuluu myös, että palvelut järjestetään tehokkaasti niin, että ne tuottavat hyvän vastikkeen kuntalaisten maksamille veroille.

Talouden tasapainoa ei olla saavuttamassa Sastamalassa suunnitelmakauden aikana. Kaikki taloussuunnitelman vuodet ovat tulokseltaan tappiollisia ja alijäämäisiä. Kaupungilla oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä ylijäämää 38 milj. euroa ja tämän hetken arvion mukaan myös vuoden 2024 tilinpäätös on muodostumassa ylijäämäiseksi. Em. perusteilla kaupungin talous kestää yhden tappiollisen ja alijäämäisen suunnitelmakauden. Taloussuunnitelma 2025-2027 sisältää jo useita talouden tasapainottamistoimenpiteitä, mutta työtä on jatkettava suunnitelmakauden aikana talouden tappioiden hillitsemiseksi, sillä taloussuunnitelmakaudella alijäämää on kertymässä yhteensä 3,3 milj. euroa.

Sastamalan kaupungin investointiohjelma on poikkeuksellisen korkea, vuosina 2024-2027 bruttoinvestoinnit ovat lähes 75,5 milj. euroa. Korkea investointiaste johtaa korkeampaan poistotasoon, eikä vuosikate riitä poistoihin. Myös rahoituskulut kasvavat, koska investoinnit rahoitetaan velkarahoituksella. Investointien mahdollinen yhtiöittäminen vähentää kaupungin velkataakkaa, mutta lisää takausvastuita, eikä muuta konsernin kokonaisasetelmaa. Kaupungin lainamäärä kasvaa vuoden 2023 tilinpäätöksen 52,4 milj. euron tasosta lähes 39 milj. euroa vuoden 2027 loppuun mennessä, jolloin lainamäärän on arvioitu olevan 91,3 milj. euroa.

3.8. Kaupunkitasoiset toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025

Kaupungin strategiasta on johdettu kaupunkitasoiset toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025. Tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Tavoitteet toimivat myös viitekehyksenä toimialojen ja vastualueiden strategiaan pohjautuvaan tavoiteasetantaan vuodelle 2025.

Teema	Tavoite v. 2025	Mittari	Vastuutaho
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen			
Osallisuus	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen	1. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, % äänioikeutetuista, säilyy vähintään vuoden 2021 (57 %) tasolla. 2. Digitaalinen asukasraati käynnistyy K/E	Kaikki toimialat Konsernihallinto
Lapset ja nuoret	Arjen hyvinvointia lapsille ja nuorille	1. Kouluterveyskysely tiedolla johtamisen tukena - malli, laadittu K/E 2. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 vuotiaat, % osuus ei kasva (v. 2022 8.0 %)	Sivistystoimi Sivistystoimi/ Konsernihallinto
Asukkaiden aktiivinen arki	Saavutettavat ja oikein kohdennetut hyvinvointia tukevat palvelut	Hyte-kerroin säilyy vähintään ennallaan vuosina 2025-2026 (v. 2023 70)	Kaikki toimialat
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä			
Kaupungin saavutettavuus	Liikenneyhteyksien parantaminen	Edistetyt hankkeet (kpl)	Kaupungin johto, maankäyttö, tekninen toimi
Osaavan työvoiman saatavuus	TE-uudistuksen toimeenpano	Työllisyyskehitystä kuvaavat mittarit -työttömyysprosentti, (laaja työttömyys) - Virta yli 3kk työttömyyteen	Työllisyyspalvelut
Kaupungin imagon vahvistaminen	Kaupungin matkailutulon kehittyminen Tonttitarjonnan luominen ja markkinointi	1. Matkailutuloselvitys (€) 2. Kunnallistekniikan piirissä olevien myyntien tonttien määrän kasvu vuodesta 2024	Kaupungin markkinointi, elinvoima-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, maankäyttö
Osaamista tulevaisuuden tekijöille			
Digitaalisen osaamisen kehittäminen	Kuntalaisten ja henkilöstön digitaalisten taitojen parantaminen Tekoälyn tunnistaminen/mahdollisuudet/ hyödynnettävyydet	Järjestettyjen koulutusten ja osallistujien määrä (digiklinikat, kouluttaminen) 1. Laadittu ajantasaiset ohjeet/periaatteet (eettinen ja tarkoituksenmukainen käyttö) 2. Hyödynnettyjen toteutuksien määrä vuonna 2025	Sivistystoimi, henkilöstöhallinto Konsernihallinto
Kestävä kehitys ja ilmasto-osaaaminen	Kestävän kehityksen ja ilmasto-osaaamisen edistäminen	1. Kestävän kehityksen toimintaohjelman päivittäminen (K/E) 2. Hinku-kunnan toimintamallien jalkauttaminen (toimintamallit laadittu K/E, perehdytystilaisuudet järjestetty	Tekninen toimi

Kuntalaisten laadukkaiden palvelujen turvaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä	Ennakoiva suunnitelmallisuus	Palveluverkkosuunnitelman laatiminen muutuvaa toimintaympäristöä vastaavaksi (suunnitelma laadittu ja päivitetty K/E)	Sivistystoimi
---	------------------------------	---	---------------

3.9. Riskienhallinta

Sastamalan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan kaupunginhallituksen alaisen toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Kaupunginhallitus kokoaa näiden perusteella koko kaupunkikonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

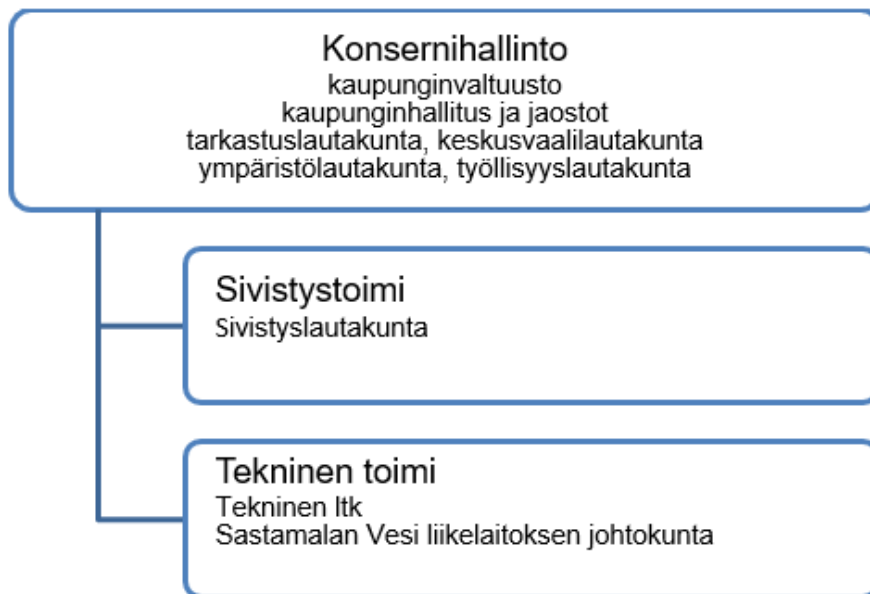
Kaupunkitasoisiksi merkittävimmiksi riskeiksi sekä niiden hallintakeinoiksi on arvioitu alla taulukossa esitetyt riskit. Riskejä arvioidaan ja niistä raportoidaan erillisellä raportointijärjestelmällä. Tytäryhtiöiden riskit ovat tytärien tulokorteissa.

Kaupunkitasoiset merkittävimmät riskit ja niiden hallintakeinot

Riski	Riskien hallintakeinot
<p><u>Strategiset riskit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Strategiset valinnat ja niiden pohjalta toiminnalle asetetut tavoitteet eivät toteudu, strategian seurannassa on puutteita. 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteiden ja toiminnan säännöllinen seuranta ja arviointi. Raportoinnin yhtenäisyys ja läpinäkyvyys, yhtenäisen järjestelmän käyttö.
<p><u>Toiminnalliset riskit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Kriittisiin tietojärjestelmiin kohdistuvat palvelunestohyökkäykset Konserniohjauksen /ohjeiden noudattamisen puutteellisuus Kriittisen osaamisen varmistaminen, henkilöstön saatavuus. Kaupungin toimintakentän muuttuminen ja uudistusten epäonnistuminen Maailmanpoliittisen tilanteen kärjistymisen heijastuminen kaupungin toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> Tietojärjestelmien varmistus, ajantasainen tietoturva- ja tietosuojaohjeistus. Käyttäjäkoulutus. Konsernijohto seuraa ja ohjaa aktiivisesti tytäryhtiöitä ja yhtiöt raportoivat säännöllisesti toiminnastaan. Tehtäväkuvaukset, sijaisjärjestelyt, perehdyttäminen ja työnantajakuva Suunnitelmallinen toiminta ja riskeihin varautuminen Varautumisen ja omavaraisuuden, talouden sopeuttamisen toimenpiteiden lisääminen
<p><u>Taloudelliset riskit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin tulot eivät riitä menojen kattamiseen ja kaupunki velkaantuu hallitsemattomasti Tarpeeton ja huonokuntoinen kiinteistökanta 	<ul style="list-style-type: none"> Aktiivinen talouden seuranta ja raportointi, ennakoivat korjausliikkeet talouden tasapainottamiseksi Tarpeettomat kiinteistöt vuokrataan tai myydään, toteutetaan kiinteistöjen välttämättömät korjaustoimenpiteet
<p><u>Vahinkoriskit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin infrastruktuuriin liittyvien häiriötilanteiden aiheuttamat ongelmat sähkö-, vesi- ja energiahuollossa. 	<ul style="list-style-type: none"> Ajantasainen varautumissuunnitelma.

4. SASTAMALAN TOIMINTAMALLI 2025

Toimintamalli sisältää seuraavat toimialat

- **Konsernihallinto** vastaa kaupunkikonsernin toiminnan ohjauksesta ja johtamisesta ja hallinnon tukipalveluiden järjestämisestä. Varsinaisten hallintotehtävien lisäksi konsernipalveluihin kuuluu myös elinvoimapalvelut sekä työllisyyspalvelut, joka laajenee vuoden 2025 alusta Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueeksi, kun työvoimaviranomaispalvelut siirtyvät valtiolta kuntien hoidettavaksi. Konsernihallinnon kokonaisuuteen kuuluu myös maankäytön vastuualue, joka vastaa maankäytön suunnittelusta ja rakennusvalvonnasta. Ympäristöterveydenhuollon vastuualue on siirtynyt osaksi konsernihallintoa vuoden 2023 alusta lukien. Konsernihallinnon alaisuudessa käsitellään kirjanpidossa erillisenä kokonaisuutena kaupungin yhteiset erät, joka sisältää mm. maan myyntiin liittyvät voitot ja tappiot sekä mahdolliset muut kertaluonteiset toimialojen varsinaiseen toimintaan kuulumattomat erät.
- **Sivistystoimi** vastaa varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta sekä elämäntilapalveluista.
- **Tekninen toimi** vastaa yhdyskuntatekniikasta sekä maaseutupalveluista. Maaseutuviranomaispalveluita Sastamalan kaupunki tuottaa yhteistoiminta-alueelle, johon Sastamalan lisäksi kuuluvat Ikaalisten kaupunki ja Hämeenkyrön kunta. Lomituspalveluiden toiminta-alue laajenee vuoden 2025 alusta lukien, kun Kankaanpään hallinnoima maatalouslomituksen toimialue yhdistyy Sastamalan maatalouslomituksen paikallisyksikköön. Lomituspalveluita järjestetään 28 kunnan alueella Pirkanmaalla ja Satakunnassa.
- Tila- ja rakennuttamispalveluista käytetään nimitystä Tilakeskus.
- Tekniseen toimialaan kuuluu myös Sastamalan Vesi liikelaitos.

Toimialajako on määritelty hallintosäännössä. Toimialajako on samanlainen kuin vuonna 2024.

5. HENKILÖSTÖ

Henkilöstöpolitiikka

Sastamalan kaupungin henkilöstöpolitiikka perustuu kaupungin strategiaan. Sastamalan kaupunki on vetovoimainen työnantaja, joka kantaa vastuun työntekijöistä ja turvallisesta työympäristöstä. Kaupunki edistää työhyvinvointia ja avointa vuorovaikutusta. Osaava ja vastuullinen esimiestyö ja johtaminen tukee henkilöstön sitoutumista, hyvinvointia ja työn tuloksellisuutta. Hyvinvoiva työyhteisö muodostuu luomalla yhdessä toimivat rakenteet ja yhteistyömallit, takaamalla riittävät resurssit ja lisäämällä yli toimialan tehtävää yhteistyötä. Henkilöstöä kannustetaan oman ja työyhteisön osaamisen kehittämiseen, työn sisältöjen uudistamiseen ja monipuoliseen kouluttautumiseen. Samalla kehitetään kannustavaa palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmää ja mahdollistetaan työ- ja vapaa-ajan yhteensovittaminen.

Henkilöstön monipuolisella osaamisella ja joustavuudella sekä tehokkaalla rekrytoinnilla pystymme vastaamaan tulevaisuuden muuttuvaan toimintaympäristöön. Henkilöstösuunnittelun avulla huolehditaan kaupungin palvelutuotannon edellyttämän henkilöstön oikeasta määrästä ja rakenteesta sekä turvataan riittävä osaaminen kaupungin tavoitteiden saavuttamiseksi ja uusien toimintamallien kehittämiseksi. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan myös väestökehityksestä johtuvat palveluiden kysyntään ja resurssien kohdentamiseen sekä henkilöstön eläköitymiseen liittyvät muutostarpeet. Sastamalan kaupunki tukee myös henkilöstön sisäistä urakehitystä. Henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen panostetaan mm. kattavalla työterveyspalvelulla ja hyvinvointietuudella. Henkilöstöpalvelut toimii työntekijöiden, esihenkilöiden ja johdon tukena.

Strategian tavoitteiden toteuttamiseksi painopisteenä tulevina vuosina on

- työnantajakuvan kirkastaminen sekä veto- ja pitovoiman parantaminen
- työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistäminen
- mielen hyvinvointi
- esimiestyön tukeminen ja kehittäminen
- osaamisen ja toimintojen kehittäminen tulevaisuuden vaatimuksien mukaiseksi

Kaupungin palveluksessa oli 30.9.2024 yhteensä 1033 työntekijää, joista vakituisia 704 ja määräaikaisia 329. Määräaikaisen henkilöstön määrä vaihtelee toiminnallisista syistä eri kuukausina.

	30.9.2024		
	vakituiset	määräaikaiset	yhteensä
Konsernihallinto	63	9	72
- sis. Ympäristöterveydenhuolto	17	1	18
Sivistystoimi	466	286	752
- sis. Opistotoiminta	10	103	113
Tekninen toimi	163	33	196
- sis. Lomatoiminta	115	8	123
Sastamalan Vesi	12	1	13
KAIKKI YHTEENSÄ	704	329	1033

6. LÄHTÖKOHDAT SUUNNITELMAKAUDELLE 2025-2027

6.1. Yleinen taloudellinen tilanne

Syksyllä 2024 julkaistuista ennusteista käy ilmi, että talouden taantuman pohja näyttäisi olevan ohitettu. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan BKT:n odotetaan kuitenkin supistuvan vuonna 2024 vuositasolla tarkasteltuna 0,2 %. Suomen talouden toipumisen odotetaan kuitenkin vahvistuvan loppuvuotta kohden ja kääntyvän kasvuun vuonna 2025. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat sekä kulutusta että investointeja, vaikka sosiaalietuuksien leikkaukset ja arvonlisäveron nosto hidastavatkin kulutuksen toipumista.

Vuonna 2024 työttömyysaste on jatkanut nousuaan erityisesti rakentamisen supistuessa ja teollisten työpaikkojen vähetessä. Työttömyysaste nousee vuonna 2024 kahdeksaan prosenttiin. Talouden kasvun myötä myös työttömyyden odotetaan vähenevän vuonna 2025, mutta työttömyyden laskua hidastaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus. Työttömyysasteen arvioidaan jäävän vuonna 2026 reiluun seitsemään prosenttiin, joka on noin puoli prosenttiyksikköä enemmän kuin Suomen rakenteellisen työttömyyden taso.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen myötä. Myös julkisyhteisöjen velka on jatkanut kasvamistaan ja velan määrän odotetaan kasvavan vuonna 2024 yli 80 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Talouden toipumisen ja hallituksen päättämien sopeutustoimenpiteiden vuoksi julkisen talouden alijäämän odotetaan hitaasti parantuvan ja pienentävän lähivuosien velkasuhteen kasvua.

Maailmantalouden epävarmuus on kasvanut viime kuukausina. Syynä tähän on ollut ennen kaikkea geopolittisten jännitteiden kiristyminen. Talouskasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin. Euroalueen talouskehitys on edelleen hyvin vaatimatonta ja BKT:n odotetaan kasvavan vain 0,7 % vuonna 2024. Rahapolitiikan keventäminen on alkanut euroalueella ja Yhdysvalloissa, mikä heijastuu aleneviin lyhyihin ja pitkiin korkoihin.

Valtiovarainministeriön syksyn 2024 talousennusteen poimintoja:

Ennustelukuja, VM syksy 2024	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Maailma, BKT:n muutos %	3,3	3,2	3,1	3,0	2,9	**
Euroalue, BKT:n muutos %	3,5	0,5	0,7	1,5	1,4	**
Suomi, BKT:n muutos %	1,3	-1,2	-0,2	1,7	1,5	1,3
Työlliset, muutos %	2,5	0,3	-0,5	1,1	0,4	**
Työllisyysaste, % (15-64 v.)	73,8	73,6	72,8	73,1	74,1	75,0
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	8,0	7,6	7,2	6,6
Kuluttajahintaindeksi muutos % / Inflaatio	7,1	6,2	1,8	1,4	1,3	1,8
Ansiotasoindeksi, muutos %	2,4	4,2	2,9	3,4	3,1	3,0
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,3	3,4	3,7	2,5	2,0	**
Pitkät korot (10 vuotta), %	1,7	3,0	2,9	2,7	2,7	**
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT, %	-0,4	-2,9	-3,7	-3,2	-2,6	-2,3
Julkisyhteisöjen menot/BKT, %	53,4	56,4	57,7	57,4	56,4	**
Julkisyhteisöjen velka/BKT, %	73,5	76,6	81,7	84,0	84,8	**
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta	-0,2	-2,0	-2,8	-1,7	-0,8	-0,4

Kuntatalouden tilannekuva

Vuonna 2023 useat kunnat tekivät ylijäämäisiä tilinpäätöksiä nk. verohäntien avustuksella, mutta vuonna 2024 on palattu normaalitilaan ja kuntatalouden tilannekuva on kiristymässä. Kuntien verorahoitus on pienentynyt, mutta investointitarve on edelleen suuri ja kunnat velkaantuvat. Useissa kunnissa vuosikate ei riitä poistoihin tai nettoinvestointeihin, mikä puolestaan johtaa veronkorotuspaineisiin ja talouden sopeuttamistoimenpiteisiin.

Kuntien taloustilannetta on parantanut sote-ratkaisun vuonna 2024 toteutettujen valtionosuusleikkausten osittainen kompensoiminen valtionosuuslisäyksellä. Samaan aikaan valmistellaan julkisten työvoimapalvelujen (TE-palvelut) siirtymistä valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta ja toimintaan yleiskatteisena rahoituksena kohdistuva valtionosuus on pienempi kuin toimintaan tarvittavat menot. Työttömyys on kasvanut vuoden 2023 rahoituksen laskentapohjasta ja kuntien osuus työttömyysturvan rahoituksesta on kasvamassa uusilla työttömyysturvan maksuvelvoitteilla, eikä työllistäminen välttämättä johda maksuvelvoitteiden pienentymiseen. TE-palvelut aloittavat yleisesti haastavassa taloustilanteessa ja kunnissa on iso riski siihen, etteivät kuntien toimintaan budjetoimat määrärahat riitä. Talouden suhdannevaihtelut vaikuttavat nopeasti myös toimintaan ja rahoituksen riittävyteen.

TE-palvelujen rinnalla kuntien kotouttamistehtävät ovat uudistumassa ja myös tähän saatavaa korvausta ollaan pienentämässä samaan aikaan kun toimintaa kunnissa organisoidaan uudelleen. Valtionosuuksia vähennetään edelleen nk. indeksijarrulla ja tavoitteella purkaa kuntien normeja. Kuntien tuloveron efektiivisyys kasvaa ja verotulojen odotetaan kasvavan kun kunnallisveron ansiotulovähennys poistuu. Verotulon kasvu ei kuitenkaan tuo kuntiin enempään tuloja, sillä tuloveron lisäys huomioidaan valtionosuuksien vähennyksenä.

Syntyvyyden vähenemisen myötä myös lasten määrän väheneminen näkyy usean kunnan valtionosuuksia heikentävänä tekijänä. Koulutuksen palvelutarpeen supistuminen haastaa kuntataloutta samaan aikaan tuntikeyhksen ja esi- ja perusopetuksen tuen muutosten kanssa. Syksyllä julkaistut väestöennusteet ovat olleet odotettua positiivisemmat nettomaahanmuuton vuoksi, mutta samalla se yhdessä syntyvyyden laskun ja sisäisen maahanmuuton keskittymisen kanssa eriyttää kuntakenttää edelleen ja näkyy kuntien tulopohjassa.

Vuoden 2026 alusta kuntien on yhtiöitettävä sote-toimintaan vuokratut tilat. Kuntiin mahdollisesti tyhjäksi jäävät kiinteistöt ja yhtiöittämisen aiheuttamat taloudelliset haasteet tuovat kunnille lisäpainetta talouden sopeuttamiseen sekä tulojen vähetessä että tyhjien tilojen mahdollisissa alaskirjauksissa. Valtio maksaa korvauksia kunnille omistusjärjestelyistä aiheutuviin suoriin kustannuksiin. Korvausten maksamisen kriteerit ovat tiukat, joten vain vähäinen määrä kunnista tulee saamaan korvauksia järjestelyistä.

Kuntien valtionosuusuudistusta on valmisteltu tavoitteena toteuttaa uudistus kustannusneutraalisti ja säilyttää kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus. Uudistuksen mahdollisesti aiheuttamat muutokset kunta-kohtaisiin valtionosuuksiin eivät ole vielä tiedossa. Uudistuksen oli tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta, mutta uudistus on siirtymässä vuoden 2027 alusta voimaantulevaksi.

Kuntatalouden tulevien vuosien haasteena on edelleen sopeutua sote-uudistuksen jälkeiseen tulorahoitukseen yhdessä kuntien kasvavien investointitarpeiden, toimintaan ja rahoitukseen tulevien uudistusten lisätessä rahoituspainetta. TE-palvelujen myötä kuntatalouden suhdanneherkkyys kasvaa entisestään ja vaikutukset voivat olla nopeitakin, sillä kuntien menoista n. 80 % katetaan verorahoituksella.

Lähteet/lisätiedot:

Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus, syksy 2024.

Kuntatalousohjelma vuosille 2025-2028, syksy 2024.

Kuntaliiton tiedotteet ja aineistot 2023, www.kuntaliitto.fi/talous

6.2. Sastamalan väestö

Sastamalan kaupungin asukasluku oli vuoden 2024 alussa 23 515 asukasta. Väestötietojärjestelmän mukaan Sastamalan asukasluku oli elokuun 2024 lopussa 23 486 ja ennuste vuodelle 2024 on 23 283 asukasta.

Tilastokeskus on julkaissut 24.10.2024 vuoteen 2045 ulottuvan väestöennusteen. Ennusteen mukaan Sastamalan väestö vähenee keskimäärin n. 200 henkilöä vuosittain ja vuoden 2030 lopussa väkiluku on 22 155. 2030-luvulla väkiluku laskee keskimäärin vajaalla 90 asukkaalla vuosittain ja 2040-luvulla enää kymmeniä henkilöitä vuosittain. Vuoden 2045 lopussa asukasmäärän on arvioitu olevan 21 122 asukasta.

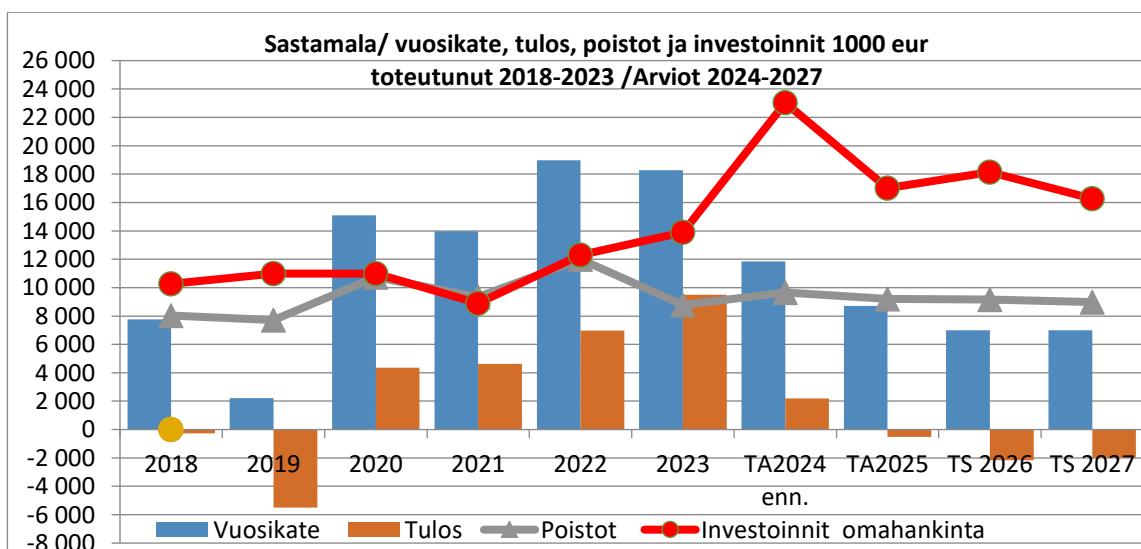
Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja vanhuseläkeikäisten määrän suhdetta työikäisen väestön määrään. Sastamalan väestöllinen huoltosuhde on korkeampi kuin maassa keskimäärin. Väestöennusteen mukaan valtakunnallinen huoltosuhde hieman paranee v. 2025, mutta Sastamalan huoltosuhde heikkenee.

Väestöennuste 2024					
Väestö 31.12. (ennuste 2024)					
Sastamala	Yhteensä	0 - 14	15 - 64	65 - 74	75 -
2024	23 283	2 958	12 763	3 764	3 798
2030	22 155	2 389	11 881	3 479	4 406
2040	21 273	2 190	11 291	2 990	4 802
2045	21 122	2 186	11 232	2 907	4 797

Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2024)				
	2024	2030	2040	2045
KOKO MAA	61,6	60,6	59,6	60,1
Sastamala	82,4	86,5	88,4	88,1

6.3. Sastamalan talouden kehitys vuoteen 2024 ja arvio 2025 - 2027

Alla olevassa kaaviossa on esitetty vuosikatteen, tuloksen, poistojen ja investointien kehitystä vuodesta 2018 alkaen. Toteutuneissa talousluvuissa on vuosittaisia poikkeamia johtuen kertaluonteisista eristä, mm. verotuksen tilitysaikataulun muutoksista sekä myyntivoitoista. Poikkeamat on syytä huomioida eri vuosien talouslukuja vertailtaessa ja tuloksen muodostumista arvioitaessa.

Sastamalan kaupungin talouden haasteena on ollut verotulopohjan heikko kehitys yhdistettynä väestörakenteesta johtuvaan lisääntyvään palvelutarpeeseen. Asukasluvun väheneminen on leikannut sekä verotuloja että asukasmäärän perusteella määräytyviä valtionosuuksia.

Sastamalan talous painui tarkastelujakson alkuvuosina 2018-2019 negatiiviseksi toimintamenojen kasvusta ja verorahoituksen määrän supistumisesta johtuen. Tulos heikkeni voimakkaasti ja vuoden 2019 tilinpäätös oli 5,2 milj. euroa alijäämäinen.

Vuosi 2020 oli vahvasti koronapandemian sävyttämä. Pandemiatilanne rajoituksineen ja sulkuineen vaikutti toimintakulujen ja -tuottojen rakenteeseen sekä verotulojen kertymiseen. Valtion 7,5 milj. euron tukitoimenpiteiden ansiosta vuoden 2020 tulos muodostui kuitenkin 4,4 milj. euroa positiiviseksi. Lisäksi valtuuston vuosille 2020-2023 hyväksymän sopeutusohjelman mukaisia toimenpiteitä käynnistettiin jo vuoden loppupuolella. Myös vuoden 2021 talous oli sopeutustoimenpiteiden, veroprosentin tarkistuksen ja valtion n. 2 milj. euron koronatukien ansiosta tasapainossa. Tulosta vahvistivat myös 0,7 milj. euron maanmyyntivoitot ja välittömiin koronakustannuksiin (testaus, rokotukset, jäljitys ja hoito) saatu noin 3 milj. euron valtion korvaus.

Koronakustannusten talousvaikutukset tasautuivat vuonna 2022 ja verorahoitukseen sisällyntynyt koronatuki v. 2020-2021 päättyi vuonna 2022. Verorahoituksen kasvu oli kuitenkin merkittävä, verotulojen kasvaessa 5,5 milj. euroa ja valtionosuuksien 6 milj. euroa. Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille. Valtionosuuksien osalta muutoksen vaikutus kaupungin talouteen on negatiivinen, mutta vuoden 2023 tulosta paransivat vanhojen vuosien verotilitysten verohännät, jotka vaikuttivat kunnan talouteen poikkeuksellisen positiivisesti vuonna 2023. Sopeutustoimenpideohjelma päättyi vuonna 2023 ja ohjelman toimenpiteiden vaikutukset toivat lisästästöjä kaupungin talouteen n. 2,3 milj. euron verran v. 2023.

Vuoden 2024 tilikauden tuloksen arvioidaan olevan voitollinen ja ylijäämäinen verotulojen sekä valtionosuuksien vähenemisestä huolimatta. Sote-uudistuksen johdosta valtionosuudet vähenevät v. 2025–2027 2,6 milj. euroa vuoden 2023 tasosta. Taloussuunnitelmakauden 2025-2027 kaikki vuodet ovat tappiollisia ja alijäämisiä. Alijäämää on suunnittelukaudella kertymässä n. 3,3 milj. euroa.

Vuosittainen investointitaso on ollut koko tarkastelujakson korkea suhteessa poistoihin. Investoinnit nousevat merkittävästi talousarvio- ja suunnitelmavuosina. Kokonaisinvestointimäärä v. 2024–2027 on n. 75,5 milj. euroa, josta taloussuunnitelmakaudelle 2025–2027 on budjetoitu 52,4 milj. euroa. Investoinnit keskittyvät sivistystoimen rakennushankkeisiin sekä uimahalliin. Erittäin korkea investointitaso lisää lainatarvetta ja vaikuttaa myös poistoihin n. 1 milj. euroa vuositasolla sekä nousseen korkotason myötä tulokseen 0,4 milj. euron vuosivauhdilla. Suunnitelmakaudella lainamäärä kasvaa poikkeuksellisen paljon, n. 28 milj. euroa eli vuoden 2024 arvioituun lainamäärään nähden, ja on suunnitelmakauden lopussa 91,3 milj. euroa (4.029 euroa/asukas).

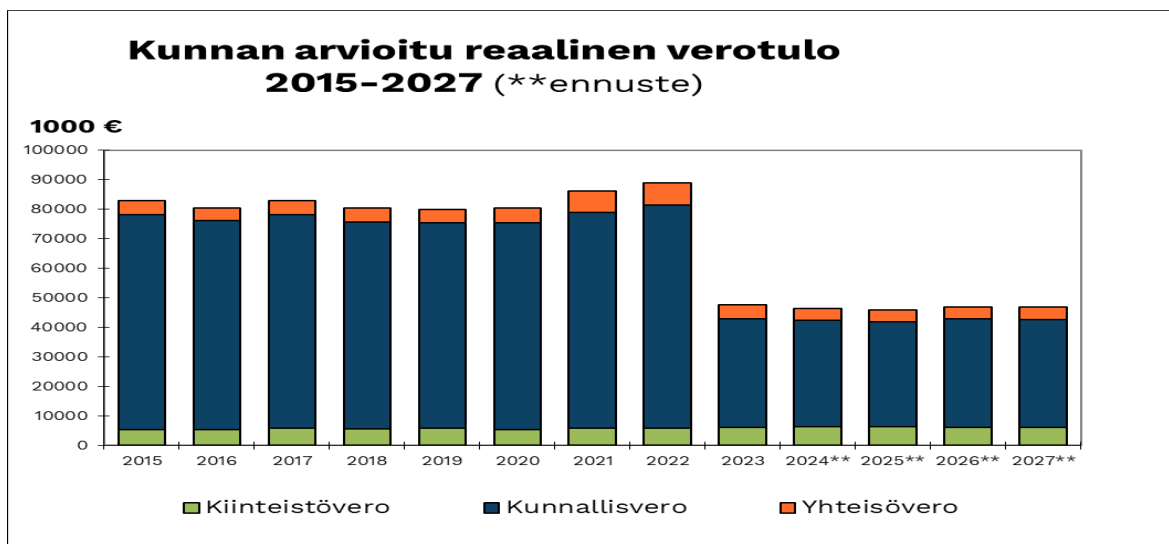
6.4. Talousarviovuoden 2025 laskentaperusteet

Verotulot

Sote-muutoksen vuoksi kuntien tuloveroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuoden 2023 alusta ja kuntien yhteisöveron tuottoa hyvinvointialueille siirrettiin kolmannes. Vuoden 2023 tuloveroprosentti oli 8,86 ja vuoden 2024 alusta prosenttia pyöristettiin lähimpään kymmenykseen, sillä kuntien veroprosentit oli määriteltävä kymmenyksen tarkkuudella vuoden 2024 alusta lukien. Sastamalan tuloveroprosentti vuodelle 2025 on sama kuin vuonna 2024 eli 8,9 %.

Kiinteistöveroprosentit muuttuivat vuoden 2024 alusta, kun yleisestä kiinteistöveroprosentista irrotettiin vuoden 2024 alusta erikseen maapohjan yleinen kiinteistövero, joka on Sastamalassa määritelty vaihteluvälin alarajalle. Sastamalan kaupungin kiinteistöveroprosentit ovat vuoden 2024 tasossa pääosin Pirkanmaan kuntien aritmeettista keskiarvoa alemmat ja kiinteistöveroprosentit pidetään vuonna 2025 vuoden 2024 tasossa.

Verolaji	Vaihteluväli	Sastamala 2025	1000 euroa
<i>Yleinen kiinteistövero, rakennukset</i>	0,93 - 2,00 %	0,93 %	
<i>Maapohja</i>	1,30 - 2,00%	1,30 %	
<i>Vakituinen asuinrakennus</i>	0,41 - 1,00 %	0,45 %	
<i>Muu kuin vakituinen asuinrakennus</i>	0,93 - 2,00 %	0,98 %	
<i>Voimalaitos</i>	0,93 - 3,10 %	3,10 %	
<i>Yleishyödylliset yhteisöt</i>	0,00 - 2,00 %	0,00 %	
<i>Rakentamaton rakennuspaikka (KiintVL 12a §)</i>	2,00 - 6,00 %	2,00 %	
Kiinteistövero yhteensä			7 224
Tulovero		8,90 %	40 827
Yhteisövero			4 600
Verotulot yhteensä			52 651

Tuloveroa arvioidaan kertyvän 8,9 % tuloveroprosentilla 40,8 milj. euroa vuonna 2025 edellisten vuosien tilitykset mukaan lukien. Sastamalan efektiivinen veroaste eli maksettavan kunnallisveron suhde ansiotuloihin on 6,76 %. Efektiivisyys nousee 0,36 prosenttiyksikköä vuodesta 2024, sillä kunnallisveron ansiotulovähennys poistuu vuoden 2025 alusta. Kunnallisverotulon määrä voi poiketa merkittävästi tämänhetkisestä arviosta, mikäli talous- ja työllisyyskehityksessä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Sote-uudistukseen liittyen kuntien yhteisöverosta on siirtynyt kolmannes hyvinvointialueille. Yhteisöveron määrää pieniä vuosien 202 tasosta, mutta vuonna 2023 sitä nosti vanhojen vuosien verotilitykset. Vuodelle 2024 vanhojen vuosien tilitykset eivät enää vaikuta paljoa, joten yhteisöveron on voinut katsoa laskevan uuteen tasoon vuoden 2024 alusta. Vuonna 2024 yhteisöveron määrään on vaikuttanut laskevasti myös heikko yleinen taloudellinen tilanne. Vuoden 2025 yhteisöveron määräksi on arvioitu 4,6 milj. euroa.

Kiinteistöveron merkitys verotulorahoituksessa on kasvanut sote-uudistuksen myötä. Sastamalan kiinteistöveroprosentit ovat laskelmissa vuoden 2025 tasolla koko suunnitelmakauden. Kiinteistöveron määrä on talousarviossa 7,2 milj. euroa. Rakennuslain muutos vaikuttaa myös alle 30 neliön rakennusten luvanvaraisuuden poistumiseen, mikä tulee vaikuttamaan kiinteistöveron määrään pitkällä aikavälillä kiinteistöverokertymään, ainakin sen nousua hidastuttavasti.

Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 52,65 milj. euroa vuonna 2025.

Valtionosuudet

Valtionosuustulo koostuu peruspalvelujen valtionosuudesta, muun opetus- ja kulttuuritoimen ylläpitäjäjärjestelmän mukaisesta valtionosuudesta sekä veromenetysten kompensatiosta.

Valtionosuuksien kehitykseen vaikuttavat kuntien ja valtion väliset kustannusten jaon tarkistukset, indeksitarkistukset sekä kuntien tehtävien muutoksiin liittyvät tarkistukset. Kunnat osallistuvat myös perustoimeentulotuen kustannuksiin valtionosuusjärjestelmän kautta. Myös väestön määrän ja ikärakenteen muutokset vaikuttavat yksittäisen kunnan valtionosuuden määrään.

Peruspalveluiden valtionosuus sisältää rahoituksen lasten päivähoitoon, esi- ja perusopetukseen, kirjastopalveluihin ja kuntien kulttuuritoimintaan sekä taiteen perusopetukseen. Myös verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus, siirtymätasaus ja erät lisäykset ja vähennykset sisältyvät peruspalveluiden valtionosuussummaan. Sote-uudistukseen liittyen sosiaali- ja terveydenhuollon (ml. oppilas- ja opiskelijahuolto) ja pelastustoimen rahoitus on siirtynyt vuoden 2023 alusta kunnilta hyvinvointialueille.

Kuntien peruspalveluiden rahoituksen laskentakriteereitä ja tasauksen määräytymisperusteita on tarkistettu sote-uudistuksen yhteydessä. Sote-tehtävien siirtyessä pois kunnilta suurin osa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta jaettavasta rahasta määräytyy alle 16-vuotiaiden ikäluokkien perusteella. Koska kunnilla on muutoksen jälkeen edelleen tärkeä rooli myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sekä sosiaali- ja terveysmenojen ennaltaehkäisyssä, valtionosuusjärjestelmään on lisätty kriteerinä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa (HYTE-kerroin).

Valtionosuuksissa on mukana sotemuutoksen jälkitarkistuksesta johtuvia valtionosuuksien pysyvä lisäsiirtotarve-eriä yht. 500 milj. euroa (90 e/as) sekä näiden määräaikaisia kompensatioita lisäsiirtotarpeeseen. Sote-siirtolaskelman aiheuttamat heikennykset valtionosuuksiin näkyvät vuoden 2025-2027 valtionosuuksissa sekä heikennyksinä että kompensatioina.

Osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta on vuoden 2025 alusta myös TE-uudistuksen perusteella tuleva valtionosuus. TE-rahoituksen valtionosuudet määräytyvät vuodelle 2025 vuoden 2023 toteutuneiden tietojen perusteella. TE-rahoitus on yleiskatteinen ja määräytyy tietyn ikäryhmän väestön, laajan työttömyyden ja vieraskielisten määrän perusteella. Vuosina 2025-2026 valtionosuuksissa käytetään nk. siirtymäajan rahoitusta, jossa palveluiden rahoituksesta osa määräytyy laskennallisesti ja osa toteuman mukaan. Vuoden 2027 alusta valtionosuudet määräytyvät kokonaan laskennallisten perusteiden mukaan. Kuntien aiemmin maksamat työmarkkinatuen kuntaosuudet jäävät kuntien omiksi kustannuksiksi, eikä niihin tule valtionosuutta.

Sastamalan peruspalveluiden valtionosuus vuodelle 2025 on arviolta n 15,8 milj. euroa. Summa sisältää sekä TE-rahoituksen (3,1 milj. euroa), muun laskennallisen valtionosuuden (n. 2,7 milj. euroa) ja verotulotasauksen n. 9,8 milj. euroa.

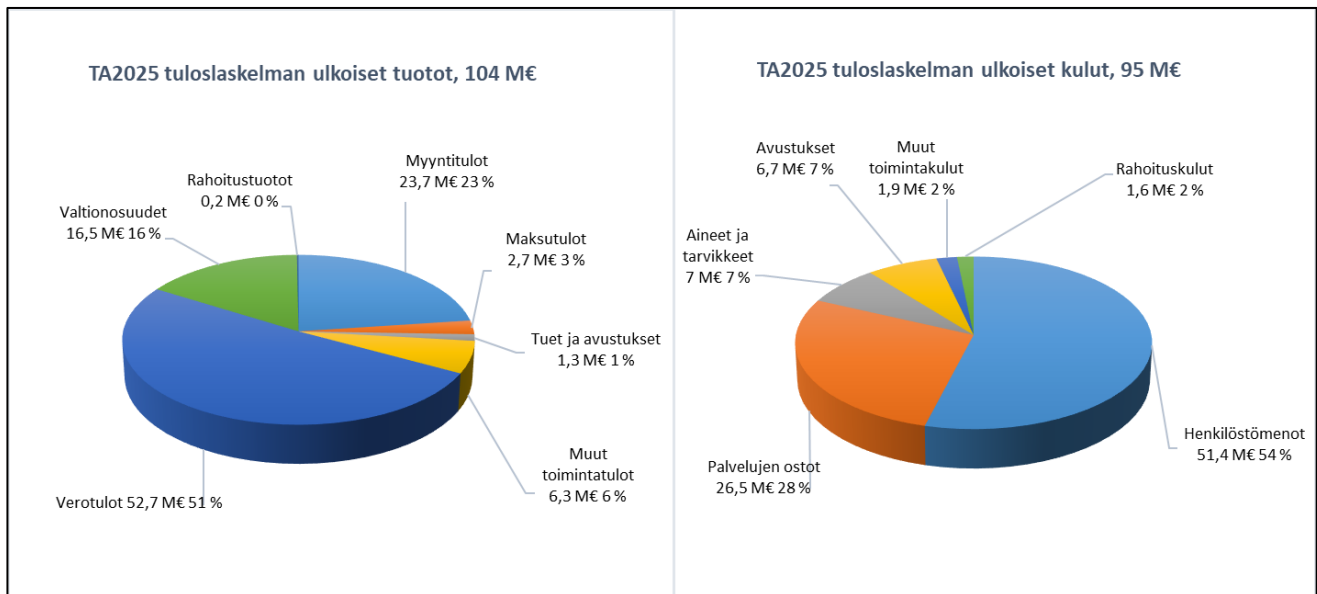
Verotulomenetysten kompensatiot on erotettu vuodesta 2020 alkaen varsinaisesta peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmästä, vaikka kompensatio suoritetaan valtionosuusmaksatuksen yhteydessä. Kompensaation arvioitu määrä on 2,8 milj. euroa vuonna 2025. Kunnallisveron ansiotulovähennysten poistuminen kompensoidaan vähentämällä verotulokompensatiota, joten Sastamalan kaupungin valtionosuuksissa saadun verotulokompensaation määrä laskee aiemmasta n. 4,4 milj. euron tasosta lähes 1,6 milj. euroa.

Lukiokoulutuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, kansalaisopistojen, tuntiperusteisen taiteen perusopetuksen, liikunnan ja nuorisotyön valtionosuus sisältyy opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Järjestelmä sisältää myös lisärahoituksen perusopetuksen lisäopetukseen, maahanmuuttajien valmistavaan opetukseen sekä pidennetyn oppivelvollisuuden kustannuksiin.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmään sisältyvä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen asukaskohtainen rahoitusosuus vähennetään kunnille maksettavasta valtionosuudesta. Talousarvion opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusarvio on vähennyksen jälkeen 2 milj. euroa negatiivinen.

Vuoden 2025 valtionosuustuloarvio on yhteensä 16,5 milj. euroa.

Tuloslaskelman kulujen ja tuottojen jakautuminen vuonna 2025:

Toimintatuotot ja –kulut 2025

Vuoden 2025 talousarviossa toiminnallisina ja kustannuksia lisäävinä muutoksina ovat TE-palvelujen siirtyminen valtiolta kunnille, Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen perustaminen sekä lomitustoiminnan laajeneminen Kankaanpään lomitusalueen yhdistyttyä Sastamalan maatalouslomituksen paikallisyksikköön 1.1.2025 alkaen. Näiden muutosten myötä henkilöstöä siirtyä Sastamalaan vuodenvaihteessa 86 henkilöä. Muutokset lisäävät kaupungin toimintatuottoja n. 6,5 milj. euroa ja kuluja n. 9,8 milj. euroa nettovaikutuksen ollessa 3,3 milj. euroa.

Toimintakulujen nousua vuonna 2025 on pyritty hillitsemään toimialakohtaisilla säästöillä. Ko. säästöjä on budjetoitu koko suunnitelmakaudelle 1,5 milj. euroa, josta vuodelle 2025 kohdistuu 0,7 milj. euroa. Osa säästöistä on toiminnallisen tehokkuuden lisäämistä, josta ei suoranaisia eurovaikutuksia voida laskea.

Vuoden 2025 talousarvion käyttötalouden nettomenot (toimintakate) ovat 59,1 milj. euroa. Kasvua vuoden 2024 talousarvioennusteesta on 4,4 milj. euroa ja nettomenot kasvavat 8,1 %. Ilman TE-toiminnan aloittamista nettomenojen kasvu on 2 %.

Henkilöstökustannukset talousarvioon on laskettu olemassa olevan vuosityöpanoksen pohjalta lisättynä toiminnallisten muutosten aiheuttamilla henkilöstömenojen lisäyksillä. Palkkaratkaisut seuraaville vuosille ei ole vielä tiedossa, mutta talousarvioon on arvioitu 3 %:n henkilöstömenojen korotukset. Vuoden 2025 henkilöstömenot ovat 51,4 milj. euroa ja kasvavat 5,7 milj. euroa vuoden 2024 talousarvion ennusteesta. Menojen noususta n. 4,5 milj. euroa tulee toiminnallisista muutoksista ja 1,2 milj. euroa arvioidun palkkaratkaisun vaikutuksesta.

Muihin kustannuksiin ei ole tehty yleistä inflaatiotarkistusta vaan toimialat ovat arvioineet omaa kustannuskehitystään vastuualue- ja tehtäväkohtaisesti ottaen huomioon kustannustason muutokset ja tehneet toiminnallisia muutoksia, että muut kustannukset pystytään budjetoimaan mm. korkeammilla ostopalvelujen hinnoilla. Avustusten ja palvelujen osuus kasvaa merkittävästi vuoden 2024 tasosta, sillä TE-muutoksen vuoksi kaupungin maksamat etuudet (aiemmin työmarkkinatuen kuntaosuus) kasvaa lähes kolminkertaiseksi (1,8 milj. euroon) aiempaan verrattuna. Myös työnantajille maksettava palkkatuki (n. 1,5 milj. euroa), joka on budjetoitu koko Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen osalta Sastamalan budjettiin, kuuluu avustusten ryhmään. TE-palvelujen siirtyminen ja työllisyysalueen toiminnan aloittaminen näkyy myös palvelujen ostojen kasvuna.

Kaupungin ja liikelaitoksen käyttötalouden ulkoiset toimintatuotot ovat vuoden 2025 talousarviossa 34 milj. euroa ja ulkoiset toimintakulut ovat 93,6 milj. euroa.

Sisäiset erät on merkitty talousarvioon palvelun ostajalle sisäisinä menoina ja myyjälle vastaavina sisäisinä tuloina. Toimialojen ja liikelaitoksen väliset ja yksiköiden omat sisäiset laskutukset ovat yhteensä 11,2 milj. euroa. Tästä määrästä 8,2 milj. euroa on sisäisiä tilavuokria ja n. 2,3 milj. euroa konsernihallinnon tuottamien tukipalveluiden kustannuksia (mm. yleishallinto- ja asiantuntijapalvelut sekä henkilöstö- ja taloushallinto).

Vuoden 2025 toimintakate on -59,1 milj. euroa ja tulos -0,5 milj. euroa. Tuloksenkäsittelyerien jälkeen tuloslaskelma on -0,1 milj. euroa alijäämäinen.

Sastamalan Vesi liikelaitoksen tuotot ja kulut sisältyvät laskelmiin liikelaitoksen oman arvion mukaisena.

Rahoitustuotot- ja kulut

Ulkoiset rahoitustuotot koostuvat korko- ja osinkotuotoista.

Rahoituskulut koostuvat pääosin lainojen korkokuluista. Korkokulut kasvavat lainamäärän kasvaessa. Sastamalan lainojen keskimääräinen korkotasoa on 2,02 prosenttia vuonna 2024. Taloussuunnitelmassa uusien lainojen korkotasoksi on arvioitu 3–3,5 % ja vuosittaisten korkomenojen arvioidaan kasvavan suunnitelmakauden lopussa noin 2,5 miljoonaan euroon poikkeuksellisen korkean investointitason vuoksi. Myös korkojen nousu aiemmasta nollakorkotasosta nostaa rahoituskulujen määrää.

Tilakeskuksen jäännöspääoman korko 725 400 euroa budjetoidaan sisäisenä eränä rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Sastamalan Veden peruspääoman tuottovaatimus on alennettu nolnaan vuodelle 2025.

Poistot

Sastamalan kaupungin poistosuunnitelmaa on tarkistettu vuoden 2013 alusta lukien Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen ja Kuntaliiton soveltamisohjeen periaatteiden mukaisesti. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut vuonna 2016 uuden yleisohjeen, johon sisältyviä tarkennuksia noudatetaan soveltuvin osin. Mikäli poistonalaisen hyödykkeen tulonodotus tai palvelutuotantokyky muuttuu, tehdään tarvittaessa lisäpoisto tai alaskirjaus kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti.

Poistotaso on v. 2025 9,2 milj. euroa ja suunnitelmavuosien aikana poistotaso kasvaa yli 10 milj. euroon uusien rakennusten valmistuttua. Mikäli uima- ja liikuntahalli rakennetaan kaupungin taseeseen, poistotaso nousee suunnitelmakauden jälkeen lähes 11 milj. euroon, Suunnitelmavuosien poistoissa on vuodesta 2026 alkaen huomioitu sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen, jonka on arvioitu vähentävän vuosittaista poistomäärää 0,8–0,9 milj. euroa.

Investoinnit

Sastamalan kaupungin bruttoinvestointitaso on v. 2024-2027 aikana n. 75,5 milj. euroa. Taloussuunnitelmakaudella 2025-2027 investointitaso on 52,4 milj. euroa. Vuosien 2025-2027 nettoinvestoinnit ovat 50,5 milj. euroa (keskimäärin 16,8 milj. euroa/vuosi). Investointien omahankintameno on suunnitelmakaudella 51,4 milj. euroa ja omaisuuden myyntituotot 0,9 milj. euroa (tasearvo).

Vuoden 2025 talousarviossa investointimenot bruttona ovat 17,0 milj. euroa. Tästä 11,7 milj. euroa on Tilakeskuksen investointeja, 2 milj. euroa on vesihuollon investointeja ja n. 2,3 milj. euroa muuhun kunnallistekniikkaan liittyviä investointeja. Maanhankintaan on varattu 0,2 milj. euroa, sivistystoimen tvt-investointeihin 80 000 euroa ja koulujen ensikertaiseen kalustamisen 0,8 milj. euroa. Omaisuuden myyntituottoja arvioidaan saatavan yhteensä 0,3 milj. euroa, joten nettoinvestoinnit ovat 16,7 milj. euroa.

Investointikokonaisuuksien linjaukset on esitetty talousarvion investointiosassa (luku 14).

Rahoitus

Rahoituslaskelmassa vuosikatetta on käytettävissä investointien rahoittamiseen ja lainojen lyhennyksiin 8,7 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 16,7 milj. euroa ja lainojen lyhennykset 10,7 milj. euroa. Uutta lainaa on budjetoitu otettavaksi 18,7 milj. euroa, joten kokonaislainamäärä kasvaa vuoden 2024 ennakoidusta tasosta 8 milj. euroa vuonna 2025.

Rahoitusvajetta kertyy taloussuunnitelman käyttötalous- ja investointiolettamilla suunnitelmakauden aikana lähes 28 milj. euroa. Mikäli rahoitustarve katetaan lainanotolla, nousee kaupungin velkamäärä vuoden 2027 lopussa noin 91,3 milj. euroon (n. 4.029 euroa/asukas). Poikkeamat taloussuunnitelman tulo- ja meno-oletuksista sekä investointitasosta vaikuttavat myös lopulliseen lainamäärän kehitykseen. Lainatarvetta tarkastellaan myös kassatilanteen kautta.

Lainoja nostettaessa noudatetaan kaupunginvaltuuston 30.9.2024 § 39 hyväksymiä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteita.

Lisäksi voidaan tarvittaessa ottaa kuntatodistusohjelman kautta lyhytaikaista lainaa maksuvalmiuden varmistamiseksi. Samanaikaisesti tällaista lyhytaikaista lainaa voi olla enintään 20 (kaksikymmentä) milj. euroa.

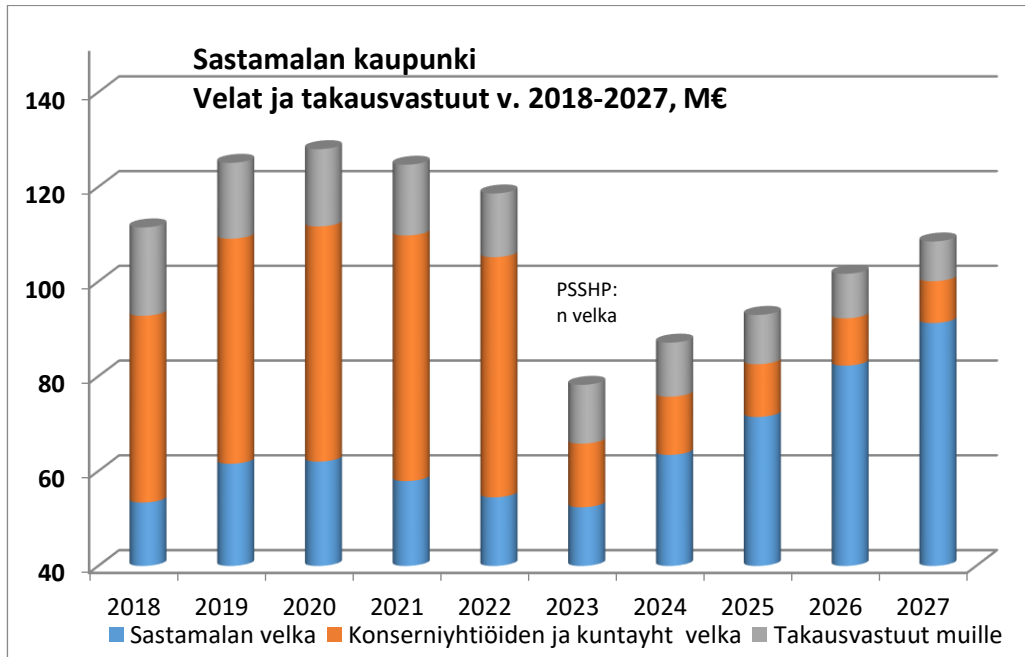
Vastuut

Sastamalan kaupungin velkamäärä oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä n. 52,4 milj. euroa. Talousarvioennusteen mukaan lainamäärä on vuoden 2024 lopussa 63,4 milj. euroa. Suunnitelmakaudella 2025-2027 lainamäärä kasvaa lähes 28 milj. eurolla ja on suunnitelmakauden päättyessä noin 91,3 milj. euroa.

Konsernivelan yhteismäärä on vuoden 2024 lopussa lähes 76 milj. euroa. Konsernilainat sisältävät kaupungin omien lainojen lisäksi myös kaupungin omistusosuutta vastaavan osuuden tytäryhtiöiden sekä kuntayhtymien lainoista. Tytäryhtiöt lyhentävät lainojaan vuosittain noin miljoonalla eurolla. Tytäryhtiöiden vanhoille lainoille on pääsääntöisesti myönnetty kaupungin takaus.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin lainoja kaupungin konsernilainoihin sisältyi vuoden 2022 tilinpäätöksessä reilut 36 milj. euroa. Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien vastuu sairaanhoitopiirin lainoista päättyi vuoden 2023 alusta ja konsernivelan määrä on vastaavasti pienentynyt.

Lisäksi kaupunki on myöntänyt aiemmin takauksia osakkuusyhtiöilleen (omistus alle 50 %) sekä poikkeustapauksessa myös muille yhteisöille, jotka huolehtivat kuntalaisten peruspalveluiden järjestämisestä (mm. vanhustenkotiyhdistykset). Konserniin kuulumattomille yhtiöille annettuja takauksia kaupungilla on vuoden 2024 lopulla jäljellä noin 11,5 milj. euroa. Muille kuin tytäryhtiöille myönnettyt takausvastuut vähenevät noin miljoonalla eurolla vuodessa. Suunnitelmakauden lopussa v. 2027 Sastamalan arvioidut velka- ja takausvastuut ovat yli 108 milj. euroa.

6.5. Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 laskentaperusteet

Suunnitelmavuosien tulos- ja rahoituslaskelmissa on huomioitu työllistämiseen liittyvä valtionosuuden hienoinen nousu TE-rahoituksen siirtymäkauden päättyessä. Valtionosuuksia vähentävänä on puolestaan huomioitu valtionosuuden 1 %:n indeksijarru sekä oppilasmäärän vähenemien vaikutus (arvio 140.000 e/vuosi) sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksissa valmistavan valtionosuuden vähennys (yht. 370.000 e) maahanmuuttajaoppilaiden vähetessä. Valtionosuuskertymää rasittaa myös suunnitelmakaudella edelleen sote-siirrostä johtuvat valtionosuusleikkaukset ja kompensatiivähennykset. Valtionosuusuudistus on tulossa vuoden 2027 alusta, mutta kuntakohtaisten tietojen puuttuessa valtionosuudet on arvioitu vuodelle 2027 nykyiseen tapaan.

Verotulojen odotetaan kasvavan suunnitelmakaudella 2-4 prosenttia, vaikka veroprosentit pysyvät ennallaan. Verotuloarviota nostaa erityisesti kunnallisveron ansiotulovähennyksen poistuminen. Sote-kiinteistöjen vuokraaminen on yhtiötettävä vuoden 2026 alusta ja sen on arvioitu heikentävän kaupungin vuosittaista tulosta 1 milj. euron verran. Tilojen vuokraamiseen liittyvät neuvottelut ovat vielä kesken, joten tulosvaikutus on talousarvion laadintahetken arvio. Vuoden 2025 alusta valtiolta kunnille siirtyvä työllistämistoiminta on budjetoitu vuoden 2025 tasossa. Te-toiminnan etuuskien kunnittainen maksuvelvoite voi olla arvioitu liian alhaiseksi, mikäli yleinen taloustilanne ei kehitykään odotetulla tavalla tai vuoden 2025 arvio maksettavista etuuksista on ollut lähtökohtaisesti liian pieni.

Suunnitelmavuosien henkilöstömenojen on arvioitu kasvavan 2,5 % vuodessa, muut kuluerät on pidetty vuoden 2025 tasossa. Sekä talousarvio- että suunnitelmavuosille on huomioitu v. 2025 budjetissa huomioidut säästötoimenpiteet, joiden vaikutus jatkuu myös seuraavina vuosina. Suunnitelmavuodet ovat tulokseltaan tappiollisia sekä alijäämäisiä. Kaupungin talouden tasapainottaminen tulee vaatimaan sekä erillistä lisäsäästöohjelmaa että veronkorotuksia.

Suunnitelmakauden aikana kaupungissa tarkasteltavia säästötoimenpiteitä ovat:

- palveluverkon tarkastelu asukasmäärän ja oppilasmäärän vähetessä
- sotekiinteistöjen yhtiöittäminen
- kiinteistöomaisuuden tarkastelu myös muiden kuin sote-kiinteistöjen osalta
- sopimuskannan tarkastelu v. 2025
- kaupungin tuloperustan vahvistaminen uusiutuvan energian hankkeita hyödyntämällä
- luottamushenkilöorganisaatorakenteen ja koon uudelleenarvioiminen
- henkilöstökustannusten tarkastelu, lomapalkkavelan pienentäminen/vapaaehtoisten vapaiden tarkastelu/täyttölupien tarkka harkinta.

6. TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Seuraavissa taulukoissa kaupungin ja Sastamalan Vesi liikelaitoksen talousarvioehdotukset on yhdistelty.

Emokaupungin, laskennallisten taseyksiköiden tulos- ja rahoituslaskelmat esitetään erikseen jäljempänä luvussa 15 ja liikelaitoksen laskelmat talousarvion lopussa omana kokonaisuutenaan.

Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN KAUPUNKI JA LIIKELAITOS				
	TP2023	TA2024*	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	40 827	38 568	45 231	41 448	40 610
Valmistus omaan käyttöön	463	454	460	468	468
Toimintakulut	-93 846	-93 683	-104 792	-104 194	-103 941
Toimintakate	-52 557	-54 660	-59 101	-62 278	-62 863
Verotulot	52 942	51 400	52 651	54 903	56 213
Valtionosuudet	18 413	16 100	16 545	16 140	15 894
Rahoitustuotot ja kulut	-502	-1 002	-1 387	-1 771	-2 255
Vuosikate	18 297	11 838	8 707	6 994	6 989
Poistot	-8 786	-9 649	-9 212	-9 162	-8 982
Tulos	9 510	2 189	-505	-2 168	-1 993
Tuloksenkäsittelyerät	-3 815	188	373	496	479
Yli/alijäämä	5 695	2 377	-132	-1 673	-1 513

*) TA2024 ennuste vuodelle 2024

<u>Tuottojen ja kulujen erittely</u>					
*Toimintatuotot, ulkoiset	29 759	27 781	34 016	30 233	29 395
*Toimintatuotot, sisäiset	11 068	10 787	11 215	11 215	11 215
**Toimintakulut, ulkoiset	-82 800	-82 896	-93 577	-92 979	-92 726
**Toimintakulut, sisäiset	-11 046	-10 787	-11 215	-11 215	-11 215
<u>Laskelman taustatiedot</u>					
Taseen ylijäämä M€	38,0	40,4	40,2	38,6	37,1
Toimintakatteen muutos %	-134 %	4 %	8 %	5 %	1 %
Verorahoituksen muutos % (verotulot ja valtionosuudet)	-58 %	-5 %	3 %	3 %	1 %

Lähtökohdat talous- ja suunnitelmakaudelle ovat kaksijakoiset. Takana on vahvoja talousvuosia, jolloin kaupunki on tehnyt ylijäämäisiä tuloksia ja taseeseen on kertynyt ylijäämää. Vuoden 2024 tulos on muodostumassa alkuperäisessä talousarviossa arvioitua ylijäämäisemmäksi.

Vuoden 2025 tulos näyttää reippaasti aiempia vuosia heikkomalta. Verotulot ovat samaa luokkaa kuin vuonna 2023 ja valtionosuudet kasvavat kokonaisuudessaan vain 0,4 milj. euroa vuoden 2024 tasosta, vaikka ne sisältävät uutena toimintona yleiskatteellista TE-rahoitusta 3,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuosien valtionosuudet laskevat lähinnä oppilasmäärän vähenemisen sekä valmistavan opetuksen valtionosuuden vähennyksen myötä.

Korkomenot ovat nousseet ja nousevat koko suunnitelmakauden aikana sekä korkotason noususta että kaupungin erittäin korkeasta investointitasosta johtuen. Vaikka yleinen korkotaso on alenemassa, jää taso kuitenkin korkeammalle kuin kaupungin lainasalkun vanhoissa lainoissa, jolloin vanhojen lainojen sijaan otettujen uusien lainojen korkotaso tulee nostamaan kaupungin lainasalkun kokonaiskorkoa.

Palkkaratkaisut koko suunnitelmakaudelle ovat pääosin auki, joten kaikkien vuosien palkankorotukset ovat arvioita.

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistus on tyypistynyt valtionosuusjärjestelmän uudistukseksi ja siirtynyt vuodelle eteenpäin, tarkoituksena tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Kuntakohtaiset laskelmat puuttuvat, joten valtionosuudet voivat muuttua suunnitelmakaudella radikaalistikin.

Peruskaupungin käyttötalouden toimintakate on noin - 61 milj. euroa ja liikelaitoksen 1,9 milj. euroa, yhteensä 59,1 milj. euroa. Peruskaupungin tilikauden alijäämä on v. 2025 n. 0,2 milj. ja liikelaitoksen ylijäämä n. 0,1 milj. euroa.

Taloussuunnitelman alijäämäisistä vuosista huolimatta talousarvio ja taloussuunnitelma täyttää kuntalain 110 §:n 3 momentin edellytykset, jonka mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Mikäli ylijäämää ei taseessa olisi, kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN KAUPUNKI JA LIIKELAITOS				
	TP2023	TA2024*	TA2025	TS2026	TS2027
Vuosikate	18 296	11 838	8 707	6 994	6 989
Tulorah korjauserät	-162	-70	0	0	0
Toiminnan rahavirta	18 134	11 768	8 707	6 994	6 989
Investointimenot	-14 054	-23 030	-17 020	-19 130	-16 280
Rahoitusosuudet	147	0	0	1 000	0
Myyntit	695	370	300	300	300
Investointien rahavirta	-13 211	-22 660	-16 720	-17 830	-15 980
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 922	-10 892	-8 013	-10 836	-8 991
Antolainojen muutos ulk	-621	3	3	3	3
Antolainojen muutos sis	296	296	296	296	296
Lainanotto	8 000	20 900	18 700	22 610	21 980
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-10 106	-9 835	-10 697	-11 781	-12 992
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	-296	-296	-296	-296	-296
Rahoitustoiminta	-2 726	11 058	8 005	10 831	8 990
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 196	166	-7	-5	-1
*) TA2024 ennuste vuodelle 2024					
Lainamäärän muutos M€, netto	-2,1	11,1	8,0	10,8	9,0
Lainamäärä 31.12., M€	52,4	63,4	71,4	82,3	91,3
Lainat €/asukas	2 228	2 725	3 099	3 602	4 030
Asukasluku laskelmassa	23 515	23 283	23 058	22 845	22 648

Asukasluku laskelmassa 2024-2027: ennuste 24.10.24 Tilastokeskus

Rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Rahoituslaskelma kertoo, kuinka paljon toiminnan ja investointien rahavirta on yli/alijäämäinen. Rahoitustoiminnan rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan ja investointien kassavirta on katettu tai miten ylijäämäinen kassavirta on muuttanut rahoitusasemaa.

Rahoituslaskelma on rahavirtaluonteinen, sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Vaikutus maksuvalmiuteen kuvaa kunnan rahoitusarvopapereiden sekä rahojen ja pankkisaamisten muutosta vuoden aikana.

Kaupungin vuosikate ei riitä rahoittamaan nettoinvestointeja ja toiminnan ja investointien rahavirta on talousarviovuonna 16,7 milj. euroa alijäämäinen. Myös suunnitelmavuosien toiminnan ja investointien rahavirta säilyy alijäämäisenä korkeasta investointitasosta johtuen. Tämä johtaa kaupungin lainakannan nopeaan kasvuun.

7. TALOUDEN TUNNUSLUVUT

SASTAMALAN KAUPUNKI		Ennuste		
Talouden tunnuslukuja	TA2025	2024*	TP2023	TP2022
Asukasluku 2024/TA25 ennuste	23 058	23 283	23 515	23 734
Veroprosentti	8,90	8,90	8,86	21,50
Verotulot 1000 €	52 651	51 400	52 942	96 017
Verotulojen muutos %	2,4 %	-2,9 %	-44,9 %	6,0 %
Verotulot €/asukas	2 283	2 208	2 251	4 046
Valtionosuudet 1000 €	16 545	16 100	18 413	75 845
Valtionosuuksien muutos%	2,8 %	-12,6 %	-75,7 %	8,6 %
Valtionosuudet €/asukas	718	691	783	3 196
Toimintakulut (ulk.), 1000 €	93 577	82 896	82 801	196 854
Toimintatuotot (ulk.), 1000 €	34 015	27 782	29 759	43 249
Toimintatuotot/toimintakulut (ulk.) %	36,5 %	33,7 %	36,1 %	22,0 %
Toimintakate, 1000€	-59 101	-54 660	-52 579	-153 136
Toimintakatteen muutos%	8,1 %	4,0 %	-65,7 %	4,5 %
Vuosikate, 1000 €	8 707	11 838	18 274	18 967
Vuosikate eur/asukas	378	508	777	799
Vuosikate poistoista %	95 %	123 %	208 %	158 %
Tilikauden tulos, 1000 €	-505	2 189	9 494	6 964
Tilikauden yli-/alijäämä, 1000 €	-132	2 377	5 792	4 341
Taseen ylijäämä, 1000 €	40 265	40 397	38 020	32 227
Taseen ylijäämä €/asukas	1 746	1 735	1 617	1 358
Investointien tulorahoitus, 1000 €	8 707	11 768	18 112	18 348
Investointien tulorahoitus, %	51,2 %	51,4 %	131,6 %	154,3 %
Investointien omahankintameno, 1000 €	17 020	23 030	13 885	12 296
Investoinnit omahankintameno, €/asukas	738	989	590	518
Lainakanta, 1000 €	71 440	63 437	52 382	54 479
Lainat, €/asukas	3 098	2 725	2 228	2 295
Lainanhoitokate (laskennallinen)	0,98	1,43	2,61	2,70
Rahavirta ulos 1 000 €	122 391	116 488	107 784	219 594
Rahavirta sisään 1 000 €	122 384	116 654	110 059	223 428

*) sisältää lautakuntien määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

Taulukko sisältää kaupungin ja liikelaitoksen tiedot.

Eri vuosien lukuja verrattaessa huomioitava toiminnallisten muutosten (mm. tehtävien ulkoistukset) vaikutus tulo- ja menorakenteisiin.

Tunnuslukujen määritelmät:

- **Toimintatuotot / toimintakulut, %** = kuinka paljon toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla
- **Vuosikate, 1000 € ja €/asukas** = kuinka paljon talousarviovuoden tulorahoituksesta jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.
- **Vuosikate poistoista %** = kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Tulorahoituksen riittävyyttä voidaan arvioida myös pidemmällä ajanjaksolla, jos tarkasteluajankohdalle ajoittuu poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointi.
- **Investointien tulorahoitus, %** = $100 \times (\text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno})$ (investointimenot vähennettynä rahoitusosuuksilla)) kertoo paljonko investointien omahankintamenosta katetaan tulorahoituksella.
- **Laskennallinen lainanhoitokate** = $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$.
= tulorahoituksen riittävyys vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.
Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla lainamäärä kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluku on yli 2, tyydyttävä, kun luku on 1-2 ja heikko, kun luku on alle 1.

8. TALOUSARVION LAADINTAPERUSTEET

Laadintaperusteet

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Sastamalassa taloussuunnitelma on laadittu kolmivuotisena vuosille 2025-2027.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy käyttötalousosassa talousarvioasetelman mukaiset toimialojen toimintatavoitteet ja nettomäärärahat sekä investointiosassa toimiala/taseyksikkökohtaiset nettomäärärahat.

Talousarvion valmisteluohje ja kehys

Kaupunginhallitus hyväksyi 24.6.2024 talousarvion valmisteluperiaatteet. Kehyksen taustatietoja ja laskentatekijöitä valmisteltiin johtoryhmän talousarviotyöpajoissa.

Kaupunginhallitukselle esitetty ohjeellisen talousarviokehyn 2025 toimintakate oli -59,4 milj. euroa (emo - 61,2 milj. euroa ja Vesi liikelaitos 1,8 milj. euroa) ja tilikauden tulos n.1,1 milj. euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus päätti, että kehyslaskelmaa tarkennetaan talousarviovalmistelun kuluessa ja pyritään nollatulokseen. Lisäksi hallitus päätti, että toimialat tarkastelevat toimialojen taksoja ja maksuja.

Kehys kohdennettiin toimialatasolle, poikkeuksena Tilakeskus, joille osoitettiin oma kehys. Toimialojen tehtävänä oli jakaa kehys edelleen vastuualueille ottaen huomioon toiminnan muutokset ja määrärahatarpeet. Menettelyllä toimialoille annettiin mahdollisuus priorisoida ja kohdentaa määrärahansa toiminnan painopisteiden edellyttämällä tavalla. Lisäksi toimialojen piti esittää ja budjetoida mahdolliset säästötoimenpiteet nollatulokseen pääsemisen mahdollistamiseksi.

Vastuualueiden tuli huomioida taloussuunnittelussaan myös tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksissa esille otetut kehittämistarpeet.

Talousarvion käsittelyvaiheet

Alla olevassa taulukossa on varsinaisen talousarviovalmistelun vaiheet.

Toukokuu	Toimialat	Laskentatunnisteiden tarkastus
18.6.2024	Johtoryhmä laajennettuna	Valmistelun käynnistys, muutostarpeet
24.6.2024	Kaupunginhallitus	Valmisteluperiaatteet
19.-21.8.2024	KJ+tal.j.+toimialat	Talousarviooperusteiden tarkempi läpikäynti
9.9.2024	Kaupunginhallitus	Talouskehys
13.9.2024	Johtoryhmä laajennettuna	Talousarviotyöpaja
30.9.2024	Toimialat	Toimialojen viranhaltijaesitykset valmiina
vko 40-41	Toimiala/Toimielimet	Talousarvioesitykset
Lokakuu	Toimialat, jory, kaupunginhallitus	Yhteensovitus
4.11.2024	Kaupunginhallitus	Veroprosenttiesitys
11.11.2024	Kaupunginvaltuusto	Veroprosenttipäätös
18.11.2024	Kaupunginhallitus	Talousarvion ensimmäinen luku
2.12.2024	Kaupunginhallitus	Talousarvioesitykset
9.12.2024	Kaupunginvaltuusto	Talousarvion hyväksyminen
31.12.2024 mennessä	Liikelaitoksen johtokunta	Liikelaitoksen talousarvion hyväksyminen
tammikuu 2025	Kaupunginhallitus	Talousarvion täytäntöönpanomääräykset
tammi-helmi- kuu 2025	Lautakunnat	Talousarvioon sovitettut käyttösuunnitelmat

Lisäksi:

Hallituksen ja johtoryhmän käsittelyt ja informaatio eri valmisteluvaiheissa
Informaatio yhteistyötoimikunnan kokouksissa
Konsernihallinnon ja toimialojen väliset seurantaneuvottelut
Konsernihallinnon ja suurimpien tytäryhtiöiden väliset seurantaneuvottelut

9. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Talousarvion rakenne

Talousarvio sisältää

- yleisperustelut
- käyttötalousosan (luku 13)
- investointiosan (luku 14)
- tuloslaskelmaosa (luku 15) ja
- rahoituslaskelmaosan (luku 15)
- konsernitavoitteet (luku 17)

Talousarviokirjan luvussa 7 on esitetty kaupungin ja Sastamalan Vesi liikelaitoksen yhdistetty ulkoisten ja sisäisten kulujen ja tuottojen tuloslaskelma ja rahoituslaskelma. Ne kertovat koko kaupungin toiminnan ja talouden tilanteen sekä rahoitustarpeet. Emokaupungin tulos- ja rahoituslaskelma (ilman liikelaitosta) sekä erikseen laskennallisen taseyksikön tulos- ja rahoituslaskelmat on esitetty luvussa 15.

Käyttötalousosassa on esitetty toimialojen ja vastuualueiden toiminnan painopisteet, tuloskortit ja määrärahat.

Emokaupungin investointisuunnitelma on esitetty toimialoittain jaoteltuna pienempiin investointikokonaisuuksiin. Suurimmista investoinneista on lisäksi hankekohtaiset erittelyt. Investointitaulukkoon on yhdistelty myös Sastamalan Vesi liikelaitoksen investointisuunnitelma.

Sastamalan Vesi Liikelaitoksen sitovat erät sekä liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen on esitetty kappaleessa 16. Liikelaitoksen varsinainen talousarvio on esitetty omana osionaan talousarvion lopussa.

Konsernia koskeva osio sisältää konsernitavoitteet sekä suurimpien tytäryhteisöjen tuloskortit.

Talousarvion sitovuus

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Toimielintä sitovat valtuuston myöntämä nettomääräraha (määräraha-aulukoissa rivi 'Toimintakate') sekä toimialan valtuustotason sitovat tavoitteet vuodelle 2025 (tulokorteilla sarake 'Tavoitetaso 2025').

Erikseen määritellään seuraavat sitovuudet:

- Kaupungin yhteisten erien vastuualueella käsiteltävät maanmyyntivoitot (300 000 euroa) sekä
- Yhdyskuntatekniikan vastuualueella käsiteltävät puun myyntitulot (260 000 euroa).
  - Edellä mainitut kaupungin yhteisestä omaisuudesta saatavat tuloerät ovat sitovia, että kyseisillä vastuualueilla ei ole oikeutta käyttää tuloarvion mahdollisesti ylittävää osaa muiden toimintamenojensa katteeksi ilman kaupunginhallituksen suostumusta. Tuloarvion ylittävällä osalla tulee ensisijaisesti kattaa kaupungin elinvoimaa ja kasvua tukevia toimenpiteitä koko kaupungin tasolla
- Lomituspalveluiden toimintayksikön määrärahaa tarkastellaan omana erillisenä kokonaisuutenaan Maa-seutupalveluiden vastuualueen sisällä. Lomituspalveluiden tulot ja menot budjetoidaan samansuuruisiksi (netto 0). Mahdollista ylijäämää ei saa käyttää vastuualueen muiden menojen kattamiseen eikä mahdollista alijäämää ole velvollisuutta kattaa vastuualueen muun toiminnan määrärahasta.
- Voimaanpanolain mukaan tukien ja korvausten maksaminen siirtyy työvoimaviranomaisille 1.1.2025 lukien riippumatta siitä, onko tuen tai korvauksen maksuperuste siirtynyt ennen järjestämistä vastuun syntymistä. Valtion korvausvastuulle kuuluvat vuoden 2024 menot maksetaan kuntien työllisyysalueelta, mutta korvataan kunnille pääasiassa täysimääräisesti sen suuruisena kuin menoon on sitouduttu ja se on jäänyt maksamatta vuonna 2024. Siirtyvän velan osuus ei ole vielä tiedossa ja valtion velkaosuus katetaan valtion 1. lisätalousarviokäsittelyssä vuonna 2025. Nk. siirtyvän velan osalta konsernihallinnon toimiala voi ylittää määrärahasa kunnes asia voidaan tarvittaessa käsitellä työllisyysalueen budjettimuutoksena.

Laskennallisena taseyksikkönä käsiteltävän Tilakeskuksen sitovia eriä ovat tuloslaskelman mukainen toimintakate (nettomääräraha) sekä valtuuston erikseen määrittelemät tulostavoitteet. Rahoituslaskelmassa sitovana

seurataan investointien rahavirtaa (nettoinvestointeja) ja Tilakeskuksen investointeihin kohdentuvan lainamäärän nettomuutosta.

Talousarviokirjassa hyväksytyt määrärahat, tuloarviot ja sitovat tavoitteet ovat ensisijaisia talousarvion muuhun tekstiin nähden. Valtuusto voi talousarviokäsittelyn yhteydessä asettaa myös muita toimialoja sitovia määrärahan tai tuloarvion käyttöön tai toimintaan liittyviä tavoitteita. Näistä tehdään erillinen kirjaus ko. toimialan/vastuualueen omille talousarviosivuille.

Investointiosassa sitoo nettomääräraha toimialoittain. Talousarviossa nimetään erikseen vuonna 2025 toteutettavat tai käynnistettävät elinvoimainvestoinnit ja muut isot rakennusinvestoinnit. Valtuusto voi antaa investointimäärärahoille myös muita sitovia tavoitteita (investointikohde, toteutusajankohta ym.). Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää yli 1 miljoonan euron, hallitus 0,5 – 1,0 miljoonan euron ja tekninen lautakunta tai Sastamalan Veden johtokunta enintään 0,5 miljoonan euron investointihankkeiden hankesuunnitelmista.

Käyttötalous- ja investointiosan nettomäärärahoihin verrattavia eriä ovat kaupungin tuloslaskelmassa:

- 1) verotulot
- 2) valtionosuudet
- 3) rahoitustuotot ja -kulut
- 4) satunnaiset tuotot ja kulut

Rahoitusosassa tällaisia eriä ovat:

- 1) antolainasaamisten lisäys
- 2) antolainasaamisten vähennys
- 3) pitkäaikaisten lainojen lisäys
- 4) pitkäaikaisten lainojen vähennys
- 5) lyhytaikaisten lainojen muutokset

Jos talousarviossa myönnetyn nettomäärärahan ennakoidaan ylittyvän, tulee toimialan ottaa välittömästi käyttöön uusia tasapainottavia toimenpiteitä tarvittavassa laajuudessa. Mahdolliset määrärahojen lisäystarpeet tulee ensisijaisesti kattaa toimialan tai liikelaitoksen omilla käyttösuunnitelmatarjoustuksilla. Määrärahan muutosesitykset toimielinten tulee saattaa kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsiteltäväksi. Määrärahamuutosten käsittelyä ja selvityksiä koskeva toimintaprosessi määritellään tarkemmin talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä.

Sastamalan Vesi liikelaitos

Sastamalan Veden johtokunta on valmistellut ehdotuksensa liikelaitoksen talousarvioksi ja -suunnitelmaksi. Kaupunginhallitus voi esittää muutoksia vain liikelaitosta koskeviin sitoviin eriin kunnan talousarviossa. Valtuusto voi asettaa liikelaitosta koskevia sitovia eriä ja kehystavoitteita. Liikelaitoksen talousarvion ja -suunnitelman hyväksyy liikelaitoksen johtokunta valtuuston talousarviokäsittelyn jälkeen ottaen huomioon valtuuston asettamat tavoitteet ja kehukset.

Liikelaitoksen talousarvio- ja suunnitelma on kaupungin talousarvion ja -suunnitelman erillinen osa. Liikelaitosta sitovia eriä kaupungin talousarviossa ovat kuntalaissa erikseen määritellyt erät: korvaus kaupungin sijoittamasta pääomasta, kaupungin toiminta-avustus liikelaitokselle, kaupungin pääomasijoitus liikelaitokseen ja liikelaitoksen pääoman palautus kaupungille. Mainittujen erien lisäksi kaupunki voi määrätä sitovaksi myös muun erän. Sastamalan hallintosäännön mukaan valtuusto hyväksyy talousarviossa liikelaitoksen sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Valtuusto hyväksyy myös liikelaitoksen yli 1 000 000 euron hankkeet ja hallitus hyväksyy yli 500 000 euron hankkeet.

Valtuusto asettaa Sastamalan Vesi liikelaitokselle talousarviossa 2025 seuraavat sitovat kehystavoitteet:

- tulostavoite
- korvaus peruspääomasta
- kaupungin tuki liikelaitokselle
- peruspääomasijoitus ja -palautus
- investointien kokonaismäärä
- yli 500 000 euron kokonaiskustannusarvion ylittävät investointihankkeet nimetään talousarviossa tai valtuuston erillisellä päätöksellä
- lainanoton enimmäismäärä (lainamäärän lisäys)
- sitovat toiminnalliset tavoitteet

Käyttösuunnitelmat

Käyttösuunnitelmat valmistellaan ja käsitellään lautakunnissa helmikuun 2025 loppuun mennessä, siten että vuoden 2024 toteutuma on vertailutietona käytettävissä. Käyttösuunnitelmat saatetaan tiedoksi ja mahdolliset määrärahasiirrot päätettäväksi kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle viimeistään maaliskuussa 2025.

Toimialojen tulee tarkastella kokonaismäärärahansa kohdennusta ottaen huomioon toiminnan painopisteet ja priorisointi. Tämän arvioinnin perusteella lautakunnat voivat käyttösuunnitelmavaiheessa tarvittaessa siirtää määrärahoja toimialan sisällä vastualueiden välillä.

Käyttösuunnitelmassa ja talousarviovuoden aikana tehtävässä seurannassa tarkasteltavat asiat:

- Käyttösuunnitelmat laaditaan sekä käyttötaloudesta että investoinneista (määrärahat ja tavoitteet). Käyttösuunnitelmia voidaan tarkentaa tarvittaessa talousarviovuoden aikana

Käyttösuunnitelmien laadintaa koskevat tarkemmat ohjeet annetaan talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä.

Seuranta

Toimialat vastaavat talousarvionsa säännöllisestä seurannasta ja lautakuntien informoinnista. Ennakoituihin poikkeamiin toimialojen tulee reagoida tarvittaessa.

Hallitukselle ja valtuustolle laaditaan toteutumaraportit ja koko vuotta koskevat ennusteet neljännesvuosittain. Samoin Valtiokonttorille lähetetään viranomaisraportit neljännesvuosittain.

Maaliskuun ja syyskuun neljännesvuosiraportit laaditaan kevennetyllä sisällöllä pääpainona talouden toteutuma ja koko vuotta koskeva ennuste. Kesäkuun raportti laaditaan laajempina ja siinä arvioidaan myös toiminnallisten tavoitteiden, tunnuslukujen ja sopeutustoimenpiteiden toteutumista.

Seurantaa koskevat tarkemmat ohjeet ja aikataulu annetaan talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä ja raportointia koskevissa erillisohjeissa.

10. TALOUSARVIOASETELMA

N:0	TOIMIALA Valtuuston määräraha- taso	N:0	VASTUUALUE <i>Lautakunnan määräraha- taso</i>	N:0	TOIMINTAYKSIKKÖ1 <i>Viranhaltijataso</i>
10	Konsernihallinto	100	Konsernipalvelut	1000	Konsernipalvelut
		130	Maankäyttö	1300	Maankäyttö
		140	Ympäristöterveydenhuolto	1400	Ympäristöterveydenhuolto
		150	Kaupungin yhteiset erät	1500	Kaupungin yhteiset erät
		160	Elinvoimapalvelut	1600	Yrityspalvelut ja kaupunkimarkki- nointi
		170	Työllisyyspalvelut	1700	Työllisyyspalvelut
30	Sivistystoimi	300	Sivistystoimen hallinto	3000	Sivistystoimen hallinto
		310	Varhaiskasvatus	3100	Varhaiskasvatus, hallinto
				3120	Päiväkodit ja esiopetus
				3150	Perhepäivähoito
				3160	Ryhmäperhepäiväkodit
				3170	Päivähoidon ostopalvelut
				3180	Lasten hoidon tuet
		330	Perusopetus	3300	Kasvatuksen hallinto
				3310	Perusopetus, hallinto
				3320	Perusopetus, pohjoinen
				3330	Perusopetus, keskusta
				3340	Perusopetus, eteläinen
				3350	Perusopetus läntinen
				3370	Perusopetus yhteiset
				3380	Perusopetuksen tuki
		350	Lukiokoulutus	3500	Lukiokoulutus, hallinto
				3510	Lukiokoulutus
		370	Elämänlaatu	3710	Elämänlaatu, hallinto
				3725	Liikunta- ja nuorisopalvelut
				3740	Kirjasto- ja tietopalvelut
				3750	Kulttuuripalvelut
				3760	Musiikin opetuspalvelut
				3770	Vapaan sivistystyön palvelut
50	Tekninen toimi	400	Tilakeskus	4110	Tilapalvelut
			<i>laskennallinen taseyksikkö</i>	4120	Kiinteistönhoitopalvelut
				4500	Tilahankkeet
		530	Yhdyskuntatekniikka	5310	Yhdyskuntatekniikka
		550	Maaseutupalvelut	5510	Elävä maaseutu
				5520	Lomituspalvelut

Käyttötalousoosassa valtuusto vahvistaa sitovat nettomäärärahat toimialoille.

Toimielin vahvistaa käyttösuunnitelman vastuualuetasolle.

Alemman toimintayksikkötason ja kustannuspaikkatason käyttösuunnitelman vahvistaa viranhaltija.

Investointiosassa valtuusto vahvistaa investointien nettomäärärahat toimialatasolle lukuun ottamatta Tilakeskusta, jolle vahvistetaan oma investointimääräraha.

11. TILIVELVOLLISET

Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

Sastamalan kaupunki katsoo tilivelvollisiksi:

- toimielinten ml. liikelaitoksen luottamushenkilöt valtuustoa lukuun ottamatta
- viranhaltijat, jotka ovat vailla vaalikelpoisuutta valtuustoon,
- viranhaltijat, jotka toimivat toimielinten esittelijöinä
- vastuualueiden vastuuhenkilöt sekä
- viranhaltijat, jotka ovat vastuussa tietyistä tehtäväkokonaisuudesta.

Tällaisia viranhaltijoita ovat toimialoittain mm:

Konsernihallinto

- kaupunginjohtaja
- elinkeinojohtaja
- hallintojohtaja
- talousjohtaja
- henkilöstö- ja lakiasiaintojohtaja
- tietohallintopäällikkö
- työllisyysjohtaja
- maankäyttöjohtaja
- johtava rakennustarkastaja
- kaupungingeodeetti
- kaavoitusarkkitehti
- paikkatietoinsinööri
- maanmittausinsinööri
- ympäristöterveydenhuollon johtaja

Sivistystoimi

- kasvatusjohtaja
- talous- ja hallintopäällikkö
- varhaiskasvatusjohtaja
- varhaiskasvatusyksikön esimies
- varhaiskasvatuksen palvelupäälliköt
- lukion rehtori
- opetuspäällikkö
- perusopetuksen rehtorit, apulaisrehtorit ja apulaisjohtajat

- liikunta- ja nuorisotyön päällikkö
- kirjastopalvelupäällikkö
- kulttuuripalvelupäällikkö
- Sastamalan Opiston ja Musiikkiopiston rehtori
- Musiikkiopiston apulaisrehtori

Tekninen toimi

- tekninen johtaja
- yhdyskuntatekniikan päällikkö
- katurakennusmestari
- maaseutupäällikkö
- lomituspäällikkö

Tilakeskus -taseyksikkö

- tekninen johtaja
- kiinteistöpäällikkö

Sastamalan vesi Liikelaitos

- Sastamalan Vesi Liikelaitoksen johtaja
- käyttöpäällikkö
- verkostopäällikkö

Toimiala- ja vastuualueiden tilivelvolliset on ilmoitettu käyttötalousoosassa kyseisen tehtävän kohdalla.

12. KÄYTTÖTALOUSOSA

Seuraavilla sivuilla olevassa talousarvion käyttötalousosassa määrätään toimialoille nettomäärärahat ja sitovat tavoitteet talousarvioasetelman mukaisesti. Toimialat ja niiden alaiset vastuualueet on esitelty talousarvioasetelman mukaisessa järjestyksessä. Talousarvion määrärahoissa on huomioitu talousarvioesitykseen eri käsittelyvaiheissa tehdyt muutokset.

Lukuohje

Kustakin toimialasta esitetään

1. Toimialan vastuuhenkilö
2. Toimialan tehtäväkaavio
3. Toimialan päätehtävä/palvelusuunnitelman kuvaus
4. Toimialan katsaus suunnitelmakaudelle
5. Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet tuloskorttimuodossa
6. Määräraha-aulukko

Tuloskortti sisältää

- Toimialan/Vastuualueen/liikelaitoksen oma kaupunkistrategiasta johdettu tavoite: millä tavoin toimiala toteuttaa kaupungin strategisia tavoitteita ja valintoja?
Koskee talousarviovuotta pidempää ajanjaksoa.
- **Tavoitetaso 2025: tavoitteen toteuttamiseen liittyvä valtuustoon/lautakuntaan nähden sitova tavoitetaso vuonna 2025.** Määritelty sitova tavoite linjaa toimialan/vastuualueen toimintaa ja omaa lautakunta- ja yksikkötason tavoiteasettelua. Tavoitteen tulee olla yksiselitteinen, dokumentoitava ja mitattava (esim. määrä / laatu) sekä kaupungin omilla toimenpiteillä toteutettavissa oleva. Toimialat ja niiden alaiset vastuualueet raportoivat tämän tavoitetason toteutumisesta puolivuotisraportoinnissa ja tilinpäätöksessä.
- Mittari, joilla tavoitteen toteutumista mitataan (informatiivinen tieto)
- Toimenpiteet 2025: Millä toimenpiteillä toimiala ja vastuualue varmistaa osatavoitteensa oikeansuuntaisen toteutumisen ja sitovan tavoitetason 2025 saavuttamisen? (informatiivinen tieto)
- Tuloskortin ensimmäisellä sarakkeella on esitetty strategiakytkentä.

Vastuualueista esitetään toimielin ja vastuuhenkilötietojen lisäksi

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus kuvaa toimialan tehtävää erityisesti kuntalaisen hyvinvointia koskevien tavoitteiden näkökulmasta.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella sisältää toiminnan oleellimmat linjaukset: panostukset, priorisoinnit ja valinnat.

Tuloskortti yllä mainitun mukaisesti.

Tunnusluvut antavat informaatiota vastuualueen tuottamien palveluiden laajuudesta ja kehityksestä sekä toteutettavien toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Määräraha-aulukossa esitetään vastuualueen vuoden 2025 määrärahat ja tuloarviot, suunnitelmavuosien toimintakate (nettomenot) sekä arvioitu poistosumma. Sitovuustasona lautakuntaan nähden kaikilla vastuualueilla on toimintakate. Vertailutietona on esitetty vuoden 2023 tilinpäätöstiedot ja vuoden 2024 muutettavaksi ehdotettu talousarvio (sisältää lautakuntien esityksen hallitukselle 18.11.2024).

TA2025 sarakkeella on kulloisenkin käsittelyvaiheen mukainen esitys ja lopullisessa talousarviossa valtuuston päätös. Vertailtavuutta ja muutoksia täsmentävät tiedot on esitetty Lisätiedot-kohdassa.

Valtuuston määrärahan käyttöä koskevat sitovat ohjeet kirjataan talousarvion käsittelyn yhteydessä toimialan talousarviosivuille.

12.1. Käyttötalousmäärärahat, yhteenveto

Toimintakate (nettomenot) 1 000 €	TP2023	TA2024 ennuste*	TA2025	TA2026	TA2027
KONSERNIPALVELUT	-3 766	-4 386	-2 444	-2 482	-2 520
MAANKÄYTTÖ	-1 048	-1 076	-1 119	-1 145	-1 120
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	-810	-822	-852	-861	-877
KAUPUNGIN YHTEISET ERÄT	-224	-122	150	150	150
ELINVOIMAPALVELUT	0	0	-1 020	-1 026	-1 032
TYÖLLISYSPALVELUT	0	0	-4 677	-4 714	-4 753
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ	-5 848	-6 406	-9 962	-10 078	-10 153
SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	0	0	-598	-924	-990
VARHAISKASVATUS	-14 006	-14 720	-15 352	-15 528	-15 764
PERUSOPETUS	-25 508	-26 009	-26 123	-26 783	-26 725
LUKIOKOULUTUS	-2 571	-2 647	-2 513	-2 563	-2 593
ELÄMÄNLAATU	-7 386	-7 254	-7 266	-7 361	-7 425
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ	-49 472	-50 630	-51 852	-53 160	-53 498
TILAKESKUS	4 558	4 200	4 623	2 816	2 842
YHDYSKUNTATEKNIikka	-3 241	-3 409	-3 541	-3 562	-3 603
MAASEUTUPALVELUT	-196	-257	-226	-241	-255
TEKNINEN TOIMI (ILMAN Tilakeskusta)	-3 437	-3 666	-3 766	-3 803	-3 859
KAUPUNKI ILMAN LIIKELAITOSTA					
YHTEENSÄ NETTO	-54 198	-56 501	-60 957	-64 226	-64 667
SASTAMALAN VESI LIIKELAITOS					
	1 642	1 841	1 856	1 948	1 805
KAUPUNKI JA VESI LIIKELAITOS	-52 557	-54 660	-59 101	-62 278	-62 863
<i>Ulkoiset toimintatuotot</i>	29 759	27 782	34 015	30 233	29 395
<i>Sisäiset toimintatuotot</i>	11 068	10 787	11 215	11 215	11 215
Toimintatuotot	40 827	38 569	45 231	41 448	40 610
Valmistus omaan käyttöön	463	454	460	468	468
<i>Ulkoiset toimintakulut</i>	-82 801	-82 896	-93 577	-92 979	-92 726
<i>Sisäiset toimintakulut</i>	-11 046	-10 787	-11 215	-11 215	-11 215
Toimintakulut	-93 846	-93 683	-104 792	-104 194	-103 941
Toimintakate	-52 557	-54 660	-59 101	-62 278	-62 863

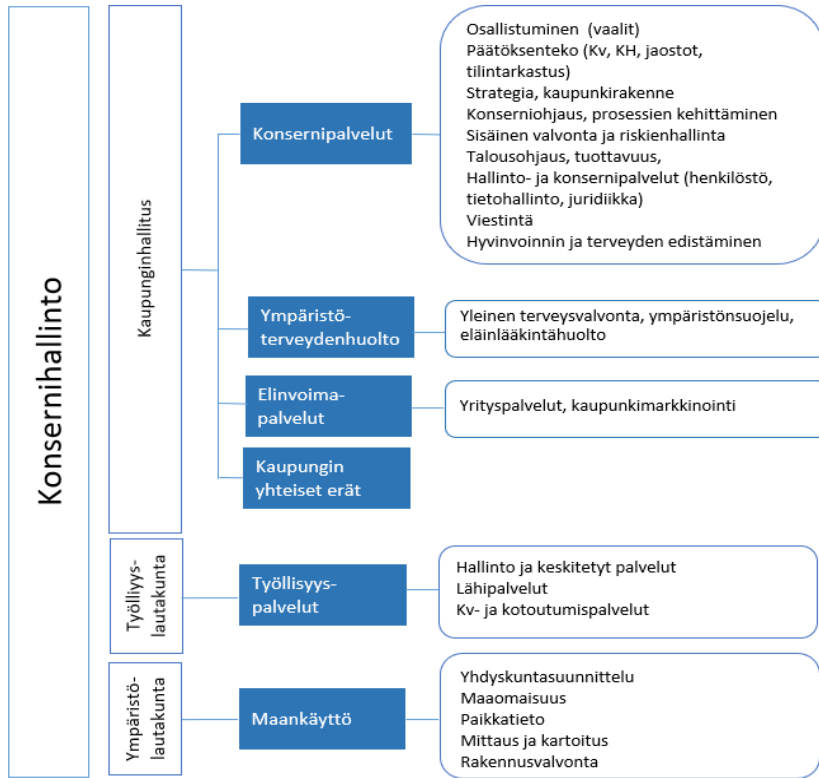
*) sisältää lautakuntien määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

Eri vuosien lukuja verrattaessa on huomioitava toiminnallisten muutosten vaikutus.

12.2. Konsernihallinto

Toimialan vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Toimialan tehtäväkaavio

Toimialan päätehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Sastamalan kaupunkikonsernin toimintaa ohjaa kaupunkikonsernin uusi strategia "Omannäköisen elämän Sastamala". Strategiaa viedään käytäntöön erityisesti myös elinvoimaohjelman, hyvinvointisuunnitelman ja kaupunkirakennesuunnitelman avulla. Konsernihallinto johtaa ja ohjaa strategian toimeenpanoa sekä koko kaupungin konserniorganisaatiota.

Omannäköisen elämän maaseutukaupungissa ensisijaista on asukkaiden hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen sekä paikallisen identiteetin, demokratian ja elinympäristön kehittäminen.

Konsernihallinto tuottaa päätöksenteon ja johtamisen tueksi tarvittavaa oikeaa, luotettavaa ja ajantasaista tietoa sekä luo edellytykset palvelutoiminnan toteuttamiselle ja asukkaiden asioiden sujuvalle hoidolle.

Toimialan katsaus suunnitelmajaksolle

Kaupungin strategia päivitetään vuonna 2025 kuntavaalien jälkeen uudelle valtuustokaudelle. Samanaikaisesti laaditaan uusi hyvinvointisuunnitelma ja elinvoimaohjelma. Konkreettiset toiminnalliset tavoitteet tuleville vuosille asetetaan näissä strategisissa asiakirjoissa sekä taloussuunnitelmissa ja talousarvioissa.

Merkittävänä uudistuksena vuonna 2025 toteutuu TE-palvelut 2024-uudistus, jossa valtion TE-hallinnon tehtäviä siirtyy kunnille ja samalla työllisyyden edistämisen kuntakokeilu päättyy. Samanaikaisesti uudistuu myös kotoutumislainsäädäntö ja tulee voimaan laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä. Uudistuksien myötä Sastamalan kaupunki toimii Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen vastuukuntana ja sen työllisyyslautakunta työvoimaviranomaisena.

Valtuustokauden vaihtuessa tarkastellaan myös kaupungin organisaatorakennetta ja tehdään mahdolliset muutokset toimielinten ja niiden jäsenmäärän osalta sekä toimielinten ja viranhaltijoiden työnjaon, toimivallan ja tehtävien osalta.

Konsernihallintoon on muodostettu v. 2025 alusta kaksi uutta vastuualuetta, elinvoimapaalvelut ja työllisyyspalvelut.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Toimialan kaupunki-strategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Sähköisen asioinnin laajentaminen	Uusia sähköisen asioinnin palveluja tai sovelluksia on otettu käyttöön	Uudet digitaaliset palvelut / sovellukset	Luottamushenkilötietojen sähköinen käsittely Kuntalaisten sähköisen osallisuuden lisääminen Muut sähköiset palvelut ja sovellukset
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tarkoituksenmukainen ja toimiva kaupungin hallintorakenne	Kaupungin toimielinrakenne ja työnjako luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välillä on sovittu uutta 1.6.2025 alkavaa valtuustokautta varten	Hallintosääntö hyväksytty (voimaan 1.6.2025 alkaen)	Kaupungin hallintorakenteen tarkastelu Toimielinten ja viranhaltijoiden välisen työnjaon tarkastelu
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Kaupungin strategian ja elinvoimaohjelman päivittäminen	Uuden valtuustokauden strategia ja elinvoimaohjelma hyväksytty	Strategia-asiakirja Elinvoimaohjelma	Laaditaan osallistuvalla menetelmällä kaupungin strategia ja elinvoimaohjelma

Tuloarviot ja määrärahat

Konsernihallinto	TP2023	TA2024*	TA2025**	TS2026	TS2027
Nettositova (1000 €)					
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	4 936	4 825	7 334	7 285	7 324
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-10 784	-11 231	-17 296	-17 363	-17 476
Toimintakate, netto* (+/-)	-5 848	-6 406	-9 962	-10 078	-10 152
Poistot ja arvonalentumiset (-)	- 308	-58	-42	-29	-27
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-6 156	-6 463	-10 004	-10 107	-10 179

*) sisältää määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

***) Työllisyyspalvelut: toimintakateen muutos TA2024 vs. TA2025 -3,3 milj. euroa.

Konsernipalvelut

Toimielin: Kaupunginhallitus

Vastualueen vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Vastualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Konsernipalvelut johtaa ja ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa seuraamalla valtakunnan tasolla ja kaupungissa tapahtuvia muutoksia, tuottamalla tietoa, raportteja ja ohjeita johtamisen ja ohjauksen perustaksi, valmistelemalla esityksiä erityisesti kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston päätöksentekoon sekä toimeenpanemalla päätettyjä asioita.

Konsernipalveluissa koordinoidaan koko kaupunkikonsernin yhteisiä asioita, kuten kaupunkimarkkinointia ja viestintää sekä hyvinvoinnin edistämistä. Konsernipalvelut tarjoaa koko kaupunkiorganisaatiolle yleis-, henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon sekä juridiikan palveluja.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Toiminnan painopisteinä ovat kaupunkistrategian, elinvoimaohjelman ja hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisen edistäminen.

Kuntavaalien toteuttaminen ja valtuustokauden vaihtumiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen.

Hyvinvoinnin edistämisen koordinointi.

Talous-, henkilöstö- ja tietohallintopalvelujen kehittäminen.

Viestinnän koordinointi, palvelujen digitaalisuuden edistäminen ja kaupungin verkkosivujen kehittäminen.

Paikallisliikenteen nykyisen sopimuskauden päätyttyä pilotoidaan myös Sastamalan keskustan osalta paikallisliikenteen korvaamista palveluliikenteellä.

Osallistutaan Pirkanmaan saavutettavuusohjelman rahoitukseen.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen ja saavutettavat oikein kohdenneet palvelut.	Edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta arvioimalla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja tekemällä suunnitelman tarvittavista toimenpiteistä ja seurannasta.	Toteutunut kyllä/ei Kuntalaisia koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on valmistunut ja hyväksytty.	Teemme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä Kuntalaisia koskevassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on määritelty työn tavoitteet, toimenpiteet, arviointi ja seuranta.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Saavutettavat ja oikein kohdenneet palvelut	Asukkaita ja yhteisöjä osallistetaan palveluiden ja yhteistyön suunnitteluun.	1. Toteutunut: kyllä/ei 2. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmassa määritellyt seurantaindikaattorit	1. Järjestöyhteistyön toimintamalleja kehitetään yhteistyössä järjestöjen kanssa. 2. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Oikea-aikainen ja oikein kohdistettu monikanavainen viestintä	Viestintää tehostetaan mm. parantamalla keskeisten verkkosivusisältöjen löydettävyyttä sekä uusien TE-palveluiden sisältöjen luomisella.	Toteutunut kyllä/ei	Verkkosivusisältöjen luominen TE-palveluille, ml. kieliversiot englanti/venäjä. Olemassa olevien sisältöjen muokkaus mm. asuminen ja ympäristö- sekä kasvaminen ja oppiminen -osioissa.

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Konsernipalvelut Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024	TA2025**	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	2 799	2 848	2 317	2 317	2 317
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-6 565	-7 234	-4 761	-4 799	-4 837
Toimintakate, netto* (+/-)	-3 766	-4 386	-2 444	-2 482	-2 520
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-19	-18	0		
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-3 785	-4 404	-2 444	-2 482	-2 520

***) Konsernipalvelujen vastuualueelta on siirretty työllisyyspalvelut ja elinvoimapalvelut omiksi vastuualueikseen v. 2025 alusta lukien.

Maankäyttö

Toimielin: Ympäristölautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Maankäyttöjohtaja Ilmari Mattila

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Maankäytön tehtävä on laatia ja päivittää kaupungin yleis- ja asemakaavoja. Maankäytölle kuuluu myös maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakentamisen valvonta, lupien myöntäminen ja rakentamiseen liittyvä neuvonta. Maankäyttö vastaa kaupungin maapoliittikan toteutuksesta eli maanhankinnasta, luovutuksesta ja tonttien muodostamisesta, mittauspalveluista ja kartoituksesta. Maankäyttö tuottaa ja ylläpitää tarpeellisia paikkatietoaineistoja kaupungin palvelutuotantoa ja kuntalaisten tarpeita varten. Sastamalan rakennusvalvonta vastaa yhteistyösopimuksen kautta myös Punkalaitumen kunnan rakennusvalvontatehtävistä.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Sastamalan alueella on kaavoitus- tai lupakäsittelyssä viisi isoa uusiutuvan energian tuotantoaluetta, näiden luvituksessa olevien alueiden lisäksi vireillä on myös uusia isoja aurinkovoimahankkeita. Kaava - lupaprosessissa olevien hankkeiden investoinnit Sastamalaan olisivat yhteensä 230 milj.€. Toteutuessaan hankkeilla on merkittäviä vaikutuksia talouteen ja Sastamalan hiilijalanjälkeen. Vuonna 2025 uusiutuvan energian hankkeet ovat yksi selkeä painopistealue.

Vuonna 2025 astuu voimaan uusi rakennuslaki, joka tuo toimintaan muutoksia ja lisää töitä rakennusvalvonnan toiminnan muuttuessa. Hallitusohjelmassa on päätetty käynnistää myös rakennusvalvontauudistus, jota valmisteleva työryhmä aloittanut toimintansa syyskuussa 2024. "Uudistuksen tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnot". Käytännössä tämä tarkoittaa rakennusvalvonnan järjestämistä suuremmissa yksiköissä. Sastamalan kaupunki pyrkii olemaan aktiivinen tässä muutoksessa ja sen tavoitteena on löytää yhteistyökumppaneita läntiseltä Pirkanmaalta laajemman rakennusvalvontayksikön luomiseksi. Kiinteistörekisteri/veroselvitystä jatketaan, kun uuden rakennuslain muutokset kiinteistöveroon selkiytyvät.

Asuntorakentaminen on Suomessa edelleen vähäistä ja rakentamisen vilkastumista odotetaan vasta vuoden 2025 lopulla. Tämä näkyy rakennuslupien määrässä ja tonttien kysynnässä. Mittaustoimen osalta on yhteistyötä lisätty Sastamalan veden kanssa verkostojen toteutustavan uudistamisen yhteydessä. Mittaustoimessa/ maankäytössä selvitetään dronekaluston hankintaa pohjakartan laatimisen ja maankäytössä tarvittavien ilmakehuvausten tarpeisiin. Mahdollinen hankinta ja toiminnan aloitus ajoittuisi vuodelle 2026.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Sastamalan kytkeminen tiiviimmin Tampereen työssäkäyntialueeseen. Asumiseen ja elinkeinotoimintaan liittyvien kaavojen laadinta Vammalan ja Karkun asemien sekä valtateiden 11 ja 12 läheisyyteen.	Kahden kaavan valmistuminen ehdotusvaiheeseen vuoden 2024 loppuun mennessä.	Kaavoituksen edistyminen.	Yhden uuden teollisuusalueen ja yhden rautatieasemaan liittyvän asemakaavan valmistuminen ehdotusvaiheeseen vuoden 2024 loppuun mennessä.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tonttimarkkinoinnin kehittäminen osaksi kaupungin kokonaismarkkinointia.	Selvityksen perusteella tehdään toimet tonttitarjonnan ja markkinoinnin kehittämiseksi. Tonttimarkkinointiin liittyvien nettisivustojen uudistaminen.	Uudistettavien nettisivustojen toteutusaste ja myytyjen tonttien määrä.	Laaditaan selvitys Sastamalan tonttien myynnistä ja tarjonnasta suhteessa muihin Pirkanmaan kuntiin.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Rakennusluvut, kpl	163	200	200	240	260
Uudet asunnot, kpl	21	22	20	26	30
Teollisuus- ja liiketiloja, m ³	16 100	16 000	12 000	17 000	17 000
Myydyt omakotitalotontit, kpl	8	8	5	10	14
Varatut omakotitalotontit, kpl	10	10	5	10	14
Myydyt muut tontit, kpl	0	1	1	3	4
Varatut muut tontit, kpl	4	2	1	3	4

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Maankäyttö Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	652	450	479	479	479
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-1 700	-1 526	-1 598	-1 624	-1 599
Toimintakate, netto* (+/-)	-1 048	-1 076	-1 119	-1 145	-1 120
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-21	-23	-42	-29	-27
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-1 069	-1 099	-1 161	-1 174	-1 147

Ympäristöterveydenhuolto

Toimielin: Kaupunginhallitus / Ympäristöterveydenhuollon jaosto

Vastuualueen vastuhenkilö: Ympäristöterveydenhuollon johtaja Hanna Anttila

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Ympäristöterveydenhuolto turvaa asukkaille terveellisen elinympäristön sekä hyvän ympäristön tilan ja ekologisesti kestävä kehityksen.

Toiminnan tarkoituksena on varmistaa, että asukkaat voivat hengittää, juoda ja syödä luottaen siihen, ettei heidän terveytensä ole uhattuna sekä liikkua terveellisessä, viihtyisässä ja virikkeitä antavassa ja ekologisesti kestävässä elinympäristössä.

Eläinten hyvinvoinnista ja eläinsuojelusta huolehditaan kokoaikaisesti eläinlääkäreiden päivystysrenkaan sekä valvonta-eläinlääkärien toimesta.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Valvonta-eläinlääkäriresurssien lisääminen määräaikaisesti vuodelle 2025 yhden viranhaltijan verran.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Elinkeinonharjoittajien toimintaedellytysten turvaaminen ja elinympäristön terveellisyyden ylläpitäminen.	Terveellinen elinympäristö, puhdas vesi ja turvalliset elintarvikkeet. Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan riskin arvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen > 90 %.	Riskinarvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen.	Virkojen pitäminen täytettynä ja uusien henkilöiden perehdytys. Tarkastaja huolehtii itse omien tarkastustensa toteutumisesta.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Elinympäristön viihtyisyyden edistäminen.	Virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman riskin arviointiin perustuvien tarkastusten toteutuminen > 70 %.	Riskin arvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen.	Virkojen pitäminen täytettynä ja uusien henkilöiden perehdytys. Tarkastaja huolehtii itse omien tarkastustensa toteutumisesta.
Elinvoimaa työstä ja yritystajyydestä	Maaseutuelinkeinon tuotannon turvaaminen.	Seutukunnan tuotantoeläinten hyvinvoinnin ja terveyden turvaaminen, päivystysveloitteen 100 %:n toteutuminen.	Päivystysveloitteen toteutusprosentti.	Virkojen pitäminen täytettynä ja sijaisten aktiivinen rekrytointi. Vastavuoroisuusperiaatteen noudattaminen mahdollisissa äkillisissä poissaoloissa.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Myönnetty ympäristöluvut ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset päätökset (suurin osa aiemmin ympäristöluvallisista siirtyi 1.2.2019 ilmoitusmenettelyyn piiriin).	7	7	7	7	7

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Ympäristöterveydenhuolto Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024*	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	1 250	1 085	1 202	1 130	1 146
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-2 059	-1 907	-2 054	-1 991	-2 023
Toimintakate, netto* (+/-)	- 810	- 822	- 852	- 861	- 877
Poistot ja arvonalentumiset (-)			0		
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	- 810	- 822	- 852	- 861	- 877

*) sisältää määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

Kaupungin yhteiset erät

Toimielin: Kaupunginhallitus
Vastuualueen vastuhenkilö: Jarkko Malmberg

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Vastuualueelle on koottu sellaiset tulo- ja menoerät, jotka eivät ole suoraan konsernihallinnon muiden vastuualueiden tuottoja ja kuluja. Tällaisia erä vuodelle 2025 talousarviossa ovat:

- Maanmyynnistä aiheutuvat myyntivoitot ja –tappiot, nettotulo 300 000 euroa.
- Vastuualueella on 30 000 euron määrärahavaraus osallistuvaan budjetointiin, 50 000 euron määrärahavaraus Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy:n takausvastuiden osittaiseen realisointiin, 10 000 euron määräraha vanhoihin sote-kuluihin ja 60 000 euron määrärahavaraus erillisselvityksiä tai yhteishankintoja varten. Jälkimmäisen määrärahan käytöstä ja kohdennuksesta päätetään tarkemmin talousarviovuoden aikana.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Asuin- ja yritystonttien markkinoimisesta ja myynnistä aiheutuvien nettomyyntivoittojen aikaansaaminen. Hyvinvointia ja/tai elinvoimaa edistävien erillisselvitysten tai yhteishankintojen toteuttaminen.

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Kaupungin yhteiset erät Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	236	442	300	300	300
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	- 460	- 564	- 150	- 150	- 150
Toimintakate, netto* (+/-)	- 224	- 122	150	150	150
Poistot ja arvonalentumiset (-)	- 268	-17	0		
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	- 492	- 139	150	150	150

Elinvoimapalvelut

Toimielin: Kaupunginhallitus
Vastuualueen vastuhenkilö: Elinkeinojohtaja Tanja Aarnikuru

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Elinvoimapalveluiden keskeisin tehtävä on kaupungin elinvoimaisuuden edistäminen.

Yrityspalvelukokonaisuuteen keskeisimpänä kuuluvat yritys- ja sijoittumispalvelut, oppilaitos- ja verkostoyhteistyö sekä yritysnäkökulman tuominen päätöksentekoon.

Kaupunkimarkkinoinnin kokonaisuus sisältää asukas- ja matkailumarkkinoinnin.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Elinvoimapalvelujen ja työvoimapalvelujen tarkoituksenmukainen koordinointi TE24-uudistuksen toteutukseen liittyen.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Edistetään Sastamalan tunnettuutta ja houkuttelevuutta merkittävänä kulttuuri-, tapahtuma- ja matkailukaupunkina.	Valjastetaan käytettävissä olevat viestintä- ja markkinointikanavat tehokkaaseen käyttöön eri käyttäjäryhmät huomioiden.	Matkailutulon kehittyminen Toteutettujen kampanjoiden huomioarvo	Kehitetään uusittuja verkkosivuja mm luomalla kieliversiot. Tiivistetään yhteistyötä eri toimialojen välillä.
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Autetaan yritysten synty- mistä ja sijoittumista Sastamalaan sekä toimivien yritysten kasvua monipuolisilla, aktiivisilla ja uudistuvilla elinkeinopalveluilla.	Vakiinnutetaan ja kehitetään vuoden alusta alkaneen elinvoimapalveluvastuualueen toimintaa.	Toteutunut kyllä / ei	Toteutetaan asiakastytyväisyyskysely.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Alkavien yrittäjien palveluita hyödyntäneet asiakkaat, kpl	64	40	40	40	40
Toimivien yrittäjien palveluita hyödyntäneet asiakkaat, kpl	495	300	250	250	250
Sijoittumispalveluiden asiakkaat, kpl	34	70	50	50	50
Sastamalan kaupungin järjestämät yritystilaisuudet, kpl	32	20	15	20	20
Nuorten kesätyöllistämistuki, nuorten määrä	99	120	120	120	120

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

<i>Elinvoimapalvelut</i> Nettositova (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	0	0	68	68	38
Valmistus omaan käyttöön (+)	0	0	0	0	
Toimintakulut (-)	0	0	-1 088	-1 094	-1 100
Toimintakate, netto* (+/-)	0	0	-1 020	-1 026	-1 062
Poistot ja arvonalentumiset (-)	0	0	0	0	
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	0	0	-1 020	-1 026	-1 062

Työllisyyspalvelut

Toimielin: Työllisyyslautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Työllisyysjohtaja Tiina Leppäniemi

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Työllisyyspalvelujen vastuualueena on Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen työvoimaviranomaisen sekä alueen yhteistoi-
mintasopimuksen mukaiset kuntien kotouttamiseen liittyvät tehtävät, Sastamalan kaupungin ja Punkalaitumen kunnan yh-
teistoisntasopimuksen mukaiset tehtävät sekä Sastamalan kaupungin kotouttamispalvelut ja etsivä nuorisotyö.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyvät valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen liikkeenluovutuksella. Sastamalan kaupunki toimii järjestämistä vastuullisena kuntana Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueella (Punkalaidun, Sastamala, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Parkano ja Kihniö). Toiminnan painopisteenä on saada julkiset työvoimapalvelut organisoitua koko työllisyysalueella siten, että asiakaspalveluprosessit ovat keskeytymättömiä ja kustannustehokkaita. Uudistuksessa on keskeistä yhdistää kunnan yleisen toimialan elinkeino- ja työllisyyspalvelut osaksi valtiolta siirtyviä julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Uudistuksen toimeenpanossa tulee huomioida kuntien omat työllisyyden ekosysteemit ja alueen elinkeinoelämä.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Monikanavaiset saavutettavat lähipalvelut. Palvelut kohdistettu työnhakija- ja työnantaja-asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan.	Kasvokkain tapahtuvan henkilöasiakaspalvelun määrän kasvattaminen. Valmennuspalvelujen lähipalvelutuotannon käynnistäminen.	Käyntiasiakkaiden määrä verrattuna edelliseen vuoteen suhteutettuna yhteydenottojen kokonaismäärään. Tuotetut valmennukset ja osallistujamäärä valmennuksiin.	Lähipalvelupisteet mahdollistavat asiointin ilman aikavarausta. Erityistä tukea tarvitseville on tarjolla monialaisia palveluja eri organisaatioiden tuottamana työllisyyspalvelujen palvelupisteellä. Uutena lakisäätöisenä palveluna käynnistetään Nuorille suunnattu matalan kynnyksen palvelu - Ohjaamo. Maahanmuuttajien kotoutumispalvelurakenteet uudistetaan vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä. Paikallisia valmennuspalveluita työnhaun tueksi on tarjolla työnhakija-asiakkaille. Kuntien verkkosivujen ja valtakunnallisen työmarkkinatorin aluesivuston kautta ajantasainen viestintä asiakkaille.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Työnhakijoiden osaamisen kehittäminen työelämän tarpeita vastaavaksi työvoimakoulutuksen avulla.	Työvoimakoulutuksiin ohjattujen määrä	3 kk työvoimakoulutuksen jälkeen työttömänä olevien määrä.	Asiakasohjauksen laadun parantaminen, koulutusohjaus kohdenneustusti potentiaalisille työllistyjille ja yhteistyö työnantajien kanssa, joilla tarve lisätyövoimalle. Asiantuntijoiden osaamisen kehittäminen työmarkkinoiden tarpeesta.

				<p>Alueen ammatillisen opilaitoksen kanssa tehtävä yhteistyö työelämän tarpeiden ja osaamisvaatimusten kartoittamiseksi. Koulutusten sisällön suunnittelu työelämän tarpeita vastaavaksi.</p> <p>Tuotetaan paikallisesti kotoutumiskoulutuksia ja maahanmuuttajille suunnattua yhteiskuntaorientaatiota kotoutumisen ja kielellisten valmiuksien tueksi. Kotoutumistyön kehittäminen työelämän tarpeet huomioiden.</p>
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	<p>Tavoitteena positiivinen työpaikkakehitys ja uusien veronmaksajia.</p> <p>- Osaavaa työvoimaa työnantajien tarpeisiin.</p> <p>- Alkavan yrittäjien palveluilla ja starttirahalla tuetaan yrittäjiksi aikovia.</p>	<p>Laaja työttömyysaste laskee.</p> <p>Avoimien työpaikkojen täyttöaika lyhenee.</p> <p>Starttirahan myöntämisen edellytysten ja vaikuttavuuden arviointi.</p>	<p>Laaja työttömyysaste</p> <p>Avoimien työpaikkojen aukiolon kesto.</p> <p>3 kk starttirahajakson päättymisen jälkeen työttömänä olevien määrä.</p>	<p>Yritysten palvelutarpeiden kartoittaminen rekrytointitarpeiden osalta ja niihin ratkaisut yhteistyössä koulutuksenjärjestäjien ja työnantajien kanssa.</p> <p>Asiantuntijoiden osaamisen kehittäminen tunnistaa potentiaaliset yrittäjyydellä itsensä työllistävät.</p> <p>Asiantuntijoiden työmarkkinatietouden kehittäminen.</p>

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Työttömyysturvan kunnan maksuosuus (Mylly), euroa			1 850 000	1 850 000	1 850 000
Laaja työttömyysaste (TEM-työnvälitystilasto 12t8 taulukko), %			12,5		
Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden %-osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta (TEM työnvälitystilasto taulu12th)			12		
Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden %-osuus ulkomaalaisesta työvoimasta (TEM työnvälitystilasto taulu 12tg)			22		

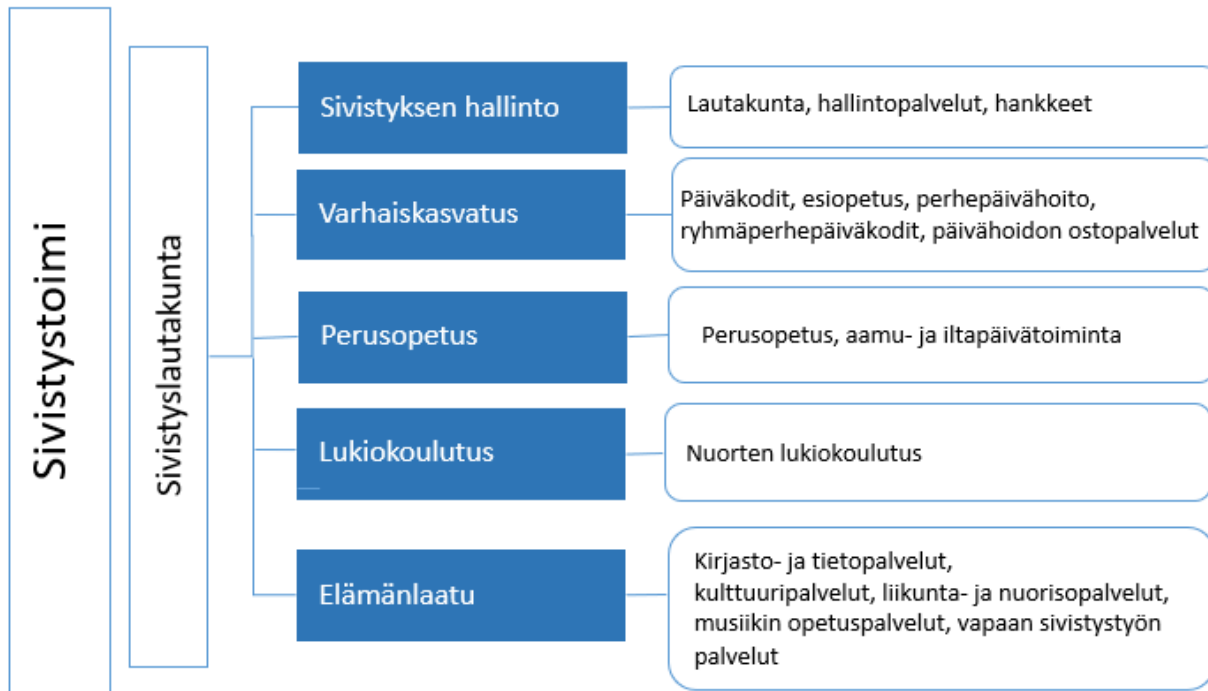
Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Työllisyyspalvelut Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	0	0	2 969	2 992	3 014
Valmistus omaan käyttöön (+)	0	0	0	0	
Toimintakulut (-)	0	0	-7 646	-7 706	-7 767
Toimintakate, netto* (+/-)	0	0	-4 677	-4 714	-4 753
Poistot ja arvonalentumiset (-)	0	0	0	0	
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	0	0	-4 677	-4 714	-4 753

12.3. Sivistystoimi

Toimialan vastuhenkilö: Kasvatusjohtaja Pekka Kares

Toimialan tehtäväkaavio

Toimialan päätehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Sivistystoimeen kuuluvat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, elämänlaadun vastualueet ja hallinnon vastualueet. Toimialan tehtävänä on tuottaa kasvatus-, opetus- ja koulutus- ja vapaa-ajan palveluita elinikäisen oppimisen ja kehittymisen tukemiseksi. Päätaavoitteena on toimivan ja taloudellisen peruspalveluverkoston avulla edistää ja vahvistaa kuntalaisten elämänhallintaa. Tavoitteen toteuttamisessa huomioidaan uudet tuottavuutta parantavat innovaatiot ja hyödynnetään laajan kolmannen sektorin mahdollisuudet. Keskeisintä on kuntalaisten omaehtoisen toiminnan aktivointi osallisuutta ja yhteisöllisyyttä hyödyntäen.

Toimialan katsaus suunnitelmajaksolle

Kuntatalouden tila on olennaisesti heikentynyt koko maassa. Tämä näkyy myös Sastamalassa. Käytettävissä oleva taloudellinen resurssi vaatii palveluiden laadun kriittistä tarkastelua vuodelle 2025. Samalla on jo varauduttava puuttumaan Sastamalan laajaan ja hajanaiseen palveluverkkoon. Sivistyksen palveluverkkoselvitys on laadittava vuoden 2025 aikana niin, että sen linjaukset ovat käytössä laadittaessa talousarviota vuodelle 2026 ja siitä eteenpäin. Vähenevä taloudellinen resurssi on käytettävä viisaasti laadukkaana palvelutarjonnan varmistamiseksi.

Kaupungin hankkiman joukkoliikenteen palvelutasoa tarkastellaan sopimuskausien päättyessä 31.7.2025 paikallisliikenteen, palveluliikenteen ja vakiovuorojen osalta. Myös oppilaskuljetusten nykyinen sopimus päättyy 31.7.2025 ja uuden sopimuskauden myötä kustannukset mahdollisesti kasvavat mm. tiukkenevien kalustovaatimusten takia (laki puhtaista ajoneuvoista).

Investointien osalta mittavat kouluinvestoinnit jatkuvat. Mouhijärven yhteiskoulun peruskorjaus valmistuu vuonna 2024. Sylvään taitotalon ja Pehulan monipalvelukeskuksen rakennushankkeet ovat täydessä mittakaavassa käynnissä vuoden 2025 ajan. Uimahallin ja Sylvään liikuntasalin mahdollinen rakentaminen suunnitelmakauden aikana vaikuttaa sivistyspalvelujen toimintaan ja talouteen suunnitelmahankesuunnitelman jälkeen.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Toimialan kaupunki-strategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan edistäminen	Sastamalan liikkumissuunnitelman laatiminen	Liikkumissuunnitelma on laadittu. Toteutunut / ei toteutunut	Sastamalan liikkumissuunnitelma (sis. liikuttamisen ja hyvinvoinnin strategiset linjaukset huomioiden eri ikä- ja väestöryhmät) laaditaan ja viedään päätöksentekoon.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Talouden sopeuttaminen muuttuneeseen toimintaympäristöön sopivaksi.	Sivistystoimen palveluverkon päivittäminen	Sivistystoimen palveluverkkoselvitys on laadittu. Toteutunut / ei toteutunut	Sivistystoimen palveluverkko päivitetään ja viedään päätöksentekoon
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Digitaalisen osaamisen ja digitaitojen edistäminen kuntalaisille ja henkilöstölle	Tarpeen kartoittaminen ja tarpeen mukaisen koulutuksen järjestäminen.	Järjestettyjen koulutusten ja osallistujien määrä	Digiklinikat, kouluttaminen

Tuloarviot ja määrärahat

Sivistystoimi					
Nettositova (1000 €)	TP2023	TA2024*	TA2025	TS2026	TS2027
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	4 862	4 215	3 446	3 303	3 263
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-54 334	-54 845	-55 298	-56 463	-56 761
Toimintakate, netto* (+/-)	-49 472	-50 630	-51 852	-53 160	-53 498
Poistot ja arvonalentumiset (-)	- 285	- 359	- 520	- 718	- 583
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-49 757	-50 989	-52 372	-53 878	-54 081

*) sisältää lautakunnan määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

Sivistystoimen hallinto

Toimielin: Sivistyslautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Talous- ja hallintopäällikkö Kirsi Sinisalo

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Sivistystoimen hallintopalvelut toimii vastuualueiden johdon kumppanina vastaten toimialan toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoinnista, sisäisestä laskennasta, talousarvion ja taloussuunnitelmien laadinnasta, hankinnoista, lautakunnan kokousten valmistelu- ja sihteeritehtävistä ja päätösten täytäntöönpanosta sekä sille osoitetuista muista yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Sivistyspalvelujen hallinnon vastuualue aloittaa toimintansa omana vastuualueenaan vuoden 2025 alussa. Hallinnon vastuualueen toimintamallia kehitetään suunnitelmakauden aikana. Hallinnon vastuualue mm. koordinoi sivistyspalvelujen hankkeita ja niiden omarahoitusosuudet on budjettivaiheessa budjetoitu tälle vastuualueelle.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Perehtymissuunnitelman laatiminen sivistystoimen henkilöstölle	Yhteisten toimintamallien edistäminen sivistystoimessa.	Tarvittavat toimintamallit laadittu	Kuvataan hallinnon ydinprosessit, laaditaan ohjeet ja koulutetaan henkilöstöä.

Tuloarviot ja määrärahat

Sivistystoimen hallinto Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	0	0	600	420	380
Valmistus omaan käyttöön (+)	0	0	0	0	0
Toimintakulut (-)	0	0	-1 198	-1 344	-1 370
Toimintakate, netto* (+/-)	0	0	- 598	- 924	- 990
Poistot ja arvonalentumiset (-)	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	0	0	- 598	- 924	- 990

Varhaiskasvatus

Toimielin: Sivistyslautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Varhaiskasvatusjohtaja Jarmo Korhonen

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota laadukasta opetusta, hoitoa ja kasvatusta varhaiskasvatukseen lapsille. Varhaiskasvatus tarjoaa myös perusopetuslain (628/1998) mukaista esiopetusta esiopetusikäisille lapsille. Varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikka järjestetään kaikille halukkaille varhaiskasvatus- ja perusopetuslain mukaan. Varhaiskasvatus ja esiopetus perustuvat yhteistoimintaan lasten huoltajien kanssa ja osallisuutta vahvistetaan Varhaiskasvatuslain (540/2018) ja esiopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatus vastaa lasten kotihoidon- ja yksityisen hoidon tuesta, yksityisen palvelutuotannon palvelusetelipäätöksistä sekä toiminnan valvonnasta sääntökirjan mukaan sekä muille kunnille myytävistä ja muilta kunnilta ostettavista varhaiskasvatuspalveluista.

Sastamalan varhaiskasvatussuunnitelma on johdettu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on juridisesti velvoittava asiakirja ja se toimii henkilöstön yhteisenä työvälineenä ja linjaa varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan. Asiakirja varmistaa toiminnan yhtenäisyyden ja lasten ja heidän perheidensä tasavertaisuuden.

Vuoden 2025 alkaessa varhaiskasvatuksen palveluverkkoon kuuluu 14 kunnallista päiväkotia, 10 koulujen yhteydessä toimivaa esiopetusyksikköä, ryhmäperhepäiväkoti ja 20 perhepäivähoitajaa. Lisäksi Sastamalassa on kaksi yksityistä päiväkotia. Yksityinen palvelu on kunnallista palvelua täydentävää palvelua ja se lisää asiakkaille valinnan vaihtoehtoja. Yksityisten päiväkotien palveluissa käytetään palveluseteliä.

Varhaiskasvatuksen palveluiden ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan laatu varmistetaan panostamalla henkilöstön kouluttautumiseen, osallistamalla valtakunnalliseen kehittämistyöhön sekä työtä tukeviin verkostoihin. Tukea tarvitsevien lasten mahdollisuutta osallistua ja oppia toisten kanssa tuetaan yksiköissä kuuden varhaiskasvatuksen erityisopettajan avulla. Lisäksi varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisten tuen tarpeeseen vastataan yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Henkilöstön työhyvinvointiin ja työkyvyn ylläpitämiseen kiinnitetään huomiota.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut jyrkästi tultaessa vuodelle 2025. Osallistumisasteen arvioidaan kasvavan vielä korkeintaan maltillisesti. Samalla varhaiskasvatukseen määrä vähenee usealla kymmenellä henkilöllä. Toimintaa

supistetaan suunnitelmakauden aikana mahdollisuuksien mukaan. Talousarviovalmistelun yhteydessä on arvioitu, että koko vuoden 2025 aikana palvelutarve vähenee 50:llä paikalla. Seuraavaa toimintakautta suunniteltaessa palvelutarpeesta laaditaan erillinen selvitys, jonka perusteella erikseen päätetään palveluverkkoa koskevat ratkaisut.

Pehulan monipalvelukeskus valmistuu vuoden 2025 lopulla, joten Pehulan esiopetus tulee saamaan uudet toimintatilat. Alueen varhaiskasvatus siirtyy uusiin tiloihin vuoden 2026 puolella.

Toiminnanohjausjärjestelmä eVaka otetaan käyttöön, jolla mm. kehitetään huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Suunnitella oleva perusopetuksen tuen uudistus kohdistuu myös esiopetukseen ja astuu voimaan todennäköisesti vuoden 2025 aikana.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Sähköisen asiainn edistäminen asiakasperheiden arjen sujuvoittamiseksi	Toiminnanohjausjärjestelmä eVaka otetaan käyttöön edistämään varhaiskasvatuksen/esiopetuksen ja huoltajien välistä yhteistyötä	eVaka on otettu käyttöön. Toteutunut/ei toteutunut Henkilöstöä perehdytetty järjestelmän käyttöön. Toteutunut/ei toteutunut	eVaka otetaan käyttöön Henkilöstöä koulutetaan Järjestelmän kehitystyö jatkuu
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Kestävän kehityksen edistäminen	Edellisenä vuonna päivitetyn Sastamalan varhaiskasvatuksen kestävän kehityksen suunnitelman jalkauttaminen	Sastamalan varhaiskasvatuksen kestävän kehityksen suunnitelma on jalkautettu henkilöstölle. Toteutunut/ei toteutunut	Henkilöstön perehdyttäminen ko. suunnitelmaan.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Oppimisen tuen uudistuksen jalkauttaminen	Esiopetussuunnitelman päivittäminen ja henkilöstön kouluttaminen	Esiopetussuunnitelma on päivitetty. Toteutunut/ei toteutunut Henkilöstöä on koulutettu ja perehdytetty. Toteutunut/ei toteutunut	Lakiuudistukseen tutustuminen ja toiminnan suunnittelu Esiopetussuunnitelman päivittäminen ja henkilöstölle jalkauttaminen

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
0-7 v ikäluokka 31.12.	1 152	1 170	1 105	1 058	1 035
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, ostopalveluiden piirissä, palvelusetelillä ja esiopetuksessa.	853	810	780	725	715
Esiopetusikäisten ikäluokka (+ 2-vuotinen esiopetus)	202	183	163	164	168
Lasten kotihoidontuen piirissä + osittainen hoitoraha	116 + 67	120 + 65	105+45	100+40	95+35
Yksityisen hoidon tuen piirissä + palvelusetelien määrä	128	125	113	118	118

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Varhaiskasvatus Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024*	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	1 061	854	538	533	533
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-15 067	-15 574	-15 890	-16 062	-16 297
Toimintakate, netto* (+/-)	-14 006	-14 720	-15 352	-15 529	-15 764
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-18	-18	-31	-81	-81
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-14 025	-14 737	-15 383	-15 610	-15 845

* sisältää lautakunnan määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

Perusopetus

Toimielin: Sivistyslautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Kati Heikkilä

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Perusopetuksen vastuualueen tehtävä on perusopetuslain mukaisen opetuksen järjestäminen oppivelvollisuusikäisille Sastamalassa asuville lapsille ja nuorille. Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa oppilaille jatko-opintokelpoisuuden. Opetus järjestetään valtakunnallisten opetussuunnitelmien perusteiden sekä paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Opiskeluhuollon palveluista koulukuraattoripalvelut, koulupsykologipalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut tuottaa Pirkanmaan hyvinvointialue. Monialainen yhteistyö toteutuu osana perhepalveluverkoston toimintaa. Perusopetus tuottaa hyvinvointialueelle kehitysvammaisten lasten erityishuoltona toteutuvan loma-ajanhoidon ja aamu- ja iltapäivähoidon.

Perusopetusta annetaan Sastamalassa vuoden 2025 alkaessa 14 koulussa, joista 11 on alakouluja, kaksi yläkouluja ja yksi yhtenäiskoulu (vl 1–9). Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 10 koululla. Varhaiskasvatus vastaa esiopetuksesta. Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän päivähoiton järjestämisessä sekä esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheessa tehdään tiivistä yhteistyötä. Erityisopetusta järjestetään osa-aikaisena erityisopetuksena ja pienryhmäopetuksena. Sastamalan perusopetuksessa järjestetään joustavaa perusopetusta (JOPO) 7.–9. luokan oppilaille, joiden oppivelvollisuuden suorittaminen on vaarassa esimerkiksi heikon opiskelumotivaation tai runsaiden poissaolojen vuoksi. Vaativan erityisen tuen tukiluokat (alakoulun ja yläkoulun luokat) vastaavat tuen tarpeeseen niiden oppilaiden kohdalla, jotka eivät edes vahvoin tukitoimenpitein muuten selviydy koulussa ja jotka tarvitsevat monipuolista tukea.

Laadukkaat ja ajantasaiset perusopetuksen palvelut turvataan huolehtimalla henkilöstön täydennyskoulutuksesta, olemalla mukana valtakunnallisessa kehittämistyössä ja turvaamalla hyvät oppimisympäristöt. Tuen järjestämisellä ja oppilashuollolla vahvistetaan kaikkien oppilaiden mahdollisuutta oppia.

Vuoden 2025 opetuksen kehittämisen painopisteitä ovat mm. kestävä kehityksen edistäminen, yhteisöön kuulumisen vahvistaminen, ehkäisevä päihdetyö sekä oppilaiden terveellisten elämäntapojen edistäminen ja fyysisen toimintakyvyn kehittäminen. Monipuolisella kerhotoiminnalla tuetaan oppilaiden harrastusmahdollisuuksia.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Perusopetuksen oppilasmäärä laskee oppilasennusteen mukaan lukuvuonna 2025-26 noin 100 oppilaalla lukuvuoteen 2024-25 verrattuna. Tämä vaikuttaa myös oppilasmäärän mukaan kertyvään valtionosuuteen. Lisäksi valtion erityisavustukset vähenevät ja yleiset kustannukset ovat kasvaneet. Säästö- ja sopeutustoimina esitetään tuntijaon muutosta, tuntikehyksen leikkaamista, koulunkäynninohjaajien määrän vähentämistä sekä kulujen karsimista. Marttilan koulun toiminta lakkaa 1.8.2025. Vuoden 2025 aikana on myös laadittava perusopetuksen palveluverkkoselvitys osana koko sivistyspalveluiden palveluverkkosuunnitelmaa.

Pehulan monipalvelukeskus valmistuu vuonna 2026 ja Sylvään ja Äetsän yhdistyminen toteutuu syksyllä 2026. Maahanmuuttajien opetuksen osalta ennustettavuus on valmistavan ja S2-opetuksen osalta edelleen haastavaa.

Perusopetuslain tuen uudistus on valmistelussa valtioneuvostossa ja tulee vaikuttamaan merkittävästi opetuksen järjestämiseen esimerkiksi mitoitusten kautta, joka tulee lisäämään henkilöstöresurssia ja tuntikehystä 1.8.2025 alkaen. Tähän ei ole voitu kuitenkaan tehdä vielä varausta talousarviossa, koska valmistelu on valtakunnallisesti vielä kesken. Paikallinen valmistelu tehdään kevään 2025 aikana.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Kestävän kehityksen edistäminen	Kestävän kehityksen teemoja huomioidaan opetuksessa ja opetuksen järjestämisessä. Kestävä kehitys näkyy koulujen arjessa pedagogiikassa, valinnoissa, oppilaiden osallisuudessa ja esim. erilaisissa teemapäivissä.	Kestävän kehityksen teemat on nostettu lukuvuosisuunnitteluun lv. 2025-26 suunnitelmiin. Toteutunut/ei toteutunut Opettajille ja johtajille on järjestetty teemasta koulutusta ja ohjausta. Toteutunut/ei toteutunut Oppilaita on osallistettu kestävän kehityksen teemojen käsittelyyn (osallisuuden toimintamallien mukaisesti) Toteutunut/ ei toteutunut.	Kestävän kehityksen teemat on nostettu lukuvuosisuunnitteluun lv. 2024-25 suunnitelmiin ja lukuvuoden yhteiseksi painopisteeksi. Teema on laaja, joten sen käsittelyä jatketaan myös lukuvuonna 2025-26. Teemaan liittyvää koulutusta ja ohjaavaa materiaalia suunnitellaan. Kouluilla on erilaisia toteutustapoja osallistaa oppilaita kestävän kehityksen teemojen käsittelyyn.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Koulupoissaolojen vähentäminen ja koululäsnäolon tukeminen	Koulupoissaolot ovat vähentyneet vuoteen 2024 verrattuna	Koulupoissaolotilasto, poissaolojen vähentyminen vuoteen 2024 verrattuna	Vanhempien tietoisuuden lisääminen koululäsnäolon merkityksestä, vanhempien tukeminen, yhteistyön selkiyttäminen ja kehittäminen myös moniammatillisesti
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Oppimisen tuen uudistuksen jalkauttaminen	Opetussuunnitelma on päivitetty ja toiminta jalkautettu kouluihin. Perusopetuslain mukaiset toimintamallit tuen järjestämisen osalta ovat käytössä kaikissa kouluissa 8/2025 alkaen.	Opetussuunnitelma on päivitetty ja hyväksytty. Uuden perusopetuslain ja opetussuunnitelman mukaiset paikalliset käytännöt on laadittu ja jalkautettu kouluihin. Henkilöstö on perehdytetty uudistukseen.	Opetussuunnitelmatyö Toimintamallien suunnittelu ja jalkautus Henkilöstön perehdytys

Vastualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Sastamalan oppilaskohtaiset kustannukset (ilman sairaalaopetusta ja vammaisopetusta)	10 968	10 000	11 000	11 000	11 000
Oppilasmäärä vl 1-6 (20.9.)	1 448	1 398	1 318	1 234	1 156
Oppilasmäärä vl 7-9 (20.9.)	792	776	784	776	759
Oppilasmäärä perusopetus yht.	2 240	2 174	2 102	2 010	1 915
Opetusryhmien keskipitoisuus vl 1-6	14	14	15	15	15
Opetusryhmien keskipitoisuus vl 7-9	15	15	16	16	16

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Perusopetus Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	2 354	1 922	1 611	1 611	1 611
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-27 862	-27 931	-27 734	-28 394	-28 336
Toimintakate, netto* (+/-)	-25 508	-26 009	-26 123	-26 783	-26 725
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-23	- 111	- 280	- 463	- 372
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-25 531	-26 120	-26 403	-27 246	-27 097

Lukiokoulutus

Toimielin: Sivistyslautakunta

Vastualueen vastuhenkilö: Rehtori Leeni Kirvesmäki

Vastualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Lukiokoulutus jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen ja riittävien valmiuksien antaminen jatko-opintoihin ja työelämään. Sastamalan lukiokoulutus tarjoaa monimuotoisia lukio-opintoja nuorille. Lisäksi Vammalan lukio tarjoaa lukio-opintoja ammatillisessa koulutuksessa oleville kahden tai kolmen tutkinnon suorittajille. Myös Vammalan lukion perusvaltionosuudella rahoitettavat lentopallon ja shakin valmennuslinjat ovat osa opiskelumahdollisuuksien laaja-alaisuutta. Lukiokoulutuksessa edistetään kaikkien urheilijoiden tavoitteellisen urheilu-uran ja lukio-opintojen yhdistämistä erityisellä opintosuunnitelmalla.

Vammalan lukio on laadukas yleislukio, jonka tavoitteena on taata opiskelijoilleen hyvät lähtökohdat jatko-opintoihin ja työelämään. Laadukkaan opetuksen lisäksi toiminnassa kiinnitetään huomiota tulevaisuuden työelämässä vaadittuihin itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitoihin. Kansainvälinen toiminta on suunnitelmallista, aktiivista ja jatkuvaa. Lukiokoulutuksessa tehdään aktiivista yhteistyötä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa.

Vammalan lukio tarjoaa niin laajat opiskelumahdollisuudet, ettei opiskelijan tarvitse hakeutua suurempien kaupunkien lukioiden. Kaikki valtakunnalliset pakolliset ja syventävät lukiokurssit tai valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opintojaksot tarjotaan lähiopetuksena opiskelijoille vuosittain tai ainakin kerran lukio-opintojen aikana. Vammalan lukion toiminnassa korostuu kansainvälisyys.

Laadukkaat ja ajantasaiset lukiokoulutuksen palvelut turvataan huolehtimalla henkilöstön täydennyskoulutuksesta, seuraamalla valtakunnallista kehittämistyötä ja turvaamalla hyvät oppimisympäristöt sekä riittävän laaja opetustarjonta.

Vastualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Vammalan lukiossa tarjotaan laadukasta opetusta ja keskitytään edistämään hyvinvointia, joka edistää oppimista ja hyvien jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien saavuttamista. Monipuolisella ja laajalla opintojaksotarjonnalla varmistetaan, että oman kaupungin lähilukiossa on mahdollista rakentaa omannäköinen lukiopolku.

Varaudutaan valtakunnallisiin lukiokoulutusta koskeviin muutoksiin, kuten oppimisen tuen uudistukseen ja erityisopetuksen laajenemiseen lukiokoulutuksessa. Varmistetaan, että henkilöstön osaaminen on ajantasaisista ja vastaa lukiokoulutuksen tavoitteisiin.

Tehostetaan lukiokoulutuksen markkinointia valtakunnallisesti ja lähialueilla etenkin lisäämällä näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Ohjauksen käsikirjan laatiminen	Ohjauksen toimintamallit hyvinvoinnin vahvistamisen ja oppimisen tuen järjestämisen näkökulmasta on kehitetty. Hyvinvointia ja sosiaalisten taitojen kehittymistä tukevat toimintamallit on koottu ohjauksen käsikirjaan.	Ohjauksen käsikirja on valmis ja otettu käyttöön. Toteutunut / ei toteutunut Henkilöstö on perehdytetty Toteutunut / ei toteutunut	Toimintamallien kuvaus käsikirjassa. Laaditaan opinto-ohjauksen ja ryhmäohjauksen yhteistyömalli. Henkilöstö ja opiskelijoiden perehdytys.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Oppimisen tuen toimintamallien jalkauttaminen	Lukiolain mukaiset toimintamallit oppimisen tuen järjestämiseen on kuvattu ohjauksen käsikirjassa. Opetussuunnitelma on päivitetty.	Oppimisen tuen järjestämisen toimintamallit on kuvattu ohjauksen käsikirjassa. Toteutunut / ei toteutunut Henkilöstö ja opiskelijat on perehdytetty. Toteutunut / ei toteutunut	Opetussuunnitelman päivittäminen Toimintamallien ja käytäntöjen kehittäminen ja jalkauttaminen Henkilöstön ja opiskelijoiden perehdyttäminen
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Sähköisen asiointin laajentaminen	Laajennetaan opiskelijoiden ja huoltajien mahdollisuuksia hoitaa lukiokoulutukseen liittyviä asioita sähköisesti. Kehitetään Wilmassa käytettäviä sähköisiä lomakkeita.	Wilman sähköisillä lomakkeilla voi hoitaa keskeiset lukiokoulutuksen hakemukset. Toteutuu / ei toteudu	Wilman sähköiset lomakkeet on luotu ja otettu käyttöön Henkilöstö ja opiskelijat on perehdytetty

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Opiskelijat, nuorten lukiokoulutus	267	280	285	285	280
Opiskelijat, ammatillukio	7	10	10	10	10
Opetusryhmien keskikoko	-	24	26	26	26
Kevään ylioppilastutkinnon yleisarvosana	-	4,25	4,35	4,35	4,35
Kustannukset e / opiskelija (ilman ammatillukiolaisia)	9 440	9 500	8817	8946	9214

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Lukiokoulutus Nettositova (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	332	526	17	17	17
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-2 903	-3 173	-2 530	-2 580	-2 610
Toimintakate, netto* (+/-)	-2 571	-2 647	-2 513	-2 563	-2 593
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-21	-22	-16	-10	-7
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-2 592	-2 669	-2 529	-2 573	-2 600

Elämänlaatu

Toimielin: Sivistyslautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Kasvatusjohtaja Pekka Kares

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Elämänlaadun vastuualueen tehtävänä on järjestää ja mahdollistaa kuntalaisille vapaa-aikapalveluita, jotka luovat pohjaa henkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin sekä tukevat kasvua, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Toiminta ulottuu kaikkiin ikä- ja väestöryhmiin. Lasten ja nuorten palveluiden osalta vastuualueen toiminta on keskeinen osa perhepalveluverkostoa.

Sastamalan musiikkiopisto tuottaa laadukkaita musiikinopetuspalveluja fokuksen ollessa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisessa opetuksessa. Sastamalan Opisto tuottaa laadukkaita vapaan sivistystyön palveluita tarjoten kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia vapaa-ajanviettoon ja elinikäiseen oppimiseen. Osa opetustunneista kohdennetaan työllisyyttä ja elämänhallintaa tukeviin koulutuksiin. Sastamalan Opisto järjestää kotoutumiskoulutusta maahanmuuttajille, joiden kotoutumisohjelmaan kotoutumiskoulutus on kirjattu.

Kirjasto- ja tietopalveluja tarjotaan kirjastolain (1492/2016) 6 §:n mukaan: tarjotaan pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisäilöihin, ylläpidetään monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistetään lukemista, kirjallisuutta ja yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, tarjotaan tietopalvelua ja ohjausta tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon sekä tarjotaan tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Liikunta- ja nuorisopalvelut yhdistyivät yhdeksi toimintayksiköksi 1.1.2021. Liikuntapalveluiden tehtävät määritellään liikuntalaissa (390/2015) ja nuorisopalveluiden tehtävät nuorisolaissa (1285/2016). Liikunta- ja nuorisopalvelut järjestävät monipuolisesti maksuttomia ja/tai edullisia hyvinvointia edistäviä palveluita kaiken ikäisille kuntalaisille. Yksikön tehtäväkenttään sisältyy mm. liikuntapaikkojen hoito- ja kunnossapito tehtävät sekä varaukset, uimaopetus ja vesiliikunta sekä muu ohjattu liikuntatoiminta, kerho- ja leiritoiminta, yksilö- ja pienryhmätyö, nuorisotilatyö, liikuntaneuvonta- ja terveysliikunnan järjestäminen sekä erityisryhmien liikunnanohjaus. Toiminnassa painottuu järjestöjen ja seurakuntien kanssa tehtävä tiivis yhteistyö sekä kuntalaisten osallisuuden tukeminen (mm. seuraparlamentin järjestäminen ja nuorisovaltuuston ohjaaminen).

Kulttuuripalveluiden tehtävät määritellään kuntien kulttuuritoimintalaissa (166/2019). Kunnan tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luoda edellytyksiä taiteelliselle työlle ja toiminnalle, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, tarjota mahdollisuuksia kulttuuriin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen, edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittäväää toimintaa, edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa, edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Palveluverkkoselvityksen laatiminen elämänlaadun palveluista osana sivistyspalveluiden palveluverkkoselvitystä. Ulkoliikuntapaikkojen määrän ja hoitotason tarkastelu. Yhteistyön tiivistäminen nuorisotyön ja koulujen kesken mm. tilaratkaisujen osalta. Liikunta- ja nuorisopalveluiden yksilö- ja ryhmätoiminnan määrän sopeuttaminen käytettävissä olevaan henkilöstöresurssiin suhteutettuna. Rantasaunatoiminnan siirtäminen kolmannen sektorin hoidettavaksi.

Sastamalan Opiston tuntimäärän vähentäminen ja toiminnan supistaminen ja tähän liittyen opetustilojen karsiminen. Jatkossa osa opetustunneista kohdennetaan työllisyyttä tukevien ja elämänhallintaa edistävien kansalaistaitojen koulutukseen. Sastamalan Opisto jatkaa kotoutumiskoulutuksen järjestämistä syksyn 2024 pilottijakson jälkeen. Kotoutumiskoulutuksesta voidaan saada 100 % valtionosuus, joka maksetaan 2 vuoden viiveellä.

Kulttuuripalveluiden myöntämiä avustuksia tarkastellaan. Kirjasto- ja tietopalveluiden henkilöstömäärän väheneminen vaikuttaa mm. lähikirjastojen virkailijapäivien vähenemiseen.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Kuntalaisten osallisuuden lisääminen ja vahvistaminen.	Kehitetään järjestöyhteistyön käytäntöjä toimialojen yhteistyönä. Palveluista tiedottaminen selkokielellä ja muilla kohderyhmien ymmärtämillä kielillä. Viedään elämänlaatupalveluita osaksi jo olemassa olevia tai käynnistettyjä kohtaamispaikkoja, (esim. lähitori, ohjaamo, yhteisöneuvonta, Vintti) ja lisätään palvelutietoisuutta.	Toteutuu/ ei toteudu	Järjestetään järjestöille työpaja yhteistyömuotojen kehittämiseksi, huomioidaan erityisesti kotoutujien mahdollisuuksien lisääminen järjestötoiminnassa. Oleellisten materiaalien ja tiedotteiden kääntäminen selkokielelle, englanniksi ja venäjäksi. Kohtaamispaikkojen keskittäminen ja vakiinnuttaminen.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten palveluihin kiinnittäminen.	Kohderyhmän tavoittaminen. Tuetaan koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aikuisten vapaaajan harrastusmahdollisuuksia.	Toteutuu/ ei toteudu	Elämänlaatupalveluiden asiointikanavat ja palvelut on kuvattu lakisääteeseen palvelutietovarantoon, jonka kautta ne löytyvät palvelujen käyttäjille Pirhan digiperhesivustolta. Sosiaalisen vahvistamisen (mm. etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja, kotoutujat) ryhmien

				osallistuminen elämänlaatupalveluiden toimintaan. Elämänlaatupalveluiden tilat ja ryhmätoiminta tukevat omaehtoista hyvinvoinnin edistämistä.
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Kuntalaisten aktivoiminen, koulutuksiin tavoittaminen	Työllistymistä tukevien ja kansalaistaitoja kehittävien koulutusten järjestäminen.	Koulutusten ja koulutuksiin osallistujien määrä.	Koulutusten järjestämisen ja koulutettavien tavoittaminen yhteistyössä työllisyyspalvelujen kanssa.

Vastuualueen toiminnan volyyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Asiakaskäynnit	1 035 263	760 000	750 000	740 000	730 000
Järjestöavustusten määrä, euroa/asukas	9,18	8,0	8	8	8
Opistojen opetustuntien määrä: Musiikkiopisto Sastamalan Opisto	28 717	30 300	27 500	26 500	25 500
Elämänlaatupalvelut; käyttötalouden nettomenot/asukas	313	285	315	317	323
Kirjasto- ja tietopalvelut; kokonaislainausmäärä	434 347	430 000	430 000	430 000	430 000

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Elämänlaatu Nettositova (1000 €) Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2023	TA2024*	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	1 115	913	680	721	721
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-8 502	-8 167	-7 946	-8 082	-8 146
Toimintakate, netto* (+/-)	-7 386	-7 254	-7 266	-7 361	-7 425
Poistot ja arvonalentumiset (-)	- 223	- 208	- 193	- 163	- 123
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-7 610	-7 463	-7 459	-7 524	-7 548

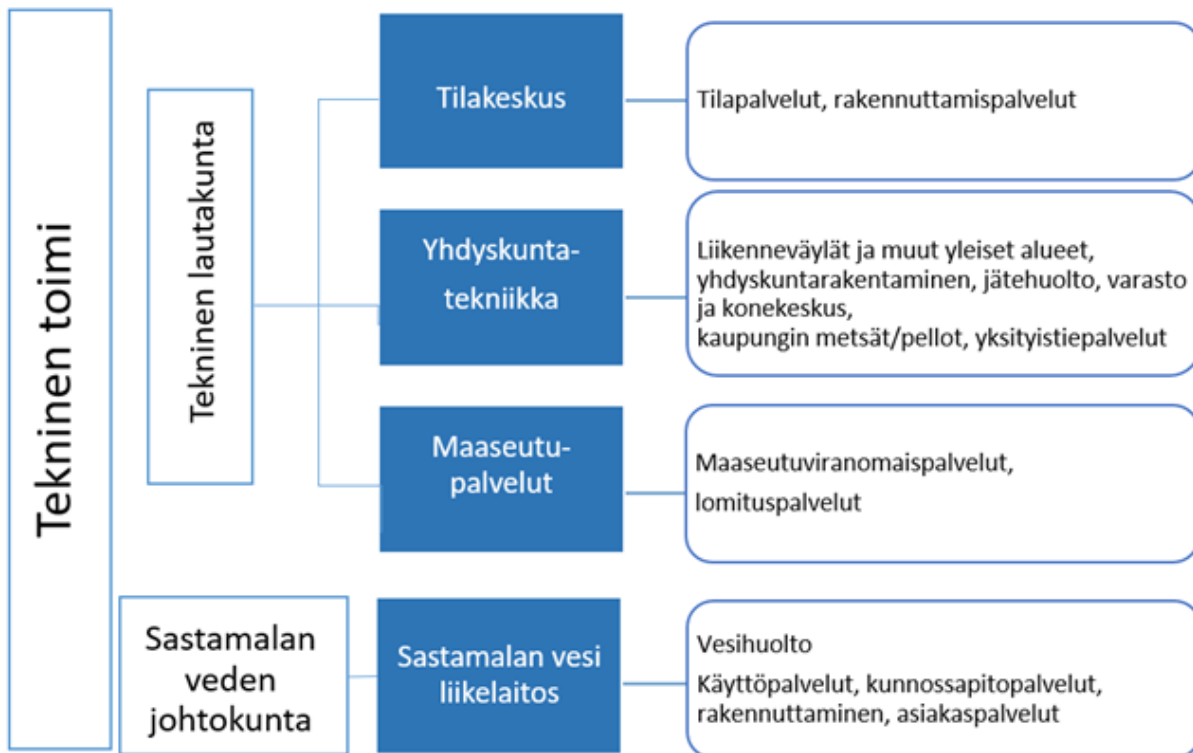
*) sisältää lautakunnan määrärahamuutosesitykset kaupunginhallitukselle 18.11.2024

12.4. Tekninen toimi

Tekninen toimi

Toimialan vastuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukoniemi

Toimialan tehtäväkaavio

Toimialan päätehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Tekninen toimiala tuottaa ja ylläpitää toimivaa ja viihtyisää elinympäristöä suunnittelemalla infrastruktuuria, rakentamalla, rakennuttamalla ja ylläpitämällä yhdyskuntatekniikkaa ja vesihuoltoa. Tekniseen toimialaan kuuluva tilakeskus tuottaa ja ylläpitää laadukkaat ja kilpailukykyiset vuokratilat kaupungin organisaatiolle, ulkoisille vuokralaisille sekä vuokra-asukkaille. Toimialaan kuuluu myös lähes koko Pirkanmaan kattavat lomituspalvelut sekä Hämeenkyrön, Ikaalisten ja Sastamalan kattavat maaseutuviranomaispalvelut.

Toimialan katsaus suunnitelmajaksolle

Tekninen toimi toteuttaa investointiohjelman mukaista kunnallistekniikan rakentamista ja saneerausta ja pyrkii reagoimaan nopeasti yritystoiminnan tarpeisiin infrastruktuuria rakentamalla sekä toimimalla yhteistyössä kaupungin elinkeinotoimen kanssa. Tekniseen toimeen kuuluva tilakeskus toteuttaa rakennusten ylläpitoa, korjaus- ja uudisrakentamista sekä rakennusomaisuuden säilyttämistä ja jatkojalostamista kiinteistöjen salkkujaon mukaisesti. Investoinnit keskitetään kaupungin ydintoimintaa tukeviin kiinteistöihin. Käyttöä vaille jäävistä rakennuksista on luovuttava (myytävä, purettava tai muokattava jatkokäyttöön) mahdollisimman pian. Tilojen myynnissä tehdään aktiivista yhteistyötä konsernihallinnon kanssa, joka toimeenpääntee kiinteistöjen myynnit.

Suunnitelmakaudella kuntien on yhtiötettävä sote-kiinteistöjen vuokraus. Yhtiöittämisen taloudelliset vaikutukset näkyvät Tilakeskuksen talousluvuissa vuodesta 2026 alkaen.

1.1.2025 alkaen Kankaanpään kaupungin hallinnoima lomituspalveluiden toimialue liittyy Sastamalan kaupungin hallinnoimaan toimialueeseen. Toimeksiantosopimus on allekirjoitettu Melan kanssa kaupunginhallituksen päätöksellä §257

18.12.2023. Sastamalan lomituspalveluiden paikallisyksikön alueeseen liittyvät uusina Jämijärven, Karvian, Kihniön, Merikarvian, Pomarkun ja Siikaisten kunnat, sekä Kankaanpään, Parkanon, Porin ja Ulvilan kaupungit. Henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella Sastamalan kaupungin palvelukseen. Siirtyviä työntekijöitä on yhteensä 51.

Sastamalan Veden toiminnan pääpaino on käyttövarmuuden parantamisessa ja vanhojen vesi- ja viemärijohtojen korjausvelan hallinnassa. Tämän lisäksi suunnataan toimia huleveden vähentämiseksi jätevesiviemäreissä. Vedenkulutuksen seuranta ja tiedonsiirto digitalisoidaan etäluettavia vesimittareita hyödyntäen.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Toimialan kaupunki-strategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Strategisten investointikohteiden toteuttaminen	Vuoden 2025 investointikohteiden toteuttaminen	Investointiohjelman toteuttamisvaihe	Investointiohjelman toteuttaminen
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Osallistutaan vihreään siirtymän hankkeisiin, esim. KETS, vähähiilisyys, uusiutuva energia	Toiminnan sopeuttaminen muuttuneeseen toimintaympäristöön	Hankkeiden edistyminen, tehdyt toimenpiteet	Hankkeiden toteuttaminen
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Tilusjärjestelyyn osallistuminen käyttökelpoisuuden parantamiseksi	Tilusrakenteen parantaminen	Toteutunut tilusjärjestely	Tilusjärjestelyn toteuttaminen

Tuloarviot ja määrärahat

<i>Tekninen toimi</i> Nettositova (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	24 028	22 638	26 974	23 161	22 368
Valmistus omaan käyttöön (+)	258	261	267	267	267
Toimintakulut (-)	-23 165	-22 365	-26 384	-24 416	-23 652
Toimintakate, netto* (+/-)	1 121	534	857	- 988	-1 017
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-6 467	-6 909	-6 914	-6 666	-6 607
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-5 346	-6 375	-6 057	-7 654	-7 624

Tilakeskus

Toimielin: Tekninen lautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukonieni

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Vastuualueen perustehtävänä on kaupungin rakennusten ylläpito-, korjaus- ja uudisrakentaminen, sekä rakennusomaisuuden säilyttäminen, kehittäminen ja jalostaminen.

Tilakeskus tuottaa sisäisille ja ulkoisille vuokralaisille laadukkaat ja kilpailukykyiset tilat. Tilakeskus omistaa ja hallinnoi kaupungin rakennusomaisuutta ja tarjoaa kaupungin toimialoille tarvittavat tilat sekä hallinnoi n. 150 vuokra-asuntoa, joista pääosa on vanhusten vuokra-asuntoja. Tilakeskus huolehtii myös uudis- ja perusparannushankkeiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Tilakeskus käsitellään kirjanpidossa laskennallisena taseyksikkönä.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Kiinteistöjen ylläpito ja hoito salkutusperiaatteiden mukaisesti. Investoinnit keskitetään kaupungin ydintoimintaa tukeviin kiinteistöihin. Käyttöä vaille jäävistä rakennuksista on luovuttava (myytävä, purettava tai muokattava jatkokäyttöön) mahdollisimman pian. Tilojen myynnissä tehdään aktiivista yhteistyötä konsernihallinnon kanssa, joka toimeenpanee kiinteistöjen myynnit.

Suunnitelmakaudella kuntien on yhtiötettävä sote-kiinteistöjen vuokraus. Yhtiöittämisen taloudelliset vaikutukset näkyvät Tilakeskuksen talousluvissa vuodesta 2026 alkaen.

Valtuuston sitovat taseyksikön tulostavoitteet vuodelle 2025 (1000 eur)		
Tulostavoite	-1 620	
Korvaus jäännöspääomasta	725	
Taseyksikön investointeihin sitoutuneen lainapääoman muutos	9 680	
Kokonaisinvestointien nettomäärä	-11 570	
Vuonna 2025 toteutettavat yli 500 000 euron hankkeet	Kustannukset TA2025	Kokonais-kustannusarvio
Sylvään taitotalo	4 500	9 500
Pehulan monipalvelukeskus	4 400	9 500
Uimahalli	2 000	25 000

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tilapalveluverkko päivitetään vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä	Tyhjien tilojen määrä enintään 5 % rakennusmäärästä	Vuokraamattomien neliöiden osuus rakennusmäärästä	Kiinteistöjen jatkojalostaminen, myynti ja purkaminen
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Sylvään taitotalon ja Pehulan monipalvelukeskuksen toteutus	Sylvään taitotalon ja Pehulan monipalvelukeskuksen rakentaminen etenee suunnitelmien mukaisesti	Rakentamisen eteneminen	Rakentaminen jatkuu
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Luodaan edellytyksiä sähköisen liikenteen kasvulle	Sastamalan alueella on kattava sähköautojen latausverkosto	Latausverkoston laajeneminen	Toimitilojen yhteyteen rakennetaan rakennusmääräysten ja kysynnän mukaisia sähköautojen latauspisteitä
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Edistetään vihreää siirtymää lisäämällä aurinkosähkön käyttöä kaupungin kiinteistöissä	Kaupungin kiinteistöjen aurinkosähkövoimaloiden määrä lisääntyy	Aurinkosähkövoimaloiden määrän kasvu	Lisätään kiinteistöjen aurinkosähkövoimaloita

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Vuokra-asuntojen määrä	148	148	145	142	139
Tyhjiä tiloja %	5,8	5,0	5,0	5,0	5,0
Rakennusmäärä m ²	136 600	136 600	133 000	120 000	115 700

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Tilakeskus					
Nettositova (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	13 545	13 246	13 807	10 480	10 079
Valmistus omaan käyttöön (+)	71	25	30	30	30
Toimintakulut (-)	-9 058	-9 071	-9 214	-7 694	-7 267
Toimintakate, netto* (+/-)	4 558	4 200	4 623	2 816	2 842
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-3 906	-4 210	-4 166	-3 762	-3 574
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	652	-10	457	- 946	- 732

Yhdyskuntatekniikka

Toimielin: Tekninen lautakunta

Vastuualueen vastuuhenkilö: Yhdyskuntatekniikan päällikkö Pasi Lähteenmäki

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Yhdyskuntatekniikan tehtävänä on vastata yhdyskuntarakentamisesta, liikenneväylien ja yleisten alueiden kunnossapidosta, varastosta, konekeskuksesta, jätehuollosta, kaupungin metsistä sekä yksityistieavustuksista.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Toiminnan painopisteenä on toteuttaa investointiohjelman mukainen kunnallistekniikan rakentaminen, sekä pitää kunnossa hyvin toimiva kaupunkiympäristö.

Vesihuoltoverkostojen (Sastamalan Veden kanssa) ja katujen saneerausta jatketaan vuosittain. Katuvalaistuksen saneeraus vähemmän energiaa käyttäviin ratkaisuihin jatkuu.

Metsien hoitoa ja hakkuita toteutetaan metsäsuunnitelman pohjalta.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Luodaan ja ylläpidetään puitteita kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi	Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toteuttaminen	Kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuurin kehittämisen	Infrastruktuurin kunnossapitoa ja rakentamista toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman mukaisesti.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Kunnossapidettäviä väyliä, km	189	189	190	190	190
Kevytliikenneväyliä, km	87	88	88	88	88
Hoidettavia puistoja ja katuviheriöitä, ha	65	65	65	65	65
Puistometsiä, ha	140	140	140	140	140
Kunnossapitoavustusta hakeneiden yksityisteiden lukumäärä (kpl), kokonaispituus Sastamalan alueella (km) ja avustettava pituus (km)	367 774 698	375 779 708	367 774 698	367 774 698	367 774 698
Kaupungin ulosvuokrattu peltopinta-ala, ha	280	281	285	285	280
Kaupungin omistuksessa oleva metsäpinta-ala, ha	2 184	2 185	2 172	2 172	2 172
Metsän myyntitulo, €	312 886	260 000	260 000	260 000	260 000

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Yhdyskuntateknikka					
Nettositova (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	1 231	949	946	946	946
Valmistus omaan käyttöön (+)	187	236	237	237	237
Toimintakulut (-)	-4 659	-4 594	-4 724	-4 745	-4 786
Toimintakate, netto* (+/-)	-3 241	-3 409	-3 541	-3 562	-3 603
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-2 561	-2 699	-2 748	-2 904	-3 033
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-5 802	-6 108	-6 289	-6 466	-6 636

Maaseutupalvelut

Toimielin: Tekninen lautakunta

Vastuualueen vastuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukonieni

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Maaseutupalveluiden vastuualue

- hallinnoi kansallisten ja EU-rahoitteisten viljelijätukien kuntatason tehtäviä (laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa 210/2010). Ruokaviraston ja Sastamalan kaupungin välinen sopimus eräiden maksajavirastotehtävien siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle, jonka muodostavat Sastamalan ja Ikaalisten kaupungit sekä Hämeenkyrön kunta.

-toimii maatalousyrittäjien lomituspäivälaissa (1231/1996) tarkoitettuna paikallisyksikkönä ja huolehtii Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa solmitun toimeksiantosopimuksen nojalla edellä mainitun lain ja maatalousyrittäjien lomituspäivälaissa (1333/1996) mukaan paikallisyksikölle kuuluvista tehtävistä Hämeenkyrön, Juupajoen, Lempäälän, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Urjalan ja Vesilahden kuntien sekä Akaan, Ikaalisten, Kangasalan, Nokian, Oriveden, Sastamalan, Tampereen, Valkeakosken, Virtain ja Ylöjärven kaupunkien käsittävällä alueella.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

1.1.2025 alkaen Kankaanpään kaupungin hallinnoima lomituspäivälaisten toimialue liittyy Sastamalan kaupungin hallinnoimaan toimialueeseen. Toimeksiantosopimus on allekirjoitettu Melan kanssa kaupunginhallituksen päätöksellä §257 18.12.2023. Sastamalan lomituspäivälaisten paikallisyksikön alueeseen liittyvät uusina Jämijärven, Karvian, Kihniön, Merikarvian, Pomarkun ja Siikaisten kunnat, sekä Kankaanpään, Parkanon, Porin ja Ulvilan kaupungit. Henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella Sastamalan kaupungin palvelukseen. Siirtyviä työntekijöitä on yhteensä 51.

Tuloskortti / Lautakuntatason toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Elinvoimaa työstä ja yritystyöjydestä	Maaseutuviranomaispalveluiden järjestäminen maksajavirastosopimuksen mukaisesti. Maaseutuviranomaispalvelut tuotetaan kustannustehokkaasti.	Maaseutuviranomaispalvelut hoidetaan vaatimusten mukaisesti. Maaseutuviranomaispalveluiden kustannukset ovat enintään 600 €/aktiivitala.	Ruokavirastolle vuosittain 15.11. annettava maksajavirastovakuutus, että tehtävät ovat hoidettu vaatimusten mukaisesti. Ruokaviraston mahdolliset kuntatarkastukset ja mahdolliset välitarkastukset. Maaseutuviranomaispalveluiden kustannukset aktiivitalaa kohti.	Tehtävien hoitaminen maksajavirastosopimuksen mukaisesti. Seurataan puolivuositain talouden toteutumaa.
Elinvoimaa työstä ja yritystyöjydestä	Järjestetään laadukkaat lomituspalvelut toimialueen maatalousyrittäjille ammattitaitoisten lomittajien turvin lainmukaisesti ja taloudellisesti.	Asiakkaat saavat lomituspalvelut täysimääräisesti, vuosiloma- ja sijaisapupäätösten mukaisesti. Tyytyväinen asiakas.	Vuosilomapäiviä toteutuu keskimäärin vähintään 25 pv / käyttäjä. Vuosilomapäivät toteutuvat tasaisesti ympärivuoden, tavoite 45-55% / vuosipuolisko. Asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan palvelunkäyttäjät ovat tyytyväisiä sijaisapujen järjestymiseen, arvosana vähintään 4,0 (asteikko 1 - 5).	Henkilöstön jaksamista ja osaamista ylläpidetään. Asiakastilojen kanssa laaditaan yhteistyösuunnitelmat, joissa määritellään maatalousyrittäjien lomituspalvelutarpeet. Asiakastyytyväisyyskysely maatalousyrittäjille.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Tukitilojen määrä	1 064	1 030	1 015	995	975
Maaseutuviranomaispalveluiden kustannukset aktiivitalaa kohti	-	450	450	475	500
Lomitettavat tilat/lomitettavat maatalousyrittäjät	432 / 620	425 / 625	580 / 870	560 / 850	540 / 820
Lomitettavat päivät	30 100	27 550	37 100	35 300	33 600

Tuloarviot ja määrärahat/ lautakuntataso

Maaseutupalvelut	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Nettositova (1000 €)					
Sitovuustaso: toimintakate, netto*					
Toimintatuotot (+)	9 252	8 444	12 222	11 736	11 343
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-9 448	-8 701	-12 447	-11 977	-11 598
Toimintakate, netto* (+/-)	- 196	- 257	- 225	- 241	- 255
Poistot ja arvonalentumiset (-)			0		
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	- 196	- 257	- 225	- 241	- 255

13. INVESTOINNIT

Investointikokonaisuuksien linjaukset

Sastamalan kaupungin strategian mukaan

- Maanhankinta keskitetään alueille, joilla arvioidaan olevan kasvupotentiaalia tulevaisuudessa
- Kaupunki omistaa tällä hetkellä pääsääntöisesti omassa palvelutuotannossa käytettävät kiinteistöt. Uu- sissa kohteissa omistus ratkaistaan tapauskohtaisesti.
- Tarpeettomat kiinteistöt myydään tai puretaan, kiinteistöjen käytön tehostamista jatketaan määrätieto- sesti.

Investointikokonaisuuksia suunnitellaan ja toteutetaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Valtuuston 24.6.2019 hyväksymä tilaohjelma ja siihen liittyvät tilojen salkutusperiaatteet ja salkkujako linjaavat kiinteistöjen rakentamis- ja ylläpitoinvestointien toteuttamista. Palveluverkkopäätökset ohjaavat kiinteistöjen rakentamista.

Sivistystoimen palveluverkkoselvitys ja palveluverkkoa koskevat periaatelinjaukset on käsitelty valtuustossa 2.3.2020. Osana talouden 2020-2023 sopeutusohjelmaa on tarkasteltu myös muiden toimialojen palveluverk- kokonaisuutta. Palveluverkkokokonaisuutta käsitellään uudelleen talousarviovuoden 2025 aikana.

Katusaneeraus- ja muut kadunrakentamisinvestoinnit toteutetaan pääosin omajohtoisesti kilpailutettuja työ- kone- ja kuljetuspalveluyrittäjiä käyttäen, infrahankkeiden kilpailutus on vaihtoehto. Toteutustavan valinnassa huomioidaan tapauskohtaisesti resurssit, riskit, taloudellisuus, sekä joustavuus.

Myös muiden investointien toteutus edellyttää suunnitelmallisuutta ja kokonaistarpeen arviointia.

Hallintorakennukset

- Investointisuunnitelma 2025-2027 ei sisällä hallintorakennusten uudisrakentamista
- Tilaratkaisut toteutetaan suunnitelmallisesti ottaen huomioon tilojen käytön optimointi ja yhteiskäyttö
- Ylläpitoinvestoinnit toteutetaan tilaohjelman määrittelemiä periaattein
  - o tilankäytön kokonaistarkastelu muutostöiden yhteydessä: tilojen uudelleenjärjestely ja saneer- aus edellyttävät pääsääntöisesti vanhoista toimitiloista luopumista
  - o varaudutaan sote-uudistuksen tuomiin tilatarpeiden muutoksiin (mahdolliset vapautuvat tilat vuoden 2025 lopussa).

Soterakennukset

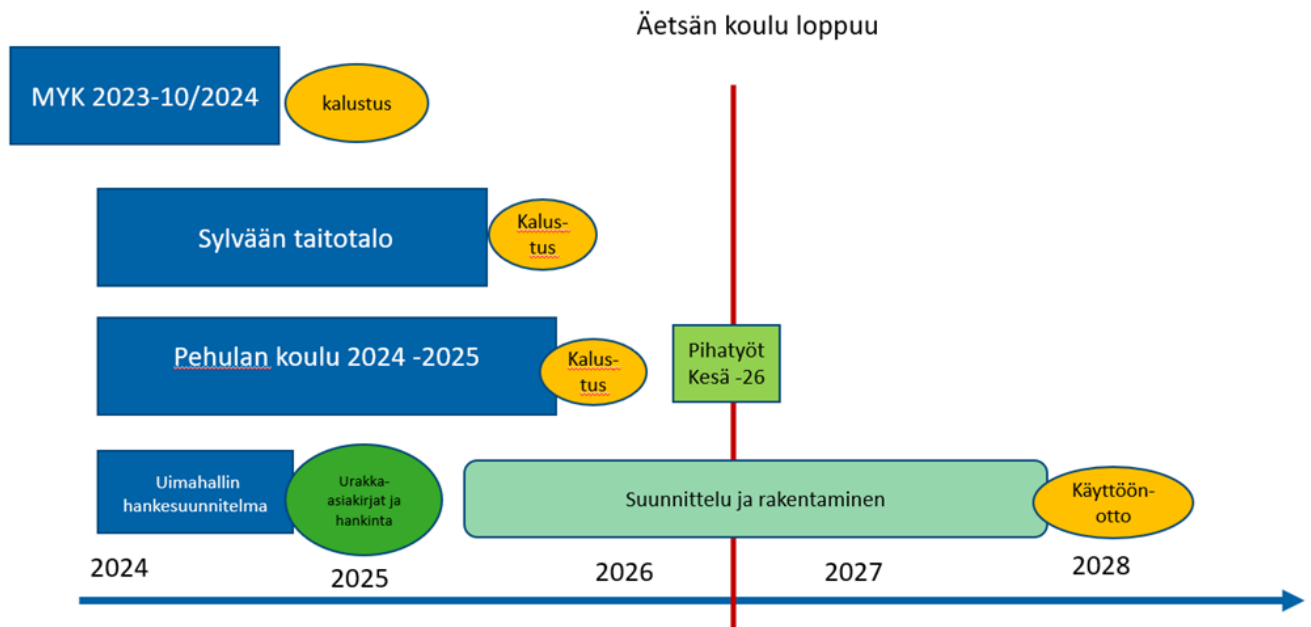
- Riskienhallintainvestoinnit toteutetaan tarvittaessa ottaen huomioon Pirkanmaan hyvinvointialueen sitoutuminen kohteeseen palveluverkkopäätöksillään, sekä kaupungin tilaohjelma ja salkutus.
- Edistetään vanhusten ja vammaisten yhteisöllisen asumisen ja palveluasumisen tilatarpeiden huomioid- mista.
- Uusi asuntorakentaminen toteutetaan ensisijaisesti Sastamalan Vuokratalot Oy:n tai muiden Ara-ra- hoitukseen oikeutettujen yritysten investointihankkeina.
- Tulevaisuudessa hyvinvointialueen käyttöön tulevat investointikohteet ja peruskorjaukset valmistellaan hyvinvointialueen tarpeiden pohjalta.
- sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen toteutetaan vuoden 2026 alusta.

Sivistystoimen tilaratkaisut

- Sivistystoimen tilaratkaisut pohjautuvat Palveluverkko 2030 –selvitykseen ja sen pohjalta tehtyihin lin- jauksiin.
- Kouluinvestointien toteutus etenee seuraavasti:
  - o Sylvään taitotalo, Hankesuunnitelma hyväksytty 6/2023, hankkeen kilpailutus 11–12/2023 ja toteutus 2024–2025.

- Pehulan monipalvelukeskuksen (yksisarjainen alakoulu, päiväkoti (3 ryhmää), liikuntasali). Rakentaminen ajoittuu pääosin vuosille 2024-2025, pihatyöt keväällä 2026. Hankkeen rahoituksesta päättää kaupunginhallitus. Määrärahavaraus rakentamiselle on 9,5 M€, alv 0 % ilman kalustamista.
  - Äetsän koulun siirtorakennuksen optiovuodet 2025-2026 on otettu käyttöön.
  - Äetsän koulun toiminnan päättyessä tehdään kokonais selvitys/hankesuunnitelma sivistystoimen palveluiden sijaitsemisesta Äetsän ja Kiikan koulun tonteilla. Hankesuunnittelu 2025.
  - Lukion ja Marttilan koulun kiinteistön korjaustarpeille laaditaan tarveselvitys kun rakennuksen tuleva käyttö on ratkaistu. Tarvittaessa kohteeseen varataan määräraha suunnitelmavuosille.
- Sivistystoimen rakennusten pienemmät riskienhallinta- ja korjausinvestoinnit toteutetaan tarvittaessa investointien kokonaismäärärahan puitteissa ottaen huomioon palveluverkkosuunnitelma ja laadittu tilaohjelma sekä salkutus.

Isojen rakennushankkeiden aikataulu

Liikuntapaikat (ulko- ja sisäliikunta)

- Vanhoissa kuntakeskuksissa on tarjolla sekä sisä- että ulkoliikuntamahdollisuus (urheilu/monitoimikenttä, liikuntasali).
- Jäähallin ja keskustentän neljän pukuhuoneen huoltorakennus toteutetaan Saskyn ja kaupungin yhteistyöhankkeena pääosin oppilastyönä. Työt jatkuvat vuoden 2025.
- Sastamalan kaupunginvaltuusto on päättänyt kokouksessaan 11.11.2024 hyväksyä uima- ja liikuntahallin hankesuunnitelman. Uima- ja liikuntahalli tullaan rakentamaan vuosina 2025-2027 Sylvään koulun tontille hankesuunnitelman mukaisesti. Hankkeelle tullaan hakemaan opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää liikuntapaikka avustusta. Kiinteistöä varten perustetaan kaupungin sataprosenttisesti omistama kiinteistöyhtiö, jonka osakepääoma on 500 000 euroa. Kaupunki tulee pääomittamaan kiinteistöyhtiötä 4,5M€ sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahastoon rakentamisen aikana.

Sastamalan kaupungin vuoden 2025 investointiohjelmaan varaamaan kahden miljoonan euron pääomitus uima-liikuntahalli rakennukseen. Loppu pääomitus tullaan tekemään vuonna 2026.

- Uima- ja liikuntahalli on talousarviovaiheessa kaupungin taseessa. Yhtiöittäminen aiheuttama talousarviomuutos tehdään siinä vaiheessa, kun uusi yhtiö on perustettu.

Asuntoalueet, asuinympäristö

- Vuoden 2025 talousarvio sisältää Uotsolan kaava-alueen ensimmäisen osan rakentamisen.
- Katualueiden saneerausta jatketaan saneerausohjelman mukaisessa laajuudessa

Yritysalueet

- Nokiankadun saneeraus on alkanut ja valmistuu 2025.
- Täydennysrakentamista suoritetaan tarvittaessa

Ulkoisten tahojen kanssa toteutettavat yhteishankkeet

Seuraaviin ELY:n ja Väyläviraston yhteishankkeisiin sitoudutaan ja valtion rahoituksen varmistuttua tarvittavasta määrärahasta päätetään erikseen valtuustossa.

Pirkanmaan ELY-keskus

- Tiisalan tien ja 249 tien kiertoliittymä: ½ osuus 430 000 euroa (Vanha kustannusarvio ilman indeksitarkistusta)
- Kaukola-Kiikka kevyen liikenteen väylä: ½ osuus 1 050 000 euroa (Vanha kustannusarvio ilman indeksitarkistusta)
- Häijää-Nokia valaistus. ½ osuus, arvio n. 425 000 €.

Väylävirasto

- Vammalan aseman laituripolun ja alikulun suunnittelu 2024-2026. Suunnittelu käynnistyi v. 2024.. Kaupungin osuus rata- ja katusuunnittelusta 220 000 €. Rakentamisesta päätetään erikseen. Vuodelle 2025 on varattu 70 000 €.

Vesihuolto

- Vesihuoltoverkostoa rakennetaan/saneerataan katurakennuksen yhteydessä.
- Vesihuollon rakentaminen toteutetaan pääosin omajohtoisesti kilpailutettuja työkone- ja kuljetuspalveluyrittäjiä käyttäen.
- Vuotovesisaneeraukset toteutetaan suunnitelmallisesti päivitettävän saneerausohjelman mukaisesti.
- Pumppaamojen ja vedenottamoiden saneeraukset toteutetaan suunnitelmallisesti lähivuosina määrärahojen puitteissa.
- Investointitaso pyritään pitämään kahden miljoonan euron tasolla taksan korotuspaineen hillitsemiseksi.
- Aloitetaan etäluettavien vesimittareiden vaihtohanke Äetsän alueesta. Tavoitteena on vaihtaa määrärahojen puitteissa etäluettavat vesimittarit neljän-viiden vuoden aikana Sastamalan veden asiakkaille.

Vapautuvat/tyhjät rakennukset

- Tilojen kiinteistökohtainen tarkastelu valtuuston 24.6.2019 hyväksymän toimitilo-ohjelman ja siihen liittyvien salkutusperiaatteiden mukaisesti
  - o Tilojen jalostustarve/-mahdollisuus kaupungin omaan käyttöön huomioiden tilankäytön optimointitavoite.
  - o myynti, vuokraus, purku, alueen uudelleen kaavoitus
  - o varaudutaan Pirhan palveluverkkopäätöksiin

Irtaimisto:

- Hankinnoissa käytetään myös vuokrausta tapauskohtaisesti harkiten.

Sivistystoimen oppimisympäristöt/digitalisaatio:

- TVT-strategian mukainen oppimisympäristöjen investointiluonteinen kehittäminen. Investointivaraus on 80 000 euroa vuosittain.
- Uusien toimitilojen ensikertainen kalustushankinta voidaan toteuttaa investointina tai leasing-rahoitteisena.
- Sylvään taitotalon ja Pehulan koulun kalustamiseen varaudutaan loppuvuodesta 2025.

Investointimäärärahojen sitovuudet ja käyttösuunnitelmien käsittely määräytyvät samaan tapaan kuin vuonna 2024.

Investointisuunnitelma vuosille 2025-2027 (luvut tuhansina euroina)

Sitovuus: Vuoden 2025 investointimäärärahat ovat nettositovia alla olevien taulukoiden mukaisesti. Isojen hankkeiden määrärahoista ja muutoksista päättää kaupunginhallitus (500 000 -1 000 000 euron hankkeet) tai kaupunginvaltuusto (yli 1 000 000 euron hankkeet). Investointisuunnitelmaan sisältyvistä suurimmista hankkeista on erittelyt jäljempänä. Alle 500 000 euron hankkeista ja määrärahamuutoksista päättää ao. lautakunta, ellei hankkeen merkittävyys edellytä hallitus/valtuustokäsittelyä.

Määrärahojen ohjeellinen käyttö on määritelty edellä investointikokonaisuuksien linjauksissa ja alla kunkin toimialan määräraha-aulukon yhteydessä. Lautakuntatason käyttösuunnitelmat pohjautuvat tehtyihin linjauksiin. Lautakunta voi tarvittaessa siirtää määrärahoja investointiryhmien välillä lukuunottamatta hallituksen/valtuuston päätösvaltaan kuuluvia investointeja.

Suunnitelmavuosien osalta investointisuunnitelma on ohjeellinen ja ratkaistaan kyseisten vuosien talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Investoinnit, kaupunki+liikelaitos	2025	2026	2027	TS 2025- 2027
Investointimenot	-17 020	-19 130	-16 280	-52 430
Rahoitusosuudet		1 000		1 000
Käyttöom. Myynnit	300	300	300	900
Yhteensä	-16 720	-17 830	-15 980	-50 530

Konsernihallinto	2025	2026	2027	TS 2025- 2027
Maanhankinta, menot	-200	-200	-200	-600
Tonttien myynti, tasearvo	200	200	200	600
Osakkeet ja osuudet				0
Investointimenot (brutto)	-200	-200	-200	-600
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Käyttöom. Myynnit	200	200	200	600
Yhteensä = sitova määräraha 2025	0	0	0	0

- Maanostoon ja -myyntiin vuosittainen varaus

Sivistystoimi	2025	2026	2027	TS 2025- 2027
Investointimenot (brutto)	-880	-80	-80	-1 040
Rahoitusosuudet				0
Käyttöom. Myynnit				0
Yhteensä = sitova määräraha 2025	-880	-80	-80	-1 040

- Tvt-strategian mukainen oppimisympäristöjen investointiluonteinen kehittäminen 80.000 euroa/vuosi.

- Sylvään Taitotalon ja Pehulan monipalvelukeskuksen ensikertainen kalustaminen 0,8 milj. €.

Tilakeskus	2025	2026	2027	TS 2025- 2027
Elinvoimainvestoinnit *	-2 100	-12 250	-10 500	-24 850
Peruspalveluiden isot investoinnit *	-8 970	-1 400	-400	-10 770
Riskienhallinnan isot investoinnit *				0
Peruspalveluiden ja riskienhall. muut investoinnit	0	0	0	0
Pieninvestoinnit	-600	-600	-600	-1 800
Myytävät kohteet, tasearvo	100	100	100	300
Investointimenot (brutto)	-11 670	-14 250	-11 500	-37 420
Rahoitusosuudet		1 000		1 000
Käyttöom. Myynnit	100	100	100	300
Yhteensä = sitova määräraha 2025	-11 570	-13 150	-11 400	-36 120

* yli 500 000 euron euron investoinnit, erittely jäljempänä.

Elinvoimainvestoinnit sisältävät uimahallin rakentamisen suunnittelun ja rakentamisen 24 milj. € ja muut yritystilat. Peruspalveluinvestoinnit sisältävät Pehulan monipalvelukeskuksen ja Sylvään Taitotalon rakentamisen, liikuntatilojen korjausta ja Sylvään A-talon luokkamutokset.

Pieninvestoinnit sisältävät pieninvestointeja, jotka tekninen lautakunta määrittelee tarkemmin käyttösuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Rahoitusosuudet sisältävät liikunta/uimahalliin saatavan avustuksen.

Yhdyskuntatekniikka	2025	2026	2027	TS 2025- 2027
Strategiset yhd.tekn. kohteet	-70	-60	0	-130
Uudet kaava-alueet	-250	-150	-150	-550
*Uudet asunto-alueet	0	0	0	0
*Uudet teollisuusalueet	0	0	0	0
Muu yhdyskuntarakentaminen	-1 950	-2 090	-2 050	-6 090
*Katujen perusparannus	-1 000	-1 000	-1 000	-3 000
*Siltojen perusparannus	-100	-390	-290	-780
*Muut yhd.tekn kohteet	-850	-700	-760	-2 310
*Liikuntapaikat	0	0	0	0
Yhdyskuntatekniikan kalusto/hankinnat	0	0	0	0
Investointimenot (brutto)	-2 270	-2 300	-2 200	-6 770
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Käyttöom. Myynnit	0	0	0	0
Yhteensä = sitova määräraha 2025	-2 270	-2 300	-2 200	-6 770

Strategiset yhd.tekn. kohteet sisältää aseman alikulun suunnittelun v. 2025 ja Sykkeen alueen asfaltointin v. 2026.

Kaava-alueet sisältävät Uotsolan kaava-alueen ensimmäisen osan rakentamisen.

Muut yhdyskuntatekniikan kohteet sisältävät Nokian kadun asfaltointia, katuvalaistuksen ja kevyen liikenteen väylien saneerausta, asfaltointia ja leikkipuistojen rakentamista.

Sastamalan Vesi liikelaitos	2025	2026	2027	TS 2025- 2027
Investointimenot (brutto)	-2 000	-2 300	-2 300	-6 600
Rahoitusosuudet				0
Käyttöom. Myynnit				0
Yhteensä = sitova määräraha 2025	-2 000	-2 300	-2 300	-6 600

Verkostosaneeraukset 1 M€, Uotsolantie kaava-alue 250.000 €, haja-asutusalueen vesihuolto 150.000 €, etäluettavat mittarit 150.000 €. Muina vuosina saneeraukset 1 milj. €, laitteet 1 mij. € ja etäluettavat mittarit 0,3 milj. €.

INVESTOINNIT, erittely

Elinvoimainvestoinnit ja muut isot investoinnit (yli 500 000 €) erittely

Vuonna 2025 toteutettavat / käynnistettävät isot investoinnit

Erittelyn mukaiset isot investointihankkeet tulee toteuttaa/käynnistää vuoden 2025 aikana, ellei hankkeen ulkopuolisesta rahoituksesta muuta johdu. Hankkeista on esitetty kustannusarvio, toteutusajankohta sekä vuoden 2025 talousarvioon sisältyvä ohjeellinen määräraha. Määrärahasta voidaan poiketa teknisen toimen tai Tilakeskuksen kokonaismäärärahan puitteissa. Määrärahojen muutoksista ja poikkeamista päätetään hallintosäännön mukaisesti hankkeen kustannusarvio huomioon ottaen (lautakunta/hallitus/valtuusto).

Peruspalveluiden isot investoinnit, Tilakeskus				
Investointihanke	Kustannusarvio 1 000 €	Toteutusajankohta	TA2025 1000 €	Lisätiedot hankkeesta
Sylvään Taitotalo (taitoaineiden luokat ja liikuntasali)	9 900	2023-2026	4 500	Kustannusarvio sis. kalustuksen
Pehulan monipalvelukeskus	9 900	2024-2026	4 400	Kustannusarvio sis. kalustuksen
Uimahalli ja liikuntahalli	25 000	2024-2027	2 000	Suunnittelu 2025. Toteutus 2026-2027. Kustannusarviossa ei huomioitu mahd. rahoitusosuutta.

Peruspalveluiden isot investoinnit, Vesi-liikelaitos				
Investointihanke	Kustannusarvio 1 000 €	Toteutusajankohta	TA2025 1000 €	Lisätiedot hankkeesta
Etäluettavat mittarit	750	2025-2027	150	

Odottavat isot investoinnit - ei vielä investointisuunnitelmassa, mutta investointipaineina suunnitelmakauden ulkopuolella (2028 ->)

Vuosina 2024-2027 investointitaso on poikkeuksellisen korkea, 75 milj. euroa, keskimääräisen vuosittaisen investointitason ollessa lähes 19 milj. euroa. Investointikohteiden toteuttamisen jälkeen investoinneissa on palattava perustasolle, jossa vuosittaiset investoinnit ovat keskimäärin 8-10 milj. euroa.

Investointitasoon ja lainamäärän kehitykseen vaikuttaa rakennusinvestointien toteutustapa: vuokraus, leasing-rahoitus tai oma investointi. Toteutustavasta riippumatta käyttö- ja pääomakustannukset tulevat viime kädessä kaupungin maksettavaksi ja vastattavaksi.

14. TULOS-JA RAHOITUSLASKELMAT, EMOKAUPUNKI JA LASKENNALLISET TASEYKSIKÖT

Kaupunki mukaan lukien Tilakeskus (laskennallinen taseyksikkö), mutta ilman Sastamalan Vesi liikelaitosta.

TULOSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN KAUPUNKI ilman liikelaitosta		
	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	37 754	33 750	32 954
Valmistus omaan käyttöön	267	267	267
Toimintakulut	-98 979	-98 243	-97 889
Toimintakate	-60 957	-64 226	-64 667
Verotulot	52 651	54 903	56 213
Valtionosuudet	16 545	16 140	15 894
Rahoitustuotot ja kulut	-1 267	-1 478	-1 904
Vuosikate	6 972	5 340	5 536
Poistot	-7 477	-7 414	-7 217
Tulos	-505	-2 074	-1 680
Tuloksenkäsittelyerät	284	407	401
Yli/alijäämä	-221	-1 667	-1 279

RAHOITUSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN KAUPUNKI ilman liikelaitosta		
	TA2025	TS2026	TS2027
Vuosikate	6 972	5 340	5 536
Tulorah korjauserät	0	0	0
Toiminnan rahavirta	6 972	5 340	5 536
Investointimenot	-15 020	-16 830	-13 980
Rahoitusosuudet	0	1 000	0
Myynnit	300	300	300
Investointien rahavirta	-14 720	-15 530	-13 680
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 748	-10 191	-8 144
Antolainojen muutos ulk	3	3	3
Antolainojen muutos sis	296	296	296
Lainanotto	16 800	20 210	19 380
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-9 375	-10 326	-11 457
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	0	0	0
Rahoitustoiminta	7 723	10 182	8 221
Vaikutus maksuvalmiuteen	-25	-8	77

Tilakeskuksen laskennallisen taseyksikön tulos- ja rahoituslaskelma

TULOSLASKELMA 1000 € ulk+sis	TILAKESKUS		
	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	13 807	10 480	10 079
Valmistus omaan käyttöön	30	30	30
Toimintakulut	-9 214	-7 694	-7 267
Toimintakate	4 623	2 816	2 842
Verotulot	0	0	0
Valtionosuudet	0	0	0
Rahoitustuotot ja kulut	-2 077	-2 454	-2 899
Vuosikate	2 546	361	-57
Poistot	-4 166	-3 762	-3 574
Tulos	-1 620	-3 401	-3 631
Tuloksenkäsittelyerät	177	299	283
Yli/alijäämä	-1 443	-3 102	-3 348

RAHOITUSLASKELMA 1000 € ulk+sis	TILAKESKUS		
	TA2024	TS2025	TS2026
Vuosikate	2 546	361	-57
Tulorah korjauserät	0	0	0
Toiminnan rahavirta	2 546	361	-57
Investointimenot	-11 670	-14 250	-11 500
Rahoitusosuudet	0	1 000	0
Myyntit	100	100	100
Investointien rahavirta	-11 570	-13 150	-11 400
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 024	-12 789	-11 457
Antolainojen muutos ulk	0	0	0
Antolainojen muutos sis	0	0	0
Lainanotto	16 800	20 210	19 380
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-7 120	-8 406	-9 877
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	0	0	0
Rahoitustoiminta	9 680	11 804	9 503
Vaikutus maksuvalmiuteen	656	-985	-1 954

15. LIKELAITOSTA KOSKEVAT TAVOITTEET JA LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN

Sastamalan Vesi liikelaitokselle asetettavat sitovat tavoitteet

Sitovuustaso on määritelty edellä kappaleessa 10.

Valtuustotason sitovat taloudelliset tavoitteet vuodelle 2025, 1000 €		
Tulostavoite	0	
Korvaus peruspääomasta	0 tilapäisesti vuonna 2025	
Toiminta-avustus liikelaitokselle	0	
Kunnan pääomasijoitus liikelaitokseen	0	
Liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle	0	
Ulkoisen lainanoton enimmäismäärä	1 900	
Kokonaisinvestointien nettomäärä	2 000	
Vuonna 2025 toteutettavat yli 500 000 euron hankkeet	Kustannukset 2025	Kokonais- kustannusarvio
Etäluettavat mittarit	150	750

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Liikelaitoksen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tukea uudisrakentamisella uusien rakennuskelpoisten tonttien myyntiin saamista	Vesihuollon rakentaminen käyttöön tuleville uusille tonteille määrärahojen puitteissa ja tarpeen varmistuttua	Tarpeen kattaminen	Vesihuollon rakentaminen määrärahojen puitteissa tarpeen varmistuttua
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Vuotovesien määrän vähentäminen	Vuotovesien pitkän ajan keskiarvon aleneminen	Vuotovesien pitkän ajan keskiarvo	Suunnitelmallinen verkostosaneeraus annettujen määrärahojen puitteissa
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Uudistetaan palvelutuantoa asiakaslähtöisesti digitalisuutta hyödyntämällä	Vedenkulutuksen seurannan ja tiedonsiirron digitalisointi etämittarointia hyödyntäen	Etäluettavien / perinteisten vesimittareiden suhdeluku	Etäluettavien vesimittareiden vaihtaminen aloitetaan

Muut toimenpiteet

Aiemman linjauksen mukaisesti kaupunki ei ole perinyt Sastamalan Vedeltä peruspääoman korkoa vuosina 2021-2024, mitä jatketaan vuonna 2025. Menettelyn tavoitteena on selkeyttää kaupungin ja veden keskinäistä rahoitusasemaa.

Sastamalan Vesi liikelaitoksen talousarvio on omana kokonaisuutenaan esitetty talousarviokirjan lopussa.

Liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN (1000 eur)						
TA2025						
	Sivouustarkastelu			Eliminoinnit		Kokonaistarkastel
	Kaupunki ulk+sis	Liikelaitos yhteensä ulk+sis	Kaupunki+ liikelaitos ulk+sis yht	Kaupunki sisäisten eliminointi	Liikelaitos yhteensä sis. eliminointi	Tuloslaskelma tilinpäätöksessä ulkoinen
Toimintatulot						
Myyntitulot, ulkoiset	16 517	7 160	23 677			23 677
Myyntitulot, sisäiset	2 569	306	2 875	-2 569	-306	
Maksutulot, ulkoiset	2 730		2 730			2 730
Maksutulot, sisäiset	29		29	-29		
Tuet ja avustukset	1 286	3	1 289			1 289
Tuet ja avustukset, kunnalta						
Muut toimintatulot, ulkoiset	6 311	8	6 319			6 319
Muut toimintatulot, sisäiset	8 312		8 312	-8 312		
Toimintatuotot yhteensä	37 754	7 477	45 231	-10 909	-306	34 015
Valmistus omaan käyttöön	267	193	460			460
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-50 519	-882	-51 401			-51 401
Palvelujen ostot, ulkoiset	-23 159	-3 316	-26 475			-26 475
Palvelujen ostot, sisäiset	-2 515	-264	-2 778	2 515	264	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulk.	-5 825	-1 212	-7 037			-7 037
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sisäiset	-125		-125	125		
Avustukset	-6 729		-6 729			-6 729
Avustukset liikelaitokselle						
Muut toimintamenot, ulkoiset	-1 887	-49	-1 936			-1 936
Muut toimintamenot, sisäiset	-8 222	-91	-8 312	8 222	91	
Toimintakulut yhteensä	-98 979	-5 814	-104 792	10 861	354	-93 577
Toimintakate	-60 957	1 856	-59 101	-49	49	-59 101
Verotulot	52 651		52 651			52 651
Valtionosuudet	16 545		16 545			16 545
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1 267	-121	-1 387			-1 387
Korkotuotot, ulkoiset						
Korkotuotot, sisäiset						
Muut rahoitustuotot, ulkoiset	170		170			170
Muut rahoitustuotot, sisäiset	725		725	-725		
Korkokulut, ulkoiset	-1 437	-121	-1 557			-1 557
Korkokulut, sisäiset						
Muut rahoituskulut, ulkoiset						
Korvaus jäännöspääomasta	-725		-725	725		
Muut rahoituskulut, sisäiset						
Vuosikate	6 972	1 735	8 707	-49	49	8 707
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 477	-1 735	-9 212			-9 212
Satunnaiset erät						
Tilikauden tulos	-505		-505	-49	49	-505

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN (1000 eur) TA2025						
	Sitovuustarkastelu			Eliminoinnit		Kokonaistarkastele
	Kaupunki ulk+sis	Liikelaitos yhteensä ulk+sis	Kaupunki+ liikelaitos ulk+sis yht	Kaupunki sisäisten eliminointi	Liikelaitos yhteensä sis. eliminointi	Rahoituslaskelma tilinpäätöksessä ulkoinen
Tulorahoitus						
Vuosikate	6 972	1 735	8 707	-49	49	8 707
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot						
Ulkoiset investointimenot	-15 020	-2 000	-17 020			-17 020
Sisäiset liittymismaksut						
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Omaisuu den ulkoiset luovutustulot	300		300			300
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 748	-265	-8 013	-49	49	-8 013
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten muutos ulk	3		3			3
Antolainasaamisten muutos sis.	296		296	-296		
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten muutos ulk.	7 425	578	8 003			8 003
Pitkäaikaisten muutos sis.		-296	-296		296	
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen var. ja po:n muut.						
Vaihto-omaisuuden muutos						
Saamisten muutos						
Saamisten muutos sis.						
Korottomien velkojen muutos						
Korottomien velkojen muutos sis						
Rahoituksen rahavirta	7 723	282	8 005	-296	296	8 005
Vaikutus maksuvalmiuteen	-25	17	-7	-344	344	-7

Liikelaitoksen vaikutus kunnan toimintakatteeseen:

TA2025 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Ulkoisen myynti	7 171	26 845	34 015
Toimintamenot	-5 266	-87 850	-93 117
Vaikutus toimintakatteeseen	1 904	-61 006	-59 101

Liikelaitoksen vaikutus kunnan vuosikatteeseen:

TA2025 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan toimintakatteeseen	1 904	-61 006	-59 101
Ulkoiset rahoituserät	-121	67 929	67 809
Vaikutus vuosikatteeseen	1 784	6 924	8 707

Liikelaitoksen vaikutus kunnan poistojen määrään ja tilikauden tulokseen:

TA2025 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	1 784	6 924	8 707
Vaikutus kunnan poistoihin	-1 735	-7 477	-9 212
Vaikutus tilikauden tulokseen	49	-553	-505

Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan ja investointien rahavirtaan:

TA2025 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	1 784	6 924	8 707
Ulkoiset satunnaiset erät	0	0	0
Ulkoiset tulorahoituksen korjauserät	0	0	0
Ulkoiset investointimenot	-2 000	-15 020	-17 020
Ulkoiset investointitulot	0	300	300
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-216	-7 796	-8 013

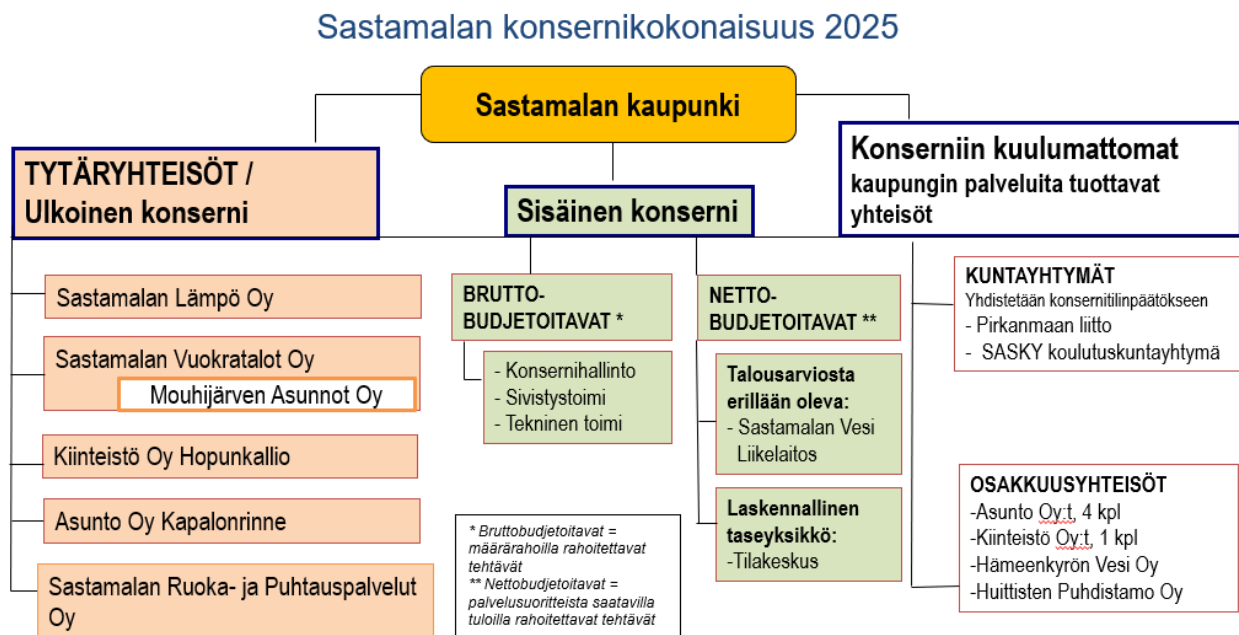
Liikelaitoksen vaikutus kunnan rahoituksen rahavirtaan:

TA2025 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Ulkoiset antolainasaamisten muutokset	0	3	3
Ulkoiset velkojen muutokset	578	7 425	8 003
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Toimeksiantojen var. ja po:n muut.	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0
Ulkoiset saamisten muutokset	0	0	0
Ulkoiset korottomien velkojen muutokset	0	0	0
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	578	7 427	8 005

Liikelaitoksen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen

TA2025 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-216	-7 796	-8 013
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	578	7 427	8 005
Vaikutus maksuvalmiuteen	362	-369	-7

16. SASTAMALAN KONSERNIIN KUULUVILLE YHTIÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

Konsernikokonaisuuden muutokset 2025-2027:

- Kunnan on yhtiöitettävä hyvinvointialueelle vuokrattavat tilat vuoden 2026 alusta
- Kaupungin suoraan vuokraamien asuntojen mahdollinen yhtiöön siirtyminen selvitetään suunnitelma-
kauden aikana.

Konserniohjaus ja konserniin kuuluville tytäryhtiöille ja kuntayhtymille asetettavat ta- voitteet

Kuntalaki (410/2015) sisältää määräykset omistaja- ja konserniohjauksesta. Kaupungin päivitetty konserniohje on hyväksytty valtuustossa vuonna 2022. Tytäryhtiöiden tulee soveltuvin osin noudattaa kaupungin konserniohjetta, omistajapoliittisia linjauksia, henkilöstöpolitiikkaa, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta sekä muuta konsernia koskevaa ohjeistusta.

Kaupunki ohjaa tytäryhtiöidensä toimintaa myös asettamalla niille tavoitteita talousarviossa. Kaupungin keskeisimmille tytäryhtiöille määritellään sitovat tavoitteet kaupungin talousarvioon sisältyvillä yhtiöiden tuloskorkeilla. Muiden yhtiöiden osalta tavoitteena on, että yhtiöitä hoidetaan terveellä liiketoimintaperiaatteilla ja että ne toimivat ilman kaupungin taloudellista avustusta tai muuta tukea.

Osakkuusyhteisöille ei talousarviossa aseteta omia tavoitteita. Osakkuusyhteisöistä merkittävimmät ovat Hämeenkyrön Vesi Oy ja Huittisten Puhdistamo Oy. Pääsääntö osakkuusyhtiöiden toiminnassa ja seurannassa on, että yhtiöt toteuttavat yhtiöjärjestyksen mukaista tehtävänsä ja niiden taloutta hoidetaan terveellä liiketoimintaperiaatteella.

Kuntayhtymien osalta tavoitteet on asetettu kuntayhtymien omissa taloussuunnitelmissa ja -arvioissa. Kaupunki seuraa kuntayhtymien tavoitteiden toteutumista.

Konsernia koskevat tavoitteet:

- Konsernivelkataso säilyy alle valtakunnan keskitason, seuranta vuosittain
- Konsernin vuokraustoiminnan selkeyttäminen sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen yhteydessä

Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Ruoka-, puhtaus- ja ravitsemusterapeutin palvelut sekä koulutus- ja asiantuntijapalvelut. 365 - asiakkaidemme terveyden ja hyvinvoinnin parhaaksi.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2025-2027)

Tyytyväiset tilaaja- ja loppuasiakkaat. Kannattavat ja kilpailukykyiset palvelut.

Veto- ja pitovoimainen työpaikka erilaisissa elämäntilanteissa.

Omistuspohjan kasvattaminen.

Vastuullinen toiminta.

Palvelutuotannon laajentaminen hyvinvointialueella.

Omistuspohjan kasvattaminen.

Asiantuntijapalveluiden kehittäminen ja myynnin kasvattaminen.

Digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen hallitusti.

Puhtausalan aktiivinen kehittäminen valtakunnallisesti erilaisissa projekteissa, ja alan edelläkävijänä profiloituminen.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2025-2027

Maailmanlaajuisten konfliktien mahdollinen jatkuminen ja laajentuminen sekä niiden vaikutukset esimerkiksi elintarvikkeiden maailmanmarkkinahintoihin.

Mahdolliset muutokset lainsäädäntöön, esim. in-house -yhtiöiden asemaa koskien.

Omistajien mahdolliset toiminnan muutokset, esim. palveluverkon muutokset tai palveluiden yksityistäminen voivat vaikuttaa merkittävästi yhtiön toimintaedellytyksiin.

Servi tuottaa Punkalaitumen kunnan koulujen ja päiväkodin ruokapalvelut ajalla 1.11.2024 - 30.6.2027. Sopimuksen myötä palveluverkko kasvaa kolmella uudella toimipisteellä Punkalaitumella.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2025-2027

Ruokapalveluiden tuotantoprosessien sekä tuotannonohjauksen tehostaminen.

Kasvumahdollisuuksien hyödyntäminen.

Digitalisaation tehokas hyödyntäminen hallitusti.

Jatketaan vuoden 2024 talouden tasapainottamisohjelmassa määriteltyjä toimia, joiden toteuttaminen tapahtuu vuonna 2025.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

Riski: Osakkaiden tekemät ratkaisut (esim. Pirha keskittää palveluita Sastamalasta Tampereelle tai päivähoidon yksityistäminen) sekä muutokset väestön ikärakenteessa vähentävät ruokapalveluiden myyntiä.

Varautuminen: Myynnin kasvattaminen hyvinvointialueella Sastamalan rajojen ulkopuolella, osakaspuhjan laajentaminen, uudet palvelut nykyisille asiakkaille, ruokatuotannon tehokkuuden parantaminen.

Riski: Palvelutuotannossa tarvittavien aineiden, tarvikkeiden tai palveluiden kustannukset nousevat selvästi yleistä hintojen nousua nopeammin.

Varautuminen: Kilpailutuksissa tehtävät määrittelyt sopimuksiin ja neuvottelut kumppaneiden kanssa kustannustehokkaampien ratkaisujen löytämiseksi. Tarvittaessa hintaneuvottelut omien palvelujen hinnoittelua koskien omistajien kanssa. Erilaiset muut kustannusten hallinnan keinot, riippuen siitä, mikä kustannus nousee.

Riski: Resurssivaje.

Varautuminen: Henkilöstösuunnittelu, sijaistamiskäytännöt, vuokratyövoiman käyttö, tehtäväsiirrot, sisäiset sijaiset, joustavat toimintatavat, palkkaus ja palkitseminen sekä henkilöstöedut, työnantajaimagon parantaminen.

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tulokortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Tuottavuus	Vuosittain asetettavan liikevoittotavoitteen saavuttaminen. Sopimushintojen korotukset omistajalle enintään yhtä suuret kuin yleinen kustannustason nousu.	Liikevoittoprosentti. Sopimushintojen muutokset keskimäärin omistajalle / yleinen kustannuskehitys.	Ruokapalveluiden tuotantoprosessien sekä tuotannonohjauksen tehostaminen edelleen. Kasvumahdollisuuksien hyödyntäminen. Jatketaan vuoden 2024 talouden tasapainottamisohjelmassa määriteltyjä toimia, joiden toteuttaminen tapahtuu vuonna 2025.
Asiakastyytyväisyys / henkilöstötyytyväisyys	Servin asiakastyytyväisyys on hyvä / Henkilöstön tyytyväisyys on hyvä	Asiakastyytyväisyys / Henkilöstön kokonaistyytyväisyys	Vuoden 2024 kyselyjen perusteella tehtävässä kehityssuunnitelmassa määritellyt toimet sekä asiakas- että henkilöstötyytyväisyyden parantamiseksi.
Elintarvikkeiden kotimaisuusaste	Kotimaisten elintarvikkeiden osuus pysyy korkeana.	Kotimaisten elintarvikkeiden osuus määritellyissä tuoteryhmissä, %.	Pidetään elintarvikkeiden kotimaisuusaste korkeana, edellisten vuosien tasolla.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto €	10 438 485	11 029 000	11 112 063	11 223 184	11 340 608
Liikevaihdon muutos %	3,7	5,3	0,8	1	1
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	173	171	175	175	174
Henkilöstökulut €/hlö	36 293	36 355	38 000	38 500	38 900
Investoinnit €	111 713	150 000	100 000	250 000	80 000
Lainamäärä € (pääomalaina)	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Oman pääoman määrä €	286 296	386 000	460 000	570 000	670 000
Taseen loppusumma €	2 083 643	2 200 000	2 260 000	2 370 000	2 470 000
Rahavarat tilikauden lopussa €	350	700 000	870 000	720 000	820 000
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	95	95	95	95	80
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	4 879 253	5 025 000	5 246 000	5 298 000	5 350 000
Osingonmaksu emolle €	0	0	0	0	0

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto	10 438	11 029	11 112	11 223	11 335
Liiketoiminnan muut tuotot	28	15	7	7	7
Materiaalit ja palvelut	2 865	2 761	2 711	2 731	2 751
Henkilöstökulut	6 097	6 217	6 518	6 603	6 689
Poistot ja arvonalentumiset	76	108	78	78	92
Liiketoiminnan muut kulut	1 722	1 847	1 701	1 706	1 708
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	- 293	110	111	113	103
Rahoitustuotot ja -kulut	-1	-30	-1	-1	-1
Voitto (+) / tappio (-)	- 294	80	110	112	102
Veronpalautus/jäännösvero	0	0	0	0	0
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	- 294	80	110	112	102

Perustelut taloussuunnitelman olennaisille taloudellisille muutoksille/poikkeamille

Sastamalan Vuokratalot Oy

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Sastamalan Vuokratalot Oy:n tehtävänä on tarjota monipuolisia vuokra-asuntoja sastamalalaisille kilpailukykyiseen hintaan. Yhtiö toimii yleishyödyllisen vuokrataloyhtiötä koskevien ARA-sääntöjen mukaisesti. Yhtiö omistaa, hallitsee ja ylläpitää kiinteistöjä ja rakennuksia.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2025-2027)

Yhtiö on määritellyt seuraavan pitkän ajan vision ja suuntakehityksen:

Vuokra-asuntokanta vastaa vuokralaisten tarpeita ja luo turvallista asumista

- Yhtiön talous on terveellä pohjalla.
- Asiakkaiden palvelukokemukset kehittyvät myönteiseen suuntaan
- Sastamalan Vuokratalot Oy on kaupungin asumisen kehityshankkeiden aktiivinen ja innovatiivinen osapuoli
- Hinta-laatusuhteen kilpailukykyisyys hyvä

Liiketoimintastrategiassa on määritelty yhtiön tarkemmat tavoitteet.

Lähtövalmiudessa yhtiö ja omistaja joutuvat linjaamaan asuntostrategiaa, koska kiinteistömässä on suurelta osin laajojen peruskorjaustarpeiden edessä. Lisäksi asuntotarpeen kysyntä kohdistuu tietyille alueille Sastamalassa.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2025-2027

Alueellinen asuntojen tarve on otettava huomioon peruskorjauksia linjattaessa. Asuntojen omistaminen kysynnän mukaan tulevaisuudessa.

Toimeentulotuen asumislisän poiston seuraukset tuntuvat edelleen suunnitelmakauden vuokrankorotuksia määriteltäessä. Mikäli niihin ei tule korotuksia, marginaalit korotuksiin ovat pienet.

Yleisen arvonlisäverokannan nousu tulee vaikuttamaan yhtiön kustannuksia korottavasti. Verokannan muutosta ei voida siirtää vuokrahintoihin.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2025-2027

Käyttöasteen paraneminen strategian toteuttamisen myötä. Yhteistyö ja palveluiden tarjoaminen Sastamalan kaupungille, mm asuntopalvelu.

Asukastyytyväisyyden kehittäminen ja mittaaminen.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

RISKIANALYYSI

- Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä
- tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä asukkaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen eli hyvä käytöaste ja kohtuullinen, kilpailukyinen vuokrataso
- riskit: henkilö- ja omaisuusriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit liiketoiminnan taloudellisista riskeistä.

LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ

- asuntojen sijainti / kysyntä
- varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus, korjausvelka)
- lainasalkku (ei spekulointia, vakaus ja ennustettavuus)
- sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus)
- asukkaat (maksukyky ja siitä huolehtiminen, vaihtuvuuden hallinta)
- yhteiskunnalliset muutokset (mm. muuttoliike, kuntarakenteen muutokset, omistajan tuottotavoitteet, rakentamisen sääntely).

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tulokortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Yhtiö toimii ilman kaupungin avustusta.	Tilikauden tulos positiivinen.	Tuloslaskelma	Pyritään säilyttämään talousarvion mukainen kustannustaso.
Vuokra-asuntojen käyttöaste on hyvä.	Käyttöaste > 95 %	Käyttöastetilasto	Käyttöaste pyritään saamaan mahdollisimman korkeaksi asuntokantaa sopeuttavilla toimenpiteillä, jotka on kannattavaa suorittaa.
Yhtiön lainanhoitokyky on hyvä.	Lainojen lyhennykset maksusuunnitelman mukaisesti sekä mahdollisuudet lisälainoitukseen.	Lainojen hoito ajallaan ja asianmukaisesti.	Mikäli peruskorjaussuunnitelmat etenevät tavoitteiden mukaisesti, hankitaan vuoden 2025 aikana investointiluonteista rahoitusta.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto €	3 060 584	3 243 700	3 215 048		
Liikevaihdon muutos %	3,5	10,5	-0,9		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	5	5	5		
Henkilöstökulut €/hlö	49 809	53 895	52 603		
Investoinnit €	363 721	0	0		
Lainamäärä €	6 018 605	5 372 838	4 703 089		
Oman pääoman määrä €	1 917 888		1 927 957		
Taseen loppusumma €	8 525 825	7 955 000	6 631 046		
Rahavarat tilikauden lopussa €	312 101	300 000	280 000		
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	100	100	100		
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	25 055	22 032	23 300		
Osingonmaksu emolle €	0	0	0		
Kulut / asuin-m ²	9,37 / 7,42	8,78 / 6,98	9,86/7,20		
Vuokra-asuntojen määrä	479	479	479		

*Mittari Kulut / asuin-m² : ** taulukossa ilmoitettu 1 luku: liiketoiminnan kulut (sis. poistot) / 2 luku: kiinteistön muut hoitokulut keskim. asuin-m² kohti

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto	3 061	3 243	3 215		
Liiketoiminnan muut tuotot	105	94	181		
Materiaalit ja palvelut	- 2 389	- 2 249	- 2 353		
Henkilöstökulut	- 291	- 269	- 263		
Poistot ja arvonalentumiset	- 249	- 311	- 619		
Liiketoiminnan muut kulut	0	0	0		
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	149	508	161		
Rahoitustuotot ja -kulut	- 135	- 173	-134		
Voitto (+) / tappio (-)	14	335	27		
Veronpalautus/jäännösvero/varausten muutos	- 14	- 335	- 27		
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	0	0	0	0	0

Perustelut taloussuunnitelman olennaisille taloudellisille muutoksille/poikkeamille

Poistoihin sisältyy purettavan kohteen tasearvon alaskirjaus 298 000 €.

Kiinteistö Oy Hopunkallio

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja arvopapereita ja käydä kauppaa niillä. Kiinteistöyhtiön tehtävänä oli rakentaa Hopunkallion palvelukeskus. Rakennuksen pinta-ala yhdyskäytävineen on 4 926 m² ja tilavuus 18 860 m³.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2025-2027)

Yhtiö toimii siten, että se pystyy hoitamaan vuosittain tarvittavat käyttötalous- ja pääomakustannukset. Sen tulevaisuus tarkastellaan osana sotekiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitetta vuoden 2025 aikana.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2025-2027

Hopunkallio vuokraa suoraan tilansa eteenpäin, ostaa isännöintipalvelut Sastamalan Vuokralatol Oy:ltä sekä kiinteistöhoi-
don Pirkanmaan hyvinvointialueelta. Kiinteistöhoito on järjestettävä uudelleen 2026 vuoden alusta.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2025-2027

Tilat on kokonaisuudessaan vuokrattu Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy:n käyt-
töön. Vuokriin tehdään sopimusten mukaiset korotukset.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

RISKIANALYYSI

- Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä
- tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä vuokralaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen eli tyytyväi-
set käyttäjät ja vuokralaiset ja kohtuullinen, kilpailukyinen vuokrataso
- riskit: henkilö- ja omaisuusriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit liiketoiminnan taloudellisista riskeistä.

LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ

- Pirkanmaan Hyvinvointialueen palveluverkko (vuokralaisten tarpeet muuttuu, tilat jäävät tyhjilleen)
- varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus, korjausvelka)
- lainasalkku (korot, vakaus ja ennustettavuus)
- sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus)
- yhteiskunnalliset muutokset (mm. kuntarakenteen muutokset, omistajan tuottotavoitteet, rakentamisen sääntely).

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tulokortti

Tytäryhtiön tavoite kau- punkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Yhtiö toimii terveellä liiketoi- mintaperiaatteella ja ilman kaupungin avustusta.	Tilikauden tulos positiivinen.	Tuloslaskelma	Yhtiön toiminnan ja talouden toteutumista seurataan aktii- visesti, jotta taloudellinen tu- los saavutetaan.
Yhtiön lainanhoitokyky hyvä.	Lainojen lyhentäminen mak- susuunnitelman mukaisesti.	Lainojen lyhennykset	Yhtiö maksaa lainanlyhen- nykset maksusuunnitelman mukaisesti.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto €	1 153 637	1 198 540	1 231 504		
Liikevaihdon muutos %	4,8	3,9	2,8		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	0	0	0		
Henkilöstökulut €/hlö	0	0	0		
Investoinnit €	0	0	0		
Lainamäärä €	5 679 405	5 180 495	4 681 585		
Oman pääoman määrä €	1 347 429	1 487 215	1 695 430		
Taseen loppusumma €	7 119 430	6 727 450	6 436 760		
Rahavarat tilikauden lopussa €	44 194	25 000	78 000		
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	100	100	100		
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	0	0	0		
Osingonmaksu emolle €	0	0	0		

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto	1 153	1 199	1 231		
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0		
Materiaalit ja palvelut	- 398	- 517	- 530		
Henkilöstökulut	0	0	0		
Poistot ja arvonalentumiset	- 345	- 320	- 298		
Liiketoiminnan muut kulut	0	0	0		
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	410	362	403		
Rahoitustuotot ja -kulut	- 149	- 186	- 143		
Voitto (+) / tappio (-)	261	176	260		
Veronpalautus/jäännösvero	- 54	- 35	- 52		
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	207	141	208	0	0

Perustelut taloussuunnitelman olennaisille taloudellisille muutoksille/poikkeamille

Ei olennaisia muutoksia, korkokulut tulevat ennusteen mukaan vähän laskemaan.

Sastamalan Lämpö Oy

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Kaukolämmön ja kylmän erillistuotanto ja jakelu, kaukolämmön jakelu asiakkaille.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2025-2027)

Kaukolämmön hinnoittelun tulee olla kilpailukykyistä toiminta-alueella.
Energian toimintavarmuus asiakkaille korkea.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2025-2027

Ostoenergian hinnan kehityksen tasaantuminen ja sen vaikutus jatkossa.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2025-2027

Kaukolämpömittarien luennan muuttaminen tuntiluennaksi.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

Verkoston vaurioriski ja kaukolämmön ostoenergian hintariski.

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tulokortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Osingonmaksu osakassopimuksen mukaisesti	32 000 euroa	Osinko	Osingonmaksu.
Asiakasmäärän säilyttäminen	Asiakkaiden pitäminen vähintään nykytasolla	Asiakkaiden lukumäärä	Kilpailukykyisen lämpöenergian jakaminen asiakkaille.
Hinnoittelu valtakunnallisella keskitasolla	Valtakunnan keskihintaa sarjassaan	Energiateollisuuden hintatlasto	Käynnistetään selvitys lämmöntuotannon ja -jakelun kokonaistehokkuuden parantamiseksi yhtiön omistajien kesken.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto €	5 699 201	5 547 700	6 207 244	6 165 244	6 165 244
Liikevaihdon muutos %	34,4	10,2	11,9		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	2	2	2	2	2
Henkilöstökulut €/hlö	73 170	78 000	156 000		
Investoinnit €	221 000				
Lainamäärä €	220 000	110 000	0	0	0
Oman pääoman määrä €	1 584 805				
Taseen loppusumma €	5 780 193				
Rahavarat tilikauden lopussa €	948 910				
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	80	80	80	80	80
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	1 435 831				
Osingonmaksu emolle €	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Kaukolämmön myynti GWh	60	59	65	65	65
Asiakkaiden lukumäärä kpl	226	224	228	229	230
Verkoston pituus km	37,5	36,7	38	38,5	39

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2026
Liikevaihto	5 699	5 547	6 207	6 165	6 165
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	- 5 207	- 5 311	- 5 438	- 5403	- 5 403
Henkilöstökulut	- 146	- 156	- 156	-156	- 156
Poistot ja arvonalentumiset	- 292	- 270	- 292	- 292	-292
Liiketoiminnan muut kulut	- 159	- 143	- 143	-143	143
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	-106	-333	177	170	170
Rahoitustuotot ja -kulut	-3	- 6	- 2	-2	-2
Voitto (+) / tappio (-)	- 109	- 339	175	168	168
Veronpalautus/jäännösvero	6	0	0		
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	- 102	- 339	145	168	168

Perustelut taloussuunnitelman olennaisille taloudellisille muutoksille/poikkeamille

Sastamalan Lämpö Oy:n kaukolämmön energiamaksua nostettiin 2023 ja tämän vaikutus näkyy nyt vuodelle 2024 ja 2025. Yhtiö on ostanut kaiken kaukolämpöenergian Adven Oy:lta ja nykyisiä energiasopimuksia on jatkettu vuonna 2024.

17. TALOUSARVION SITOVAT ERÄT

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
TA2025 / 1000 EUR	Sitovuus 1)	Määrärahat (1000 eur)	Tuloarviot (1000 eur)
Käyttötalousosa			
Konsernihallinto	N	9 962	
Konsernipalvelut	N/LTK	2 444	
Maankäyttö	N/LTK	1 119	
Ympäristöterveydenhuolto	N/LTK	852	
Yhteiset erät	N/LTK		150
Elinvoimapaalvelut	N/LTK	1 020	
Työllisyyspalvelut	N/LTK	4 677	
Sivistystoimi	N	51 852	
Sivistystoimen hallinto	N/LTK	598	
Varhaiskasvatust	N/LTK	15 352	
Perusopetus	N/LTK	26 123	
Lukiokoulutus	N/LTK	2 513	
Elämänlaatu	N/LTK	7 266	
Tekninen toimi	N		857
Yhdyskuntateknikka	N/LTK	3 541	
Maaseutupalvelut	N/LTK	226	
Tilakeskus taseyks.	N/LTK		4 623
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		52 651
Valtionosuudet	B		16 545
Rahoitustuotot ja- kulut, emo	N		810
Rahoitustuotot ja- kulut, Tilakeskus	N	2 077	
Satunnaiset erät	N		
Investointiosa			
Konsernihallinnon investoinnit	N		
Sivistystoimen investoinnit	N	880	
Teknisen toimen (pl Tilak) investoinnit	N	2 270	
Tilakeskuksen investoinnit	N	11 570	
Rahoitusosa			
Antolainasaamisten muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	B		
Antolainasaamisten vähennys	B		298
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		16 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	9 375	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N		
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen			25
Kaupunki ilman liikelaitosta		87 986	87 986

1) N= sitovuus nettomääräraha/tuloarvio, B=bruttomääräraha/tuloarvio, N/LTK=lautakuntatason sitovuus

LIKELAITOS, TALOUSARVION SITOVAT TALOUDELLISET TAVOITTEET

Sastamalan Vesi liikelaitos (1000 eur)	Sitovuus 1)	
Tulos	N	
Korvaus peruspääomasta	B	
Kaupungin tuki liikelaitokselle	B	
Peruspääomasijoitus ja -palautus	B	
Investointien kokonaismäärä netto	B	2 000
Lainanoton enimmäismäärä	B	1 900

18. SASTAMALAN VESI LIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

Sastamalan Vesi -liikelaitos

Vastuualueen vastuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukonieni

Liikelaitoksen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Vesihuollon perustehtävänä on vesi- ja viemärlaitoksen suunnittelu ja rakentaminen sekä järjestelmien käyttö ja ylläpito toiminta-alueella. Liikelaitos tuottaa laadukasta talousvettä ja huolehtii jäteveden vastaanotosta ja käsittelystä.

Vesilaitoksella on asiakkaita noin 20 000 ja jätevesiasiakkaita 17 500 henkilöä. Liikelaitos toteuttaa vesihuoltolaitosten ja –verkoston rakentamista ja kunnossapitoa.

Liikelaitoksen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Suunnitelmakaudella pyritään pitämään talous tasapainoisena. Vuotovesien määrää pyritään järjestelmällisesti vähentämään. Verkoston saneerausta jatketaan saneerausohjelman mukaisesti. Tämän lisäksi suunnitellaan toimia huleveden vähentämiseksi jätevesiviemäreissä. Vedenkulutuksen seuranta ja tiedonsiirto digitalisoidaan etäluettavia vesimittareita hyödyntäen.

Valtuustotason sitovat taloudelliset tavoitteet vuodelle 2025, 1000 €		
Tulostavoite	0	
Korvaus peruspääomasta	0 tilapäisesti vuonna 2025	
Toiminta-avustus liikelaitokselle	0	
Kunnan pääomasijoitus liikelaitokseen	0	
Liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle	0	
Ulkoisen lainanoton enimmäismäärä	1 900	
Kokonaisinvestointien nettomäärä	2 000	
Vuonna 2025 toteutettavat yli 500 000 euron hankkeet	Kustannukset 2025	Kokonaiskustannusarvio
Etäluettavat mittarit	150	750

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Liikelaitoksen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2025
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tukea uudisrakentamisella uusien rakennuskelpoisten tonttien myyntiin saamista	Vesihuollon rakentaminen käyttöön tuleville uusille tonteille määrärahojen puitteissa ja tarpeen varmistuttua	Tarpeen kattaminen	Vesihuollon rakentaminen määrärahojen puitteissa tarpeen varmistuttua
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Vuotovesien määrän vähentäminen	Vuotovesien pitkän ajan keskiarvon aleneminen	Vuotovesien pitkän ajan keskiarvo	Suunnitelmallinen verkostosaneeraus annettujen määrärahojen puitteissa
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Uudistetaan palvelutuotantoa asiakaslähtöisesti digitalisuutta hyödyntämällä	Vedenkulutuksen seurannan ja tiedonsiirron digitalisointi etämittarointia hyödyntäen	Etäluettavien / perinteisten vesimittareiden suhdeluku	Etäluettavien vesimittareiden vaihtaminen aloitetaan

Liikelaitoksen toiminnan volyyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Vesiasiakkaita (liittymiä)	19 780 (6 123)	20 500 (6 325)	19 770 (6 140)	19 720 (6 160)	19 660 (6 180)
Laskutettu vesi m3	1 001 547	987 000	976 000	966 000	955 000
Jätevesiasiakkaita (liittymiä)	17 490 (5 175)	17 760 (5 040)	17 480 (5 195)	17 440 (5 215)	17 380 (5 235)
Laskutettu jätevesi m3	910 196	934 000	924 000	914 000	905 000

Tuloarviot ja määrärahat

Sastamalan Vesi -liikelaitos Nettositova (1000 €) Ei sitova, sitovuusmäärittely tulostasolla*	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot (+)	7 001	6 889	7 477	7 699	7 656
Valmistus omaan käyttöön (+)	204	193	193	201	201
Toimintakulut (-)	-5 563	-5 242	-5 814	-5 952	-6 052
Toimintakate, netto* (+/-)	1 642	1 841	1 856	1 948	1 805
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-1 720	-1 724	-1 735	-1 748	-1 765
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	-78	117	121	200	40

SASTAMALAN VESI LIKELAITOKSEN TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA

TULOSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN VESI		
	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	7 477	7 699	7 656
Valmistus omaan käyttöön	193	201	201
Toimintakulut	-5 814	-5 952	-6 052
Toimintakate	1 856	1 948	1 805
Verotulot	0	0	0
Valtionosuudet	0	0	0
Rahoitustuotot ja kulut	-121	-294	-352
Vuosikate	1 735	1 655	1 453
Poistot	-1 735	-1 748	-1 765
Tulos	0	-94	-312
Tuloksenkäsittelyerät	90	89	79
Yli/alijäämä	90	-5	-234

RAHOITUSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN VESI		
	TA2025	TS2026	TS2027
Vuosikate	1 735	1 655	1 453
Tulorah korjauserät	0	0	0
Toiminnan rahavirta	1 735	1 655	1 453
Investointimenot	-2 000	-2 300	-2 300
Rahoitusosuudet	0	0	0
Myynnit	0	0	0
Investointien rahavirta	-2 000	-2 300	-2 300
Toiminnan ja investointien rahavirta	-265	-646	-847
Antolainojen muutos ulk	0	0	0
Antolainojen muutos sis	0	0	0
Lainanotto	1 900	2 400	2 600
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-1 322	-1 455	-1 535
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	-296	-296	-296
Rahoitustoiminta	282	649	769
Vaikutus maksuvalmiuteen	17	4	-78

